

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajavartiolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rajavartiolakia, henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annettua lakia ja eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annettua lakia. Esityksen tarkoituksena on mahdollistaa nykyaikaisen teknologian hyödyntäminen rajaturvallisuuden ylläpitämisessä ja muissa keskeisissä Rajavartiolaitoksen lakisäätteisissä tehtävissä.

Esityksessä ehdotetaan Rajavartiolaitoksen suorittaman teknisen valvonnan tarkoituksen ja käyttöalueen laajentamista. Rajavartiolain sääntelyä täydennettäisiin niin, että Rajavartiolaitos voisi suorittaa teknistä valvontaa rajan läheisyyden, Suomen merialueen, rajanylityspaikan ja sen välittömän läheisyyden lisäksi myös yleisemmin merialueella, ilmatilassa sekä Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevilla alueilla ja niiden välittömässä läheisyydessä. Teknisen valvonnan tarkoituksena voisi olla rajavalvonnan lisäksi myös rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitäminen, Rajavartiolaitokselle säädetyn valvontatehtävän suorittaminen tai Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaaminen. Muutoksilla pyrittäisiin vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksiin.

Rajavartiolakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi sääntely radioteknisestä valvonnasta. Rajavartiolaitoksella olisi oikeus havaita, paikantaa, tunnistaa, yksilöidä ja seurata radiotaajuisia sähkömagneettisia aaltoja ja radiolaitteita. Toimivaltuutta voitaisiin käyttää rajan läheisyydessä, merialueella, meren rannikolla, ilmatilassa, rajanylityspaikalla ja sen välittömässä läheisyydessä sekä Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevalla alueella ja sen välittömässä läheisyydessä rajavalvonnan, rajaturvallisuuden ylläpitämisen, rajajärjestyksen ylläpitämisen tai Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamisen kannalta tarpeellisen tilannekuvan muodostamiseksi. Rajavartiolaitoksella olisi oikeus käsitellä myös muuta kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitettua radioviestintää, radioviestinnän välitystietoja ja sijaintitietoja radioteknisen valvonnan suorittamiseksi. Radioteknisen valvonnan avulla ei saisi hankkia tietoja muun kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitettun radioviestin sisällöstä. Esitys liittyy Rajavartiolaitoksen teknisen ulkorajavalvonnan uudistamishankkeeseen sekä uusien ulkovartiolaivojen ja valvontalentokoneiden hankintaan.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että Rajavartiolaitoksella olisi oikeus suorittaa radioteknistä valvontaa kadonneeksi ilmoitetun tai muutoin hädässä olevan henkilön paikantamiseksi.

Esitys toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaa, jonka mukaan Rajavartiolaitokselle säädetään laajemmat mahdollisuudet teknologian hyödyntämiseen rajaturvallisuuden ylläpitämisessä ja kehitetään teknisen valvonnan sääntelyä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2024 ensimmäiseen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2024.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	5
2 Nykytila ja sen arviointi.....	6
2.1.1 Tekninen valvonta.....	6
2.1.2 Radiotaajuisiin signaaleihin kohdistuva tiedonhankinta	8
2.1.2.1 Radiosignaalitiedustelu	10
2.1.2.2 Rikostorjunnan toimivaltuudet.....	11
2.1.3 Miehittämättömien ilma-alusten havainnointi	11
3 Tavoitteet	13
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	13
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	13
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	14
4.2.1 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	14
4.2.2 Vaikutukset tietosuojaan ja tiedonhallintaan.....	15
4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	17
4.2.4 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin	17
4.2.5 Taloudelliset vaikutukset	17
4.2.6 Vaikutukset Ahvenanmaan maakunnassa	19
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	20
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	20
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	20
6 Lausuntopalaute	21
7 Säännöskohtaiset perustelut	21
7.1 Rajavartiolaki	21
7.2 Laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa.....	33
7.3 Laki eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta.....	35
8 Voimaantulo	36
9 Suhde muihin esityksiin.....	36
9.1 Suhde talousarvioesitykseen	36
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	36
10.1 Yleistä	36
10.2 Yksityiselämän suoja	37
10.3 Oikeusturva	41
10.4 Liikkumisvapaus	42
10.5 Yhdenvertaisuus.....	42
10.6 Yhteenveto	43
LAKIEHDOTUKSET	44
1. Laki rajavartiolain muuttamisesta	44
2. Laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta ...	46
3. Laki eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain 17 §:n muuttamisesta.....	49

LIITE	51
RINNAKKAISTEKSTIT	51
1. Laki rajavartiolain muuttamisesta	51
2. Laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta ...	55
3. Laki eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain 17 §:n muuttamisesta	66

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Rajavartiolainsäädännön muutostarpeita ja kehittämiskohteita selvitettiin vuosina 2020–2022 sisäministeriön asettamassa esiselvityshankkeessa (SM049:00/2019). Hankkeessa laaditun arviomuistion (9.3.2022) mukaan Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksia olisi tarpeen täydentää niin, että ne mahdollistaisivat radiotaajuisien sähkömagneettisten aaltojen ja radiotaajuisia sähkömagneettisia aaltoja tuottavien ja vastaanottavien laitteiden havainnoinnin, paikantamisen, tunnistamisen, yksilöinnin ja seurannan Rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien suorittamiseksi. Lisäksi arviomuistion mukaan olisi tarpeen kehittää rajavartiolain teknisen valvonnan sääntelyä vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia. Teknologian hyödyntämistä rajaturvallisuuden ylläpitämisessä käsiteltiin myös sisäministeriön selvityksessä, jossa arvioitiin oikeudellisia mahdollisuuksia parantaa keinoja vastata mahdolliseen Suomeen kohdistuvaan muuttoliikettä hyväksikäyttävään hybridivaikuttamiseen (sisäministeriön julkaisuja [2022:20](#)).

Suomen turvallisuusympäristö on viime vuosina muuttunut nopeasti ja sen ennustettavuus on heikentynyt. Suomen ja koko Euroopan turvallisuus- ja toimintaympäristö on edelleen muuttunut perustavanlaatuisesti ja pitkäaikaisesti Venäjän hyökättyä Ukrainaan helmikuussa 2022. Perinteisten sotilaallisten uhkien rinnalle on tullut uhka hybridivaikuttamisesta ja laaja-alaisesta vaikuttamisesta, joita on käsitelty muun muassa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (valtioneuvoston julkaisuja [2020:30](#)) ja valtioneuvoston puolustusselonteossa (valtioneuvoston julkaisuja [2021:78](#)). Hybridivaikuttamisella viitataan suunnitelmalliseen toimintaan, jossa valtiollinen tai ei-valtiollinen toimija hyödyntää laaja-alaisesti ei-sotilaallisia keinoja pyrkien vaikuttamaan valtion heikkouksiin ja saavuttamaan omat tavoitteensa. Tarkoituksena on aiheuttaa kohdevaltiolle painetta, vahinkoa, epävarmuutta ja epävakautta sekä lamaannuttaa sen viranomaisten toimintakyky. Hybridivaikuttaminen voi alkaa nopeasti normaalioloissa ja olla osa sotilaallista operaatiota erityisesti sen alkuvaiheessa. Hybridivaikuttaminen voi sisältää esimerkiksi informaatiovaikuttamista, maahantulon välineellistämistä tai kyberoperaatioita.

Valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteossa (valtioneuvoston julkaisuja [2021:48](#)) todetaan, että Suomen rajavalvonta on tällä hetkellä tehokasta ja uskottavaa. Muutostekijäksi on kuitenkin tunnistettu muun muassa hybridiuhat. Vakavien ja laajojen häiriöiden on todettu voivan lisääntyä. Laajoihin häiriö- ja uhkatilanteisiin varaudutaan kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamallin mukaisesti. Hybridivaikuttamista tulee selonteon mukaan torjua myös lainsäädännöllisin toimin. Turvallisuusviranomaisten toimivaltuuksia tulee kehittää johdonmukaisesti ja riskiperusteisesti ja viranomaisten toimintakyky varmistaa myös ajatellen ylläpitäviä ja nopeasti eskaloituvia tilanteita, joita ei voida täysin määritellä etukäteen. Toiminnassa tulee myös muun muassa hyödyntää teknologiaa siellä, missä se on mahdollista. Selonteon mukaan tiedonvaihto, analyysikyky ja yhteinen tilannekuva ovat menestyksellisen viranomaisyhteistyön keskeisiä työkaluja. Valtioneuvoston ajankohtaiselonteossa turvallisuusympäristön muutoksesta (valtioneuvoston julkaisuja [2022:18](#)) todetaan, että Suomi pitää toimivaltuudet ajantasaisina uudistamalla muun muassa rajavartiolainsäädäntöä.

Valtioneuvoston puolustuspoliittisessa selonteossa todetaan, että digitalisaatio muuttaa turvallisuusympäristöä ja toimintamalleja sekä tuottaa hyötyjä uusien teknologioiden avulla. Uusien teknologioiden rinnalla on samalla kehitettävä lainsäädäntöä, osaamista, vaikutustenarviointikykyä ja teknistä kyvykkyyttä. Selonteossa korostetaan teknologisen kehityksen osalta myös

viranomaisten yhteisen tilannetietoisuuden, tiedonvaihdon ja operatiivisen yhteistoiminnan merkitystä, ja niiden edellytysten varmistamista tarkoituksenmukaisella lainsäädännöllä.

Rajavartiolaitoksen mahdollisuuksia varautua ja vastata tehokkaasti erilaisiin normaaliolojen häiriötilanteisiin parannettiin 1.4.2019 voimaan tulleilla lakimuutoksilla (HE 201/2017 vp). Rajavartiolain 1.7.2022 voimaan tulleilla muutoksilla täydennettiin sääntelyä erityisesti muuttoliikettä hyväksikäyttävään hybridi-vaikuttamiseen varautumiseksi (HE 94/2022 vp). Rajavartiolain sääntelyä on tarkoituksenmukaista edelleen kehittää, jotta teknologiaa voitaisiin hyödyntää nykyistä paremmin Rajavartiolaitoksen lakisääteisten tehtävien suorittamisessa. Lainsäädännön kehittäminen liittyy keskeisesti Rajavartiolaitoksessa käynnissä oleviin hankkeisiin ulkorajojen valvontatekniikan uudistamiseksi sekä vanhenevien ulkovartiolaivojen ja valvontalentokoneiden korvaamiseksi. Tavoitteena on, että Rajavartiolaitoksen valvontajärjestelmissä hyödynnetään kehittyntä teknologiaa mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Teknologian merkitys korostuu laajoilla harvaan asutuilla alueilla. Nykyaikaisen teknologian hyödyntäminen Rajavartiolaitoksen tehtävien suorittamisessa parantaisi kustannustehokkuutta ja mahdollistaisi sen, että Rajavartiolaitoksen resurssit kyetään suuntaamaan oikein. Toimintaympäristön muutos on nopeaa, osin vaikeasti ennakoitavissa olevaa ja vaikutuksiltaan laajaa. Tämä korostaa sääntelyn teknologianeutraaliuden tarvetta.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman luvussa 10 Turvallinen ja kriisinkestävä oikeusvaltio todetaan, että Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksia kehitetään turvallisuusympäristön vaatimusten mukaisesti. Rajavartiolaitokselle säädetään laajemmat mahdollisuudet teknologian hyödyntämiseen rajaturvallisuuden ylläpitämisessä ja kehitetään teknisen valvonnan sääntelyä.

1.2 Valmistelu

Sisäministeriö asetti 7.3.2023 säädöshankkeen teknologian hyödyntämisestä rajaturvallisuuden ylläpitämisessä. Hankkeen tavoitteena oli valmistella lakimuutokset, jotka liittyvät erityisesti Rajavartiolaitoksen mahdollisuuksiin havaita, paikantaa, tunnistaa, yksilöidä ja seurata radiotaajuisia sähkömagneettisia aaltoja sekä radiotaajuisia sähkömagneettisia aaltoja tuottavia ja vastaanottavia laitteita. Samassa yhteydessä tehtävänä oli selvittää miehittämättömien ilmalusten havainnointiin ja seurantaan liittyvät mahdolliset säädösmuutostarpeet. Lisäksi rajavartiolain teknisen valvonnan sääntelyä tulisi kehittää vastaamaan toimintaympäristön muutoksia.

Esitys on valmisteltu sisäministeriön rajavartio-osastolla. Valmistelun aikana kuultiin Rajavartiolaitoksen hallintoyksiköitä sekä asiantuntijoita Liikenne- ja viestintävirastosta ja Pääesikunnasta. Esitysluonnos oli lausuntokierroksella 22.1.–23.2.2024. Lausuntopyyntö lähetettiin 44 taholle, jotka edustivat keskeisiä viranomaisia, etujärjestöjä ja muita sidosryhmiä.

Esityksen valmisteluasiakirjat ovat saatavilla julkisessa palvelussa osoitteessa <https://intermin.fi/hankkeet> tunnuksella [SM003:00/2023](#).

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1.1 Tekninen valvonta

Rajavartiolaitos

Rajavartiolain (578/2005) 29 §:n mukaan Rajavartiolaitoksella on rajavalvonnan suorittamiseksi oikeus rajan läheisyydessä, Suomen merialueella sekä rajanylityspaikalla ja sen välittömässä läheisyydessä kohdistaa teknistä valvontaa muualle kuin rikoslain (39/1889) 24 luvun 11 §:ssä tarkoitettuun kotirauhan piiriin kuuluvaan alueeseen. Teknistä valvontaa ei kuitenkaan saa kohdistaa käymälään, pukeutumistilaan tai muuhun vastaavaan paikkaan eikä henkilöstötiloihin tai työntekijöiden henkilökohtaiseen käyttöön osoitettuihin työhuoneisiin. Teknisellä valvonnalla tarkoitetaan jatkuvaa tai toistuvaa kulkuneuvoihin, kulkuneuvon kuljettajiin, jalankulkijoihin tai yleisöön kohdistuvaa teknisellä laitteella tapahtuvaa katselua tai kuuntelua sekä äänen tai kuvan automaattista tallentamista. Myös eräissä muissa laeissa säädetään Rajavartiolaitoksen oikeudesta tekniseen valvontaan.

Aluevalvontalain (755/2000) 30 §:n mukaan Rajavartiolaitoksella on hallinnassaan olevalla alueella sekä meren rannikolla, merellä ja ilmatilassa oikeus suorittaa muuhun kuin vakituksena asuntona olevaan rakennukseen tai muutoin kotirauhan piiriin kuuluvaan rakennukseen tai alueeseen kohdistuvaa teknistä valvontaa osana aluevalvontaa sekä 44 §:ssä ja rikoslain 17 luvun 7 b §:ssä tarkoitettujen rikosten ennalta estämiseksi, sanotuista rikoksista epäiltyjen tunnistamiseksi sekä erityisten valvontakohteiden vartioimiseksi. Teknisellä valvonnalla tarkoitetaan aluevalvontalaissa meriliikenteen, ilmaliikenteen tai erityisen kohteen valvonnan yhteydessä ennalta määräämättömiin henkilöihin kohdistuvaa teknisellä laitteella tapahtuvaa katselua tai kuuntelua sekä kuvan tai äänen automaattista tallentamista.

Rajavartiolaitoksella on eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain (485/2004, jäljempänä *merenkulun turvatoimilaki*) 17 §:n mukaan oikeus sen lisäksi mitä muualla laissa säädetään siitä sopivalla merkillä ennalta ilmoitettuaan suorittaa mainitussa laissa tarkoitettua suomalaisen sataman alueella paikoissa, joihin yleisöllä on pääsy, poliisilain (872/2011) 4 luvun 1 §:n 1 momentissa ja tullilain (304/2016) 5 luvun 28 §:ssä tarkoitettua teknistä valvontaa merenkulun turvallisuuden toteuttamiseksi. Teknistä valvontaa ei kuitenkaan saa kohdistaa paikkoihin, jotka kuuluvat kotirauhan piiriin, eikä käymälään, pukeutumistilaan tai muuhun vastaavaan paikkaan taikka henkilöstötiloihin tai työntekijöiden henkilökohtaiseen käyttöön osoitettuihin työhuoneisiin.

Tieliikennelain (729/2018) 181 §:n mukaan Rajavartiolaitos valvoo lain noudattamista rajavartiolain 4 §:ssä säädetyllä toimialueella. Valvonnan suorittamiseksi Rajavartiolaitos voi kuvata liikenteessä olevia ajoneuvoja. Kuvaaminen voi tapahtua myös automaattisesti ja se voi olla jatkuvaa tai toistuvaa. Kuvaaminen ei kuitenkaan saa kohdistua pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin.

Rajavartiolaitoksen käytössä olevat tekniset valvontajärjestelmät on suunniteltu ja rakennettu osin 1990-luvulla. Rajojen valvonnan osalta tekniseen valvontajärjestelmäkokonaisuuteen kuuluu kiinteitä, siirrettäviä ja taktisia järjestelmiä. Teknisen valvonnan järjestelmät sijoittuvat Schengen-alueen ulkorajoille, rajanylityspaikoille sekä Rajavartiolaitoksen hallinnassa oleville alueille ja kiinteistöille. Perinteiseen teknologiaan perustuvat järjestelmät rajoittuvat tarkkarajaisesti tiettyihin maantieteellisiin sijainteihin, eikä niiden rakenne mahdollista nopeita painopisteen muutoksia tai kattavan kokonaistilannekuvan muodostamista koko raja-alueelta. Rajavartiolaitoksessa on käynnissä hanke teknisten valvontajärjestelmien uudistamiseksi.

Yhteiskunnan digitalisoituminen asettaa haasteita tekniselle valvonnalle, mutta toisaalta se tarjoaa siihen myös uusia keinoja. Teknisen valvonnan avulla on mahdollista kohdentaa viranomaisten henkilöresursseja sellaisiin tehtäviin, jotka vaativat nimenomaan ihmisen toimenpiteitä. Tekninen valvonta myös parantaa varautumista kulloiseenkin tehtävään tilanteen vaatimalla varustuksella ja henkilöstökokoonpanolla. Teknisen valvonnan välineistöä on nykyisin mahdollista siirtää nopeasti paikasta toiseen. Ennalta ilmoitettu tekninen valvonta on myös omiaan ennalta ehkäisemään erilaista luvatonta toimintaa sekä tukemaan erilaisten tilanteiden jälkikäteistä selvittämistä. Edellä kuvatulla tavalla Rajavartiolaitoksen suorittamaa teknistä valvontaa koskeva sääntely on asiallisesti ja alueellisesti rajoitettua. Muuttuneen toimintaympäristön vuoksi mahdollisuus tekniseen valvontaan olisi tarpeen ulottaa yleisemmin rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitämiseen, Rajavartiolaitokselle säädetyn valvontatehtävän suorittamiseen ja Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamiseen. Lisäksi teknisen valvonnan alueellista ulottuvuutta olisi tarpeen täsmentää kattamaan laajemmin kaikki merialueet sekä ilmatila ja Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevat alueet ja niiden välitön läheisyys. Merenkulun turvatoimilakiin olisi samalla tarkoituksenmukaista lisätä viittaus myös rajavartiolaissa tarkoitettuun tekniseen valvontaan.

Rajavartiolain 29 §:n 3 momentin mukaan Rajavartiolaitos saa asettaa teknistä laitteistoa teknistä valvontaa varten rajavyöhykkeellä sekä rajanylityspaikalla ja sen välittömässä läheisyydessä ilman maa- tai vesialueen omistajan tai haltijan lupaa. Rajavyöhykkeen ulkopuolella teknistä laitteistoa voidaan ilman maa- tai vesialueen omistajan tai haltijan lupaa asettaa vain tilapäisesti, enintään kolmeksi kuukaudeksi. Teknisen laitteiston asettamisesta aiheutuvasta vahingosta ja haitasta suoritetaan maa- tai vesialueen omistajalle tai haltijalle käyvän hinnan mukainen korvaus. Schengen-alueen sisärajoilla ei ole rajavyöhykettä. Tilapäistä teknistä valvontaa on tarpeen asettaa rajavyöhykkeen ulkopuolelle erityisesti silloin, kun rajavalvonta on väliaikaisesti palautettu sisärajoille. Voimassa olevan sääntelyn mukainen kolmen kuukauden enimmäisaika ei vastaa Schengenin rajasäännöstössä (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus EU 2016/399) säädettyä sisärajavalonnan väliaikaisen palauttamisen enimmäiskestoja. Rajavartiolain sääntelyä olisi tämän vuoksi tarkoituksenmukaista tarkistaa.

Rajavartiolain 29 §:ssä tarkoitettujen teknisen valvonnan tietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (639/2019, jäljempänä *Rajavartiolain henkilötietolaki*). Myös tämän sääntelyn ajantasaisuus on tarpeen tarkistaa.

Poliisi

Poliisilain 4 luvun 1 §:n mukaan teknisellä valvonnalla tarkoitetaan jatkuvaa tai toistuvaa ajoneuvoihin, ajoneuvojen kuljettajiin, jalankulkijoihin tai yleisöön kohdistuvaa teknisellä laitteella tapahtuvaa katselua tai kuuntelua sekä äänen tai kuvan automaattista tallentamista. Poliisi saa siitä ennalta ilmoitettuaan suorittaa yleisellä paikalla tai yleisellä tiellä teknistä valvontaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, rikosten ennalta estämiseksi, rikoksesta epäillyn tunnistamiseksi sekä erityisten valvontakohteiden vartioimiseksi. Poliisin suorittamasta henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa (616/2019). Laissa ei ole nimenomaista sääntelyä poliisilain mukaisen teknisen valvonnan tietojen käsittelystä.

Tulli

Tullilain (304/2016) 28 §:n mukaan teknisellä valvonnalla tarkoitetaan jatkuvaa tai toistuvaa ajoneuvoihin, ajoneuvon kuljettajiin, esineisiin, jalankulkijoihin tai yleisöön kohdistuvaa teknisellä laitteella tapahtuvaa katselua tai kuuntelua sekä äänen tai kuvan automaattista tallentamista. Tullilla on oikeus suorittaa teknistä valvontaa tullilainsäädännön ja muun lainsäädännön,

jonka noudattamisen valvominen kuuluu Tullin toimivaltaan, noudattamisen valvomiseksi Suomen valtakunnan rajanylityspaikoilla sekä matkustajaterminaaleissa, tavaraliikenteelle tarkoitettuilla satama-alueilla, tavaraliikenteelle tarkoitetuissa varastoissa ja muissa vastaavissa paikoissa ja tiloissa, joita Tulli saa valvoa, siitä ennalta ilmoitettuaan.

Henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain (650/2019) 14 §:ssä säädetään teknisessä valvonnassa saatujen henkilötietojen käsittelystä. Pykälän mukaan Tullilla on oikeus käsitellä teknisessä valvonnassa saatuja henkilötietoja, myös biometrisia tietoja, tullilainsäädännön ja muun Tullin valvontatoimivaltaan kuuluvan lainsäädännön noudattamisen valvomiseksi sekä henkilön tunnistamiseksi tullilain 28 §:n mukaisesti. Teknisessä valvonnassa saatuja henkilötietoja on oikeus käsitellä myös automaattisessa kasvojentunnistuksessa vertaamalla teknisessä valvonnassa saatuja henkilötietoja lain 8 ja 10 §:n perusteella tallennettuihin henkilötietoihin rikosten ennalta estämiseen, selvittämiseen, paljastamiseen tai syyteharkintaan saattamiseen liittyvään toimenpiteeseen taikka pakkokeinon käyttöön liittyvää toimenpidettä varten.

2.1.2 Radiotaajuisiin signaaleihin kohdistuva tiedonhankinta

Sähkömagneettinen säteily jaotellaan eri alalajeihin aallonpituuden perusteella. Sähkömagneettiseen säteilyyn kuuluvat radioaallot, mikroaallot, infrapunasäteily, näkyvä valo, ultraviolettisäteily, röntgensäteily ja gammasäteily. Radioaallot ovat sähkömagneettisia aaltoja, joiden aallonpituus on millimetreistä kymmeneen tuhansiin kilometreihin ja taajuus määritelmästä riippuen 30 hertsistä 3 000 gigahertsiin. Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 3 §:n 15 kohdan mukaan radiotaajuudella tarkoitetaan vapaasti etenevän sähkömagneettisen aallon taajuutta, joka on pienempi kuin 3 000 gigahertsiä. Radiotaajuisia sähkömagneettisia aaltoja käytetään laajasti nykyaikaisessa teknologiassa. Kaikkien langattomuutta hyödyntävien laitteiden ja palveluiden käyttämiseen tarvitaan radiotaajuuksia. Langaton viestintä voi tapahtua ihmisten, ihmisten ja koneiden tai järjestelmien välillä tai asioiden välillä. Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n 14 kohdan mukaan radiolaitteella tarkoitetaan laitetta ja sen olennaista osaa, joka on tarkoitettu radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltojen lähettämiseen (*radiolähetin*) tai vastaanottamiseen (*radiovastaanotin*) radioviestintää tai muuta tarkoitusta varten.

Rajavartiolaitoksen valvonnan kohteena olevien henkilöiden hallussa olevien sekä kulkuneuvoihin kiinnitettyjen radiolaitteiden määrä on lisääntynyt yhteiskunnan teknologisen kehityksen myötä. Rajaturvallisuuden ylläpitämisen kannalta merkityksellisiä ovat kansalaisten käyttöön tarkoitettujen langatonta tekniikkaa hyödyntävät laitteet, kuten matkapuhelimet ja muut päätelaitteet, valvontajärjestelmät ja -kamerat, koiratutkat, miehittämättömät ilma-alukset ja alukset sekä muut radiotaajuuksilla toimivat laitteet ja esineet. Luvattomasti valtakunnanrajan ylittävät tai rajanylitystä yrittävät henkilöt käyttävät tai kantavat mukanaan lähes poikkeuksetta radiotaajuisia sähkömagneettisia aaltoja lähettäviä laitteita.

Rajavartiolaitos käyttää rajavalvonnan ja aluevalvonnan suorittamisen tukena tutkia. Tutkavalvonta perustuu radiotaajuisten sähkömagneettisten säteilyn avulla tapahtuvaan ilmaisemiseen ja mittaamiseen. Tutkalla voidaan havaita, seurata ja mitata kohteiden suuntaa, etäisyyttä, nopeutta ja muita ominaisuuksia. Tutkien toiminta perustuu tutkan lähettämään signaaliin, joka heijastuu takaisin seurattavasta kohteesta. Tutkavalvonnalla ei puututa laitteiden radioviestintään tai välitystietoihin. Tutkien avulla ei myöskään saada kohteista tarkkoja yksilöintitietoja, joiden avulla olisi mahdollista rajata tarpeettomat kohteet valvonnan piiristä.

Valtioiden ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden välinen raja on muuttunut yhä häilyvämmäksi. Suomen turvallisuutta uhkaavat vakavimmat tekijät liittyvät nykyisin usein Suomen ulkopuolisiin tapahtumiin. Pysyvästi muuttuneen turvallisuusympäristön vaatimukseen vastaamiseksi

olisi tarkoituksenmukaista luoda Rajavartiolaitokselle tutkavalvontaa tarkempi kyky havaita, paikantaa, tunnistaa, yksilöidä ja seurata radiotaajuisia sähkömagneettisia aaltoja ja radiolaitteita sekä hyödyntää tällä tavoin saatua tietoa reaaliaikaisen tilannekuvan muodostamiseksi. Ajantasainen tilannekuva on keskeistä normaaliolojen rajavalvonnassa, rajaturvallisuuden häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Tilannekuvan muodostamisessa kyse olisi ensisijaisesti radiolaitteiden määrän, lajin ja sijoittumisen havainnoinnista rajavalvonnan tehokkaaksi suorittamiseksi, rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitämiseksi sekä Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamiseksi. Keskeistä on ennakkovaroituskyky uhkien kehittymisestä, jotta Rajavartiolaitoksen ja ylimmän valtionjohdon päätöksenteko rajaturvallisuutta ja sitä kautta myös Suomen kansallista turvallisuutta vaarantavista uhista perustuu oikea-aikaiselle tilannetiedolle ja mahdollistaa tarvittaessa oikea-aikaisiin varautumis- ja vastatoimiin ryhtymisen. Valvonnassa ei olisi tarpeen tunnistaa yksittäisiä henkilöitä eikä selvittää luottamuksellisten radioviestien sisältöä. Teknologian avulla olisi mahdollista rajata valvonnan ulkopuolelle valvonnan kannalta tarpeettomat kohteet sekä valvonnalta rajoitetut alueet.

Rajavartiolaitoksessa on käynnissä uusien ulkovartiolaivojen ja valvontalentokoneiden hankinta. Uudet laivat ja lentokoneet olisi tarkoituksenmukaista varustaa jo rakentamisvaiheessa tekniikalla, joka mahdollistaa radiotaajuisiin sähkömagneettisiin aaltoihin ja radiolaitteisiin kohdistuvan valvonnan.

Radiotaajuisien sähkömagneettisten aaltojen ja radiolaitteiden havainnointi olisi tehokas valvonnan muoto sellaisenaan, mutta erityisesti yhdessä teknisen valvonnan kanssa. Muodostettavan tilannekuvan avulla ihmisen toimenpiteitä vaativia tehtäviä voitaisiin suunnata mahdollisimman tehokkaasti. Radiotaajuuksien havainnoinnin lisääminen Rajavartiolaitoksen nykyisiin teknisiin valvontajärjestelmiin mahdollistaisi kattavamman tilannekuvan muodostamisen. Tällainen valvonta lisäisi Rajavartiolaitoksen suorittaman valvonnan tehokkuutta. Valvonnassa käytettävää teknologiaa olisi mahdollista hyödyntää myös muissa Rajavartiolaitoksen yksittäisten tehtävien suorittamiseksi, kuten kadonneeksi ilmoitettujen tai muutoin hädässä olevien henkilöiden etsimiseksi ja pelastamiseksi.

Sähköisen viestinnän ja radioviestinnän luottamuksellisuudesta säädetään tarkemmin sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa. Voimassa oleva laki mahdollistaa radiosignaalin lähetystehon, modulaation ja taajuuden havainnoinnin. Tällaisten tietojen käsittelyn lopputuloksena ei saa kuitenkaan syntyä laissa tarkoitettuja välitystietoja, jos niiden käsittelylle ei ole laissa säädettyä perustetta. Lain väliaikaisesti (20.6.2016–21.6.2024) voimassa oleva välitystiedon määritelmä (3 §:n 40 kohta) ei sisällä tietoa radiolähtetimen lajista, joten myös tätä tietoa voi käsitellä säännöksen voimassaolon ajan. Radiolähtetimen laji tarkoittaa tietoa siitä, onko kyseessä esimerkiksi ilma-alus tai sen ohjain, VHF-radio, tutka, hätälähetin tai matkapuhelin. Sen sijaan radiolähteyksen lähetyspaikan selvittäminen esimerkiksi kolmiomittaamalla tai muulla keinoin johtaa välitystietona suojatun tiedon selvittämiseen, mikä edellyttää erillistä toimivaltuutta. Myös radiolaitteen tai sen käyttäjän tarkempi yksilöinti edellyttää nimenomaista toimivaltuutta. Lain mukaan yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitettua radioviestintää ja sen välitystietoja saa kuitenkin käsitellä, jollei laissa toisin säädetä. Tällaisia ovat esimerkiksi televisio- ja radio-ohjelmistojen lähetykset sekä yleisellä kutsukanavalla harjoitettava radioviestintä, kuten hätäkutsut tai merenkulun varoitukset.

Rajavartiolaitoksen toiminnassa valvontaa olisi tarpeellista kohdentaa myös muuhun kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitettuun viestintään. Toimivaltuus radiolaitteen sijainnin määrittämiseksi olisi tarpeen, jotta Rajavartiolaitoksen toimenpiteet voidaan suunnata mahdollisimman tarkasti. Mahdollisimman tarkka paikantaminen on edellytyksenä myös sille, että tarvittavat

alueet ja kohteet voidaan rajata pois valvonnan piiristä. Radiolaitteiden yksilöinti olisi tarpeen eri radiolaitteiden erottelunsa vuoksi, jotta toimenpiteiden tarve pystytään arvioimaan oikein. Matkapuhelimen tai muun henkilöön yhdistettävän päätelaitteen osalta radioviestinnän ja välitystietojen käsittely sisältää väistämättä tietoja, joilla henkilö on mahdollista yksilöidä. Tältä osin olisi säädettävä tarvittavat rajaukset perustuslain 10 §:n 2 momentissa turvattu luottamuksellisen viestin suojan näkökulmasta. Radiolaitteisiin kohdistuvan valvonnan osalta olisi tarpeen säätää myös teknisten laitteiden sijoittamisesta maastoon sekä valvonnasta ilmoittamisesta.

2.1.2.1 Radiosignaalityiedustelu

Sotilastiedustelusta annetun lain (590/2019) 60 §:ssä säädetään radiosignaalityiedustelusta, jolla tarkoitetaan radioaaltoihin eli radiotaajuisiin sähkömagneettisiin aaltoihin kohdistuvaa tiedonhankintaa. Puolustusvoimien tiedustelulaitos tai Maa-, Meri- tai Ilmavoimat voi kohdistaa radiosignaalityiedustelua Suomen alueen ulkopuolella olevasta laitteesta lähteviin tai tällaiseen laitteeseen saapuviin radioaaltoihin. Lain 61 §:n mukaan Pääesikunnan tiedustelupäällikkö päättää radiosignaalityiedustelusta.

Radiosignaalityiedustelussa on kyse pitkäkestoisesta teknisillä menetelmin toteutettavasta tiedonhankinnasta, joka ei pääasiassa kohdistu henkilöiden väliseen toimintaan, vaan sen kohteena on ulkomaan asevoimat (HE 203/2017 vp). Radiosignaalityiedustelua saa käyttää vain tiedustelutehtävään kohteena olevan toiminnan tiedusteluun, minkä lisäksi sen käyttö edellyttää, että sen avulla voidaan perustellusti olettaa saatavan tiedustelutehtävälle merkityksellistä tietoa. Radiosignaalityiedustelun tavoitteena on ylläpitää tilannekuva ja tuottaa ennakkovaroitus. Lyhyellä aikavälillä radiosignaalityiedustelu muodostaa tilannekuva seurattavana olevien sotilasorganisaatioiden ryhmyksestä, valmiudesta ja toiminnasta. Pitkällä aikavälillä radiosignaalityiedustelulla seurataan kohdeorganisaatioiden teknisen ja operatiivisen kyvyn kehittymistä.

Radiosignaalityiedustelu jaetaan kolmeen ryhmään, joita ovat radioaalloilla tapahtuva viestitiedustelu (*Communications Intelligence*, COMINT), elektroninen mittaustiedustelu (*Electronic Intelligence*, ELINT) ja vieraiden laitteiden teknisten instrumentointisignaalien tiedustelu (*Foreign Instrumentation Signals Intelligence*, FISINT). Viestitiedustelu on erityyppisten radioaalloilla tapahtuvien tiedonsiirtosignaalien tiedustelua. Tiedustelun kohteena voi olla signaalin informaatio, tekniset parametrit, signaalilähteen sijainti tai mikä tahansa muu signaaliin liittyvä informaatio, joka tuottaa tiedustelutietoa signaalin käyttäjästä tai käytetystä järjestelmästä. Elektronisella mittaustiedustelulla tarkoitetaan muiden kuin viestintää sisältävien signaalien etsimistä, sieppaamista, paikantamista, tallentamista sekä näin kerätyn tiedon analysointia. Näitä ovat esimerkiksi tutkasignaalit, korkeusmittausignaalit ja muut vastaavat signaalit. Elektroninen mittaustiedustelu ei kohdistu henkilöiden väliseen viestintään. Vieraiden laitteiden instrumentointisignaalien tiedustelussa hyödynnetään tyypillisimmin avaruusjärjestelmissä sekä maanpäällisissä ja vedenalaisissa järjestelmissä käytettäviä elektromagneettisia lähteitä eli telemetrialähteitä. Tiedustelun kohteena ovat teknisten järjestelmien väliset tekniset signaalit, jotka eivät sisällä luottamuksellista viestintää. Tällaisia lähteitä ovat erilaisten laitteiden, esimerkiksi ohjusten ja lentokoneiden, ohjaussignaalit.

Radiosignaalityiedustelua suoritetaan lähtökohtaisesti ulkomaisiin kohteisiin Suomen alueen ulkopuolella. Poikkeustapauksissa tiedustelua voidaan suorittaa ulkomaiseen kohteeseen myös Suomen alueella. Radiosignaalityiedustelulla ei saa hankkia tietoa muun kuin valtiollisen toimijan viestin sisällöstä. Radiosignaalityiedusteluun voi kuitenkin toiminnan luonteesta ja siinä käytettävistä menetelmistä johtuen joutua myös radiosignaaleita, jotka sisältävät luottamuksellisen viestin suojan alaan kuuluvaa viestintää. Tällainen viesti on lähtökohtaisesti hävitettävä heti, kun tiedon luonne on käynyt ilmi. Lisäksi sotilastiedustelusta annetun lain 84 §:n mukaan

tiedustelumenetelmällä saatu tieto on hävitettävä viipymättä sen jälkeen, kun on käynyt ilmi, ettei tietoa tarvita tai tietoa ei saa käyttää sotilastiedustelun tehtävien hoitamiseksi taikka tietoa ei tarvita maanpuolustuksen kannalta tai kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi.

2.1.2.2 Rikostorjunnan toimivaltuudet

Rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain (108/2018, jäljempänä *Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalaki*) 33 §:ssä säädetään teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimisesta. Säännöksen mukaan Rajavartiolaitos saa sen tutkittavaksi kuuluvan rikoksen estämiseksi hankkia teknisellä laitteella teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitiedot, jos estettävänä on rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta. Rajavartiolaitos saa käyttää tietojen hankkimiseksi ainoastaan sellaista teknistä laitetta, jota voidaan käyttää vain teleosoitteen ja telepäätelaitteen yksilöimiseen. Liikenne- ja viestintävirasto tarkastaa teknisen laitteen vaatimustenmukaisuuden sekä sen, ettei laite ominaisuuksiensa vuoksi aiheuta haitallista häiriötä yleisen viestintäverkon laitteille tai palveluille. Teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimisesta päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies.

Vastaava sääntely poliisin osalta on poliisilain (872/2011) 5 luvun 25 §:ssä ja Tullin osalta rikostorjunnasta Tullissa annetun lain (623/2015) 3 luvun 21 §:ssä. Teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimisesta rikoksen selvittämiseksi säädetään pakkokeinolain 10 luvun 25 §:ssä. Puolustusvoimien vastaavista toimivaltuuksista säädetään sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain (255/2014) 37 ja 89 §:ssä.

Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalain 16 §:ssä säädetään televalvonnasta ja sen edellytyksistä. Televalvonnalla tarkoitetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n 36 kohdassa tarkoitetun viestinnän välittäjän hallussa olevien välitystietojen hankkimista viestistä, joka on lähetetty mainitun pykälän 43 kohdassa tarkoitettuun yleiseen viestintäverkkoon tai siihen liitettyyn viestintäverkkoon kytketystä teleosoitteesta tai telepäätelaitteesta taikka vastaanotettu tällaiseen osoitteeseen tai laitteeseen, sekä teleosoitteen tai telepäätelaitteen sijaintitiedon hankkimista sekä osoitteen tai laitteen käytön tilapäistä estämistä. Välitystiedolla tarkoitetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n 7 kohdassa tarkoitettuun käyttäjään tai mainitun pykälän 30 kohdassa tarkoitettuun tilaajaan yhdistettävissä olevaa viestiä koskevaa tietoa, jota viestintäverkoissa käsitellään viestien siirtämiseksi, jakelemiseksi tai tarjolla pitämiseksi.

Rajavartiolaitokselle voidaan sen tutkittavaksi kuuluvan rikoksen estämiseksi antaa lupa kohdistaa televalvontaa henkilön hallussa olevaan tai hänen oletettavasti muuten käyttämäänsä teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen, jos henkilön lausumien tai käyttäytymisen perusteella taikka muutoin voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän törkeään laittoman maahantulon järjestämiseen, törkeään laittoman maahantulon järjestämiseen ja siihen liittyvään ihmiskaupparikokseen tai törkeään metsästysrikokseen. Televalvonnasta päättää lähtökohtaisesti tuomioistuimien lain 18 §:n mukaisesti.

Vastaava sääntely poliisin osalta on poliisilain 5 luvun 8 ja 10 §:ssä ja Tullin osalta rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 4 ja 6 §:ssä. Televalvonnasta rikoksen selvittämiseksi säädetään pakkokeinolain 6 ja 9 §:ssä.

2.1.3 Miehistämättömien ilma-alusten havainnointi

Rajavartiolaitos

Rajavartiolain 38 a §:n mukaan rajavartiomiehellä on oikeus puuttua ilmailulain (864/2014) 2 §:n 21 kohdassa tarkoitetun miehistämättömän ilma-aluksen kulkuun, jos se on välttämätöntä

rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi, turvaamistehtävän tai meripelastustehtävän suorittamiseksi taikka Rajavartiolaitoksen erittäin tärkeän toiminnan suojaamiseksi. Rajavartiomiehellä on oikeus lyhytaikaisesti kohdistaa miehittämättömään ilma-alukseen ja sen kauko-ohjauslaitteisiin ja ohjaus- ja seurantayhteyksiin sekä muihin sen käytön edellyttämiin järjestelmän osiin (*kokonaisjärjestelmä*) sellaisia tarpeellisia voimakeinoja ja teknisiä toimenpiteitä, joita voidaan pitää puolustettavina. Toimenpiteillä ei saa aiheuttaa vähäistä suurempaa häirtä muulle radioviestinnälle tai yleisen viestintäverkon laitteille tai palveluille.

Pykälän mukaan rajavartiomiehellä on oikeus käsitellä miehittämättömän ilma-aluksen kauko-ohjaukseen liittyvää radioviestintää, välitystietoja ja sijaintitietoja miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi sekä miehittämättömän ilma-aluksen kokonaisjärjestelmän osan yksilöimiseksi ja sijainnin määrittämiseksi. Pykälän perustelujen mukaan hankittavia tietoja voisivat olla esimerkiksi laitteen ohjaukseen käytettävä radiotaajuus tai IP-osoite. Radioviestinnän, välitystietojen ja sijaintitietojen avulla saatu luonnolliseen henkilöön yhdistettävissä oleva tieto on hävitettävä viipymättä, jollei laissa toisin säädetä. Sääntely mahdollistaa miehittämättömien ilma-alusten havainnoinnin radioviestinnän, välitystietojen ja sijaintitietojen avulla ainoastaan tilanteissa, joissa on laissa säädetty peruste puuttua ilma-aluksen kulkuun. Käytännössä säännös rajoittaa toimintaa myös alueellisesti.

Rajavartiolaitoksen operatiivisessa toiminnassa on ilmennyt tarve havainnoida miehittämättömiä ilma-aluksia nykyistä laajemmalla alueella tilannekuvan muodostamiseksi ja Rajavartiolaitoksen toiminnan suuntaamiseksi. Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 136 §:n 5 ja 6 momentissa säädetään väliaikaisesti mahdollisuudesta käsitellä tilastollisesti miehittämättömän aluksen kauko-ohjaukseen liittyvää radioviestintää, kunhan käsittelystä tai käsittelyn tuloksesta ei voida tunnistaa yksittäistä henkilöä. Henkilön tunnistamisen estäminen edellyttää käytännössä kerätyn aineiston karkeistamista heti keräämisvaiheessa niin, ettei yksittäistä lennätystapahtumaa voida enää erottaa. Sääntely ei sellaisenaan täytä Rajavartiolaitoksen operatiivisen toiminnan tarpeita. Edellä kuvattu toimivaltuus radiolaitteisiin kohdistuvasta tiedonhankinnasta mahdollistaisi myös miehittämättömien ilma-alusten havainnoinnin tilannekuvan muodostamiseksi ja Rajavartiolaitoksen toiminnan suuntaamiseksi.

Muut viranomaiset ja toimijat

Rajavartiolaitoksen lisäksi eräillä muilla viranomaisilla ja toimijoilla on oikeus puuttua miehittämättömien ilma-alusten kulkuun. Myös tämä sääntely mahdollistaa miehittämättömien ilma-alusten havainnoinnin radioviestinnän, välitystietojen ja sijaintitietojen avulla ainoastaan tilanteissa, joissa on laissa säädetty peruste puuttua tarvittaessa ilma-aluksen kulkuun.

Poliisilain 2 luvun 11 a §:n mukaan *poliisimiehellä* on oikeus ottaa ilmailulain 2 §:n 21 kohdassa tarkoitettu miehittämätön ilma-alus tilapäisesti haltuun, estää sen käyttö tai muutoin puuttua sen kulkuun, jos se on välttämätöntä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, rikosten ennalta estämiseksi tai jo aloitetun rikoksen keskeyttämiseksi, erityisten valvontakohteiden varvioimiseksi, poliisitehtävän tai merkittävän valtiollisen tapahtuman turvaamiseksi taikka onnettomuuspaikalla suoritettavien toimenpiteiden tai toimenpiteen kohteena olevan henkilön yksityisyyden suojaamiseksi. Poliisimies voi edellä tarkoitetuissa tilanteissa käyttää teknistä laitetta, joka ei aiheuta vähäistä suurempaa häirtä radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle. Poliisimiehellä on oikeus käsitellä miehittämättömän ilma-aluksen käyttöön liittyvää radioviestintää, välitystietoja ja sijaintitietoja miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi tai sen kokonaisjärjestelmän osan yksilöimiseksi ja sijainnin määrittämiseksi. Tällaiset tiedot on hävitettävä viipymättä toimenpiteen jälkeen, jollei laissa toisin säädetä.

Puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 15 a §:n mukaan *Puolustusvoimilla* on oikeus ottaa ilmailulain 2 §:n 21 kohdassa tarkoitettu miehittämätön ilma-alus teknistä laitetta tai voimakkeina käyttäen tilapäisesti haltuunsa, estää sen käyttö tai muutoin puuttua sen kulkuun, jos se saapuu oikeudetta Puolustusvoimien pysyvässä käytössä tai kyseisen lain 14 §:ssä tarkoitettussa käytössä olevan alueen yläpuoliseen ilmatilaan tai luvatta sellaiselle ilmailulain 11 §:ssä tai 11 a §:ssä tarkoitettulle ilmailulta rajoitetulle tai kielletylle alueelle, joka sijaitsee edellä tarkoitettun alueen yläpuolella. Lain 15 d §:n mukaan Puolustusvoimilla on oikeus käsitellä miehittämättömän ilma-aluksen kauko-ohjaukseen liittyvää radioviestintää, välitystietoja ja sijaintitietoja sen kulkuun puuttumiseksi, kokonaisjärjestelmän osan yksilöimiseksi ja sijainnin määrittämiseksi. Radioviestinnän, välitystietojen ja sijaintitietojen avulla saatu luonnolliseen henkilöön yhdistettävissä oleva tieto on hävitettävä viipymättä, jollei laissa toisin säädetä.

Vankeuslain (767/2005) 16 luvun 2 a §:n mukaan *Rikosseuraamuslaitoksella* on vankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi taikka omaisuuden suojelemiseksi oikeus ottaa miehittämätön kulkuneuvo tilapäisesti haltuun, estää sen käyttö tai muutoin puuttua sen kulkuun, jos se saapuu vankilan alueelle tai alueen yläpuoliseen ilmatilaan. Rikosseuraamuslaitos voi edellä tarkoitetuissa tilanteissa käyttää teknistä laitetta, joka vaikuttaa miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun. Rikosseuraamuslaitoksella on oikeus käsitellä miehittämättömän kulkuneuvon käyttöön liittyvää radioviestintää, välitystietoja ja sijaintitietoja miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttumiseksi tai kulkuneuvon tai sen kokonaisjärjestelmän osan yksilöimiseksi ja sijainnin määrittämiseksi. Tiedot radioviestinnästä, välitystiedot ja sijaintitiedot on hävitettävä viipymättä toimenpiteen jälkeen, jollei laissa toisin säädetä.

Ydinenergialain (990/1987) 7 v §:n mukaan *ydinvoimalaitoksen turvahenkilöllä* on ydin- tai säteilyturvallisuuden turvaamiseksi oikeus ottaa miehittämätön ilma-alus teknistä laitetta tai voimakkeina käyttäen tilapäisesti haltuun, estää sen käyttö tai muutoin puuttua sen kulkuun, jos miehittämätön ilma-alus saapuu oikeudetta luvanhaltijan pysyvässä käytössä olevalle alueelle, jossa ilmailu on kielletty ilmailulain 11 §:n nojalla. Ydinvoimalaitoksen turvahenkilö saa lyhytaikaisesti käyttää edellä tarkoitetuissa tilanteissa teknistä laitetta, josta ei aiheudu haittaa ydin- tai säteilyturvallisuudelle, eikä vähäistä suurempaa haittaa muulle radioviestinnälle tai yleisen viestintäverkon laitteille tai palveluille. Turvahenkilöllä on oikeus käsitellä miehittämättömän ilma-aluksen käyttöön liittyvää radioviestintää, välitystietoja ja sijaintitietoja miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi tai ilma-aluksen tai sen kokonaisjärjestelmän osan yksilöimiseksi ja sijainnin määrittämiseksi. Tiedot radioviestinnästä, välitystiedot ja sijaintitiedot on hävitettävä viipymättä tehtävän suorittamisen jälkeen, jollei laissa toisin säädetä.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa nykyaikaisen teknologian hyödyntäminen rajaturvallisuuden ylläpitämisessä ja muissa keskeisissä Rajavartiolaitoksen lakisääteisissä tehtävissä. Ehdotuksilla pyritään vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksiin. Esitys liittyy Rajavartiolaitoksen teknisen ulkorajavalvonnan uudistamishankkeeseen sekä uusien ulkovartiolaivojen ja valvontalentokoneiden hankintaan.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Rajavartiolain mukaisen teknisen valvonnan tarkoitusta ja käyttöaluetta ehdotetaan laajennettavaksi. Rajavartiolaitos voisi jatkossa suorittaa teknistä valvontaa rajan läheisyyden, Suomen merialueen, rajanylityspaikan ja sen välittömän läheisyyden lisäksi myös yleisemmin merialueella, ilmatilassa sekä Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevilla alueilla ja niiden välittömässä

läheisyydessä. Teknisen valvonnan tarkoituksena voisi olla rajavalvonnan lisäksi myös rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitäminen, Rajavartiolaitokselle säädetyn valvontatehtävän suorittaminen tai Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaaminen. Rajavartiolaitoksen oikeutta asettaa teknisen valvonnan laitteistoa rajavyöhykkeen ulkopuolella ilman maanomistajan tai -haltijan lupaa pidennettäisiin kolmesta kuukaudesta enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan.

Rajavartiolaikiin ehdotetaan lisättäväksi uusi sääntely radioteknisestä valvonnasta. Rajavartiolaitoksella olisi oikeus havaita, paikantaa, tunnistaa, yksilöidä ja seurata radiotaajuisia sähkömagneettisia aaltoja ja radiolaitteita. Toimivaltuutta voitaisiin käyttää rajan läheisyydessä, merialueella, meren rannikolla, ilmatilassa, rajanylityspaikalla ja sen välittömässä läheisyydessä sekä Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevalla alueella ja sen välittömässä läheisyydessä rajavalvonnan, rajaturvallisuuden ylläpitämisen, rajajärjestyksen ylläpitämisen tai Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamisen kannalta tarpeellisen tilannekuvan muodostamiseksi. Rajavartiolaitoksella olisi oikeus käsitellä myös muuta kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitettua radioviestintää, radioviestinnän välitystietoja ja sijaintitietoja radioteknisen valvonnan suorittamiseksi. Radioviestintää ja radioviestinnän välitystietoja saisi kuitenkin käsitellä ainoastaan siinä laajuudessa kuin se on välttämätöntä radioteknisen valvonnan suuntaamiseksi taikka valvontakohteiden erottelun tai rajaamisen. Radioteknisen valvonnan avulla ei saisi hankkia tietoja muun kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitettujen radioviestien sisällöstä.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että Rajavartiolaitoksella olisi oikeus suorittaa radioteknistä valvontaa kadonneeksi ilmoitetun tai muutoin hädässä olevan henkilön paikantamiseksi.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Teknisen valvonnan sääntelyyn ehdotettavat muutokset edesauttaisivat Rajavartiolaitoksen henkilöstövoimavarojen kohdentamista nykyistä paremmin tehtäviin, jotka vaativat nimenomaan ihmisen toimenpiteitä. Erityisesti partiointi voitaisiin kohdentaa optimaalisesti. Teknisen valvonnan avulla olisi mahdollista varautua kulloisenkin tehtävään sen edellyttämällä varustuksella ja henkilöstökokoonpanolla, mikä parantaisi osaltaan myös työturvallisuutta. Myös Rajavartiolaitoksen reagoit nopeus paranisi etenkin harvaan asutuilla alueilla.

Ehdotettavan radioteknisen valvonnan avulla pystyttäisiin tuottamaan rajaturvallisuuden ja laajemminkin Suomen turvallisuuden kannalta merkityksellistä tietoa päätöksenteon tueksi. Radioteknisen valvonnan avulla tunnistettavat rajaturvallisuuden uhat kohdistuvat valtion keskeisiin turvallisuusintresseihin. Esitetty toimivaltuus antaisi ylimmälle valtionjohdolle sekä Rajavartiolaitoksen johdolle paremman kyvyn ennakoida rajaturvallisuutta vaarantavia uhkia sekä reagoida niihin. Lisäksi Rajavartiolaitoksen kyky antaa virka-apua etsintä- ja pelastustehtävissä muille viranomaisille, kuten poliisille ja pelastusviranomaisille, tehostuisi.

Radioteknisen valvonnan suorituskyky liitettäisiin osaksi Rajavartiolaitoksen olemassa olevia operatiivisen kenttätoiminnan ja tilannekuvatoiminnan prosesseja. Uuden suorituskyvyn käyttöönotto edellyttäisi Rajavartiolaitoksen sisäisten määräysten ja ohjeiden päivittämistä sekä tarvittavin osin johtamisrakenteiden muutoksia. Suorituskyky olisi lisäksi huomioitava kattavasti Rajavartiolaitoksen eri toiminnoissa, kuten tiedonhallinnassa, tieto- ja kyberturvallisuudessa, toimitilaturvallisuudessa ja henkilöstön koulutuksessa. Radioteknisen valvonnan edellyttämiin teknisiin ja muihin asiantuntijatehtäviin olisi osin kohdennettava uudelleen Rajavartiolaitoksen henkilöstöä ja osin rekrytoitava tarvittavat asiantuntijat Rajavartiolaitoksen ulkopuolelta. Toimitilaturvallisuuden osalta olisi huomioitava vartiolaivojen ja valvontalentokoneiden tukikohdat sekä Rajavartiolaitoksen hallintoyksiköiden esikunnat, joissa käsiteltäisiin radioteknisen

valvontaan liittyviä tietoja. Tieto- ja kyberturvallisuuden osalta olisi huomioitava julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019, jäljempänä *tiedonhallintalaki*) sekä sitä täydentävän sääntelyn ja viranomaisohjeistuksen asettamat yleiset tietoturva-vaatimukset ja järjestelmätason vaatimukset. Vaikutuksia tiedonhallintaan ja tietosuojaan käsitellään tarkemmin jäljempänä.

Esityksessä ehdotetaan, että Liikenne- ja viestintävirasto tarkistaisi, ettei radioteknisessä valvonnassa käytettävä laite ominaisuuksiensa vuoksi aiheuta haitallista häiriötä yleisen viestintäverkon laitteille tai palveluille. Sääntelyn ei arvioida lisäävän merkittävästi Liikenne- ja viestintäviraston hallinnollista työmäärää, koska kyse olisi rajallisesta määrästä teknisiä laitteita.

Radioteknisellä valvonnalla ei olisi vaikutusta viranomaisten välisiin toimivaltasuhteisiin tai vastuisiin. Kyseessä olisi ensisijaisesti Rajavartiolaitoksen tarpeisiin rakennettava valvontakyky, joka olisi muiden viranomaisten hyödynnettävissä siten kuin siitä erikseen säädettäisiin.

4.2.2 Vaikutukset tietosuojaan ja tiedonhallintaan

Esitykseen sisältyy tiedonhallintaan ja tietosuojaan vaikuttavia säännöksiä sekä ehdotetun uuden radioteknisen valvonnan toimivaltuuden että teknisen valvonnan sääntelyn muutosten osalta.

Henkilötietojen käsittelyyn Rajavartiolaitoksessa sovelletaan käsittelytarkoituksesta riippuen joko yleistä tietosuoja-asetusta (EU 2016/679) tai henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettua lakia (1054/2018, jäljempänä rikosasioiden tietosuojalaki). Yleisen tietosuoja-asetuksen ja rikosasioiden tietosuojalain mukaan henkilötietoja ovat kaikki sellaiset tiedot, joiden perusteella henkilö voidaan tunnistaa suoraan tai välillisesti. Välillinen tunnistaminen voi tapahtua esimerkiksi yhdistämällä yksittäinen tieto johonkin toiseen tietoon, joka mahdollistaa tunnistamisen. Kuten edellä on todettu, henkilötietojen käsittely teknisen valvonnan ja radioteknisen valvonnan suorittamiseksi kuuluu yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan ja perustuu asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan.

Yleissääntelyä täydentää muun muassa Rajavartiolaitoksen henkilötietolaki. Voimassa olevan Rajavartiolaitoksen henkilötietolain lähtökohtana on, että teknisen valvonnan tallenteet ovat tunnistettavissa olevaan henkilöön suoraan tai välillisesti liittyviä tietoja eli henkilötietoja. Vastaavasti voidaan todeta ehdotettavan radioteknisen valvonnan tallenteiden osalta. Tulkintaa tukevat ehdotettu radioteknisen valvonnan tarkoitus tunnistaa ihmisten ja ihmismassojen liikkeitä ja toisaalta se, että samanaikaisesti valvontatietoon voitaisiin yhdistää myös muuta Rajavartiolaitoksen käytössä olevaa tietoa, esimerkiksi teknisen valvonnan kamerakuvaa. Vaikka radioteknisen valvonnan suorittamiseksi käsiteltävä tietoa-aineisto voi sisältää myös muita tietoja kuin henkilötietoja, koko tietoa-aineiston käsittelyyn olisi tarkoituksenmukaista soveltaa henkilötietojen käsittelyä koskevia edellytyksiä.

Teknisen valvonnan tietojen käsittelyn osalta tietosuoja-vaatimukset on Rajavartiolaitoksessa huomioitu jo aiemmin, koska kyseessä on olemassa oleva toimivaltuus. Sääntelyn asiasisällöllisillä muutoksilla ei arvioida olevan vaikutusta valittuihin tietosuojaratkaisuihin. Radioteknisen valvonnan suorituskyvyn osalta kyse olisi uudesta tavasta käsitellä henkilötietoja. Tältä osin käytännön toteutuksessa olisi huomioitava alusta alkaen sisäänrakennettu ja oletusarvoinen tietosuoja sekä tietosuojaperiaatteet. Tietosuojaperiaatteita ovat käsittelyn lainmukaisuuden varmistaminen, käyttötarkoitussidonnaisuus, käsiteltävien tietojen minimointi, käsiteltävien tietojen täsmällisyydestä varmistuminen, käsiteltävien tietojen säilytyksen rajoittaminen ja käsiteltävien henkilötietojen suojaaminen. Rekisterinpitäjänä toimivan Rajavartiolaitoksen esikunnan olisi toteutettava kaikki tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet

tietosuojaperiaatteiden toteuttamiseksi ja rekisteröityjen oikeuksien suojelemiseksi. Rajavartiolaitoksen tulee myös varmistua siitä, että hankittavat laitteet, ohjelmistot ja muut oheistuotteet täyttävät niille asetetut vaatimukset.

Yleisen tietosuojasetuksen 35 artiklassa säädetään velvollisuudesta toteuttaa tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi, jos tietyn tyyppinen käsittely etenkin uutta teknologiaa käytettäessä todennäköisesti aiheuttaa käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset huomioon ottaen luonnollisen henkilön oikeuksien ja vapauksien kannalta korkean riskin. Ehdotettuun radiotekniseen valvontaan saattaa sisältyä tällaisia riskejä. Näin ollen rekisterinpitäjänä toimivan Rajavartiolaitoksen esikunnan tulee ennen ehdotettavan uuden toimivaltuuden käyttöönottoa toteuttaa tarkempi arviointi suunniteltujen käsittelytoimien vaikutuksista henkilötietojen suojalle yleisen tietosuojasetuksen vaatimusten mukaisesti.

Radiotekninen valvontakyky olisi tarkoitus rakentaa ensimmäisessä vaiheessa osana uusien valvontalentokoneiden ja ulkovartiolaivojen hankintaa. Myöhemmässä vaiheessa hankittaisiin mahdollisesti myös kiinteästi asennettuja sensorijärjestelmiä esimerkiksi itärajan esteaidan infrastruktuuria hyödyntäen. Radioteknisen valvontakyvyn rakentaminen ja käyttö edellyttäisi erillisen teknisen tietojenkäsittely-ympäristön rakentamista ja ylläpitoa. Ympäristö liitettäisiin osaksi Rajavartiolaitoksen operatiivisia tilannekuva- ja johtamisjärjestelmiä.

Tiedonhallinnan näkökulmasta radioteknisen valvonnan suorittamiseksi hankittavan teknisen ratkaisun tulisi mahdollistaa kerättävän ja käsiteltävän tiedon tekninen rajaaminen. Ratkaisun tulisi mahdollistaa suodatus erilaisten kriteerien kuten maantieteellisen sijainnin ja taajuuden mukaisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Radioteknisen valvonnan yhteydessä käsiteltävät henkilötiedot ja muut tiedot tulisi suojata luvattomalta ja lainvastaiselta käsittelyltä sekä vahingossa tapahtuvalta häviämislä, tuhoutumiselta tai vahingoittumiselta. Henkilötiedot olisi säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa, ainoastaan niin kauan kuin se on tarpeen radioteknisen valvonnan tarkoituksen toteuttamista varten. Koska radioteknisen valvonnan yhteydessä käsiteltäisiin salassa pidettäviä ja todennäköisesti myös turvaluokiteltuja tietoja, tulisi suorituskyvyn hankinnassa ja käytössä huomioida myös asiaa koskevien tiedonhallinta- ja tietoturvaluusvaatimusten täyttyminen. Keskeisiä huomioon otettavia säännöksiä ovat yleisen tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan f alakohta ja 32 artikla, julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019, jäljempänä *tiedonhallintalaki*) 4 luku sekä valtioneuvoston asetus asiakirjojen turvallisuusluokittelusta valtioneuvostossa (1101/2019). Radioteknisen valvontakyvyn rakentamisella ja käyttöönottamisella ei olisi vaikutusta muiden viranomaisten tai toimijoiden tietojärjestelmiin tai tietovarantoihin. Valvontakyvyn rakentamisesta ja käytöstä ei myöskään aiheutuisi muutoksia hallinnon yhteisiin palveluihin.

Esityksen valmistelun yhteydessä on radioteknisen valvonnan osalta tehty tiedonhallintalain 5 §:n 3 momentin ja 8 §:n mukainen tiedonhallinnan muutosten arviointi (RVL Dno-2023-2102, 16.11.2023). Arvioinnista on saatu tiedonhallintalain 9 §:n ja lausunnotmenettelystä tiedonhallinnan muutosta koskevissa asioissa annetun valtioneuvoston asetuksen (1301/2019) mukaisesti valtiovaraministeriön lausunto (VN/32675/2023-VM-2, 5.12.2023). Ehdotettavan uuden toimivaltuuden taloudellisia vaikutuksia täsmennetään esitysluonnoksen lausunnotkierroksen aikana. Muilta osin lausunnossa esitetyt huomiot käsitellään radioteknisen valvontakyvyn käyttöönoton suunnittelussa.

Teknisen valvonnan sääntelyyn ehdotettavat muutokset eivät aiheuttaisi merkittäviä muutoksia Rajavartiolaitoksen tiedonhallintaan. Teknisen valvonnan tallenteiden säilytysajan pidentäminen kuudesta kuukaudesta vuoteen olisi kuitenkin otettava huomioon Rajavartiolaitoksen tietojärjestelmissä ja niitä koskevassa dokumentaatioissa.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia voimassa olevaan asiakirjojen julkisuutta ja salassapitoa koskevaan sääntelyyn.

4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotettu sääntely lisäisi Rajavartiolaitoksen hankkiman tiedon määrää. Teknisen ja radioteknisen valvonnan avulla saatavia tietoja hyödynnettäisiin Rajavartiolaitoksen operatiivisen toiminnan suunnittelussa ja suuntaamisessa. Radioteknisen valvonnan avulla olisi mahdollista havaita nopeasti ja tarkasti ihmisten ja heidän mukanaan saapuvien laitteiden saapuminen rajavyöhykkeelle sekä arvioida tilannetta määrällisesti ja laadullisesti. Tämä mahdollistaisi oikein mitoitettun ja varustellun resurssin suuntaamisen kunkin tilanteen hoitamiseen ja edistäisi maantulijoiden, kansalaisten ja viranomaisten turvallisuutta.

Radioteknisen valvonnan avulla saatavilla tiedoilla olisi myös keskeinen merkitys valtionjohdon päätöksenteon tukemisessa ja vakavien rajaturvallisuustilanteiden ennalta ehkäisemisessä. Radioteknisen valvonnan muodostama tilannekuva antaisi tietoa myös Suomen turvallisuusympäristön kehittymisestä.

Ehdotuksilla ei olisi merkittävässä määrin yleistä rikoksia estävää vaikutusta, mutta yksittäistapauksissa olisi mahdollisuus estää tilanteen kehittyminen vakavammaksi. Toisaalta tekninen ja radiotekninen valvonta saattavat osaltaan nostaa kynnystä luvattomaan toimintaan ryhtymiseen. Valvonnan avulla saatavat tiedot tukevat myös tilanteiden jälkikäteistä selvittämistä.

Ehdotetun sääntelyn mukaan Liikenne- ja viestintävirasto tarkastaisi, ettei radioteknisessä valvonnassa käytettävä laite ominaisuuksiensa vuoksi aiheuta haitallista häiriötä yleisen viestintäverkon laitteille tai palveluille. Radioteknisellä valvonnalla ei siten arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia muun viestinnän toimivuuteen.

4.2.4 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin

Teknisen ja radioteknisen valvonnan toimivaltuudet olisivat alueellisesti rajoitettuja, joten ne kohdistuisivat vain kyseisillä alueilla oleskeleviin henkilöihin. Ehdotettuun alueelliseen rajaukseen vaikuttaa keskeisesti Rajavartiolaitoksen toiminnan alueellinen kohdentuminen, josta säädetään rajavartiolain 4 §:ssä.

Ehdotettu teknisen valvonnan käyttöalan laajentaminen tarkoittaisi sitä, että aiempaa useampi henkilö voisi päätyä Rajavartiolaitoksen teknisen valvonnan kohteeksi. Kyseessä olisivat erityisesti henkilöt, jotka harjoittavat Rajavartiolaitoksen valvottavaksi säädettyä toimintaa, kuten esimerkiksi metsästystä tai kalastusta. Tältä osin olennaisena rajoittavana tekijänä on kuitenkin se, että tekninen valvonta ei kohdistuisi kotirauhan piiriin kuuluviin alueisiin. Radioteknisen valvonnan osalta kyse olisi puolestaan vain radiolaitteiden havainnoinnista tilannekuvan muodostamiseksi, eikä valvonnan avulla tunnistettaisi tai seurattaisi yksittäisiä henkilöitä.

4.2.5 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotettava uusi radioteknisen valvonnan toimivaltuus aiheuttaisi Rajavartiolaitokselle lisäkustannuksia. Radiotekninen valvontakyky olisi tarkoitus rakentaa hankkimalla ensimmäisessä vaiheessa valvontaan tarvittavat järjestelmät ja sensorit Rajavartiolaitoksen uusiin valvontalentokoneisiin ja ulkovartiolaivoihin sekä kehittämällä kerättävien valvontatietojen käsittely- ja analysointiprosesseja ja niihin liittyviä teknisiä tiedon käsittely-ympäristöjä. Toisessa vaiheessa valmistauduttaisiin laajentamaan järjestelmä osaksi Rajavartiolaitoksen maarajan teknistä valvontaa.

Radioteknisen valvontakyvyn rakentamisen ja käyttöönoton investointimenot aiheutuvat järjestelmähankinnoista, toimitilaturvallisuuden vaatimusten mukaisista muutoksista, sensoridatan käsittely-ympäristön rakentamisesta, ohjelmistohankinnoista, taustajärjestelmien integraatioiden rakentamisesta ja henkilöstön osaamisen hallinnasta. Radioteknisen valvontakyvyn toimitamenot aiheutuvat ylläpito- ja käyttökustannuksista, jotka sisältävät lisähenkilöstöstä, ohjelmistopäivityksistä, ylläpitävästä kehitystoiminnasta, lisenssimaksuista, sensoridatan käsittely-ympäristön ylläpidosta ja toimitilaturvallisuudesta aiheutuvat pysyvät kulut.

Rajavartiolaitoksen kertaluonteiset kustannukset

Kustannukset	Summa euroina
Järjestelmähankinnat	9 250 000
Toimitilaturvallisuuden muutokset (valvontatekniikka)	1 020 000
Sensoridatan käsittely-ympäristö	5 000 000
Ohjelmisto- ja vastaavat hankinnat	410 000
Integraatiot taustajärjestelmiin	2 050 000
Osaamisen hallinta ja koulutus	320 000
Järjestelmän laajentaminen osaksi maarajan teknistä valvontaa (optio)	6 230 000
Yhteensä	24 270 000

Rajavartiolaitoksen pysyvät kustannukset vuodessa

Kustannukset (alkaen)	Summa euroina
Lisähenkilöstö (4 htv)	450 000
Ohjelmistopäivitykset	100 000
Ylläpitävä kehitystoiminta ja lisenssimaksut yms.	210 000
Sensoridatan käsittely-ympäristön ylläpito	520 000
Toimitilojen pysyvä vuokraus (toimitilaturvallisuus)	410 000
Osaamisen hallinta	100 000

Kustannukset (alkaen)	Summa euroina
Järjestelmän laajentamisen aiheuttamat ylläpitomenot	210 000
Yhteensä	2 000 000

Esityksessä ehdotetaan, että Liikenne- ja viestintävirasto tarkistaisi, ettei radioteknisessä valvonnassa käytettävä laite ominaisuuksiensa vuoksi aiheuta haitallista häiriötä yleisen viestintäverkon laitteille tai palveluille. Sääntelyllä ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia Liikenne- ja viestintävirastolle, koska kyse olisi rajallisesta määrästä teknisiä laitteita. Esityksen ei arvioida aiheuttavan taloudellisia vaikutuksia myöskään muille viranomaisille tai yksityisille toimijoille, koska sääntely ei sisältäisi niitä koskevia velvoitteita. Kuten jäljempänä kohdassa 5.1 todetaan, viranomaisyhteistyötä ja muita mahdollisia sääntelyä täydentäviä seikkoja on tarkoitus tarkastella myöhemmässä vaiheessa.

Teknistä valvontaa koskevilla muutosehdotuksilla ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, koska kyseessä on olemassa olevan toimivaltuuden täsmentäminen.

4.2.6 Vaikutukset Ahvenanmaan maakunnassa

Rajavartiolaitoksen tehtävät Ahvenanmaan maakunnassa määräytyvät Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991), rajavartiolain, meripelastuslain (1145/2001) sekä Rajavartiolaitoksen tehtävistä Ahvenanmaan maakunnassa annetun tasavallan presidentin asetuksen (309/2017, jäljempänä *sopimusasetus*) mukaan. Rajavartiolaitosta koskeva sääntely sekä järjestysvallan toiminta valtakunnan turvallisuuden varmistamiseksi kuuluvat itsehallintolain 27 §:n 34 kohdan nojalla valtakunnan toimivaltaan. Tämän esityksen kannalta keskeisiä maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvia aloja ovat itsehallintolain 18 §:n mukaisesti muun muassa pelastustoimi (6 kohta), luonnon- ja ympäristönsuojelu (10 kohta), metsästyks ja kalastus (16 kohta) sekä tieliikenne ja veneliikenne (21 kohta).

Sopimusasetuksen 3 §:n mukaan Rajavartiolaitos vastaa öljyvahinkojen torjumisesta annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 1977:16) 15 a §:n mukaan Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle kuuluvien tehtävien hoitamisesta. Rajavartiolaitos voi 3 §:n mukaan valvoa Ahvenanmaan maakunnan alueella tie- ja vesiliikennettä sekä kalastusta, metsästyks, luonnon-suojelualueita, laivalöytöjä ja niitä koskevien säännösten noudattamista sekä aluksista aiheutuvaa vesien pilaantumista ja merensuojelua. Sopimusasetuksen 5 §:n mukaan Rajavartiolaitos osallistuu pelastustoimintaan antamalla käytettäväksi pelastustoiminnassa tarvittavaa kalustoa, henkilövoimavaroja ja erityisasiantuntijapalveluja, jos se onnettomuuden laajuus tai erityisluonne huomioon ottaen on tarpeen. Rajavartiolaitos voi suorittaa sellaisia tehtäviä, jotka ovat tarpeen maastoon eksyneiden tai siellä muutoin välittömän avun tarpeeseen joutuneiden henkilöiden etsimiseksi ja avustamiseksi.

Esityksessä ehdotettavaa teknisen valvonnan ja radioteknisen valvonnan sääntelyä sovelletaan sellaisenaan myös Ahvenanmaan maakunnassa siltä osin kuin Rajavartiolaitos hoitaa maakunnassa valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvia tai sopimusasetuksella Rajavartiolaitoksen suoritettavaksi säädettyjä tehtäviä.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Rajavartiolainsäädännön muutostarpeita ja kehittämiskohteita koskevassa esiselvityksessä (SM049:00/2019) tuotiin esille useita tarkasteltavia asioita, jotka liittyvät teknologian hyödyntämiseen Rajavartiolaitoksen toiminnassa. Esiselvityksessä esitettiin muun muassa harkittavaksi, tulisiko teknisessä valvonnassa kertyvän kuvan ja äänen käyttämistä automaattiseen tunnistamiseen koskeva sääntely siirtää rajavartiolaista Rajavartiolaitoksen henkilötietolakiin ja tehdä siihen eräitä täsmennyksiä. Tämän esityksen valmistelun aikana katsottiin, että sääntelyn tarkistaminen on ajankohtaista vasta, kun EU:n uusi tekoälyä koskeva lainsäädäntö on valmistunut. Lisäksi esillä oli ehdotus, jonka mukaan Rajavartiolaitoksella tulisi olla oikeus saada käyttöönsä esimerkiksi rajanylityspaikoilla toimivien yksityisten tahojen kameravalvontatallenteet rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi. Valmistelun aikana todettiin, että ehdotus edellyttäisi tarkempaa arviointia, mitä ei ollut mahdollista tehdä tämän esityksen yhteydessä.

Esiselvityksessä kiinnitettiin myös huomiota siihen, että rajavartiolaissa ei ole sääntelyä muiden miehittämättömien kulkuneuvojen kuin ilma-alusten kulkuun puuttumiseksi. Tältä osin esityksen valmistelun yhteydessä todettiin, että asia on tarkoituksenmukaisempaa käsitellä toisessa, myöhemmin asetettavassa säädöshankkeessa.

Radioteknisen valvonnan osalta esiselvityshankkeessa katsottiin, että uusi toimivaltuus tulisi huomioida myös virka-avussa ja muussa viranomaisten välisessä yhteistyössä. Esityksen valmistelun yhteydessä tuotiin esille tarkempina esimerkkeinä muun muassa tiedusteluviranomaisten toiminnan tukeminen sekä tietojenvaihto Liikenne- ja viestintäviraston kanssa myös muissa kuin voimassa olevan lainsäädännön jo mahdollistamissa tilanteissa. Esiselvityshankkeessa katsottiin myös, että Rajavartiolaitoksella tulisi olla oikeus saada sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 136 §:n 5 ja 6 momentin mukaisesti käsiteltäviä tietoja teleoperaattorin matkapuhelinverkossa sekä valtion viranomaisen, kunnan, yrityksen tai yhteisön rajanylityspaikalle tai sen välittömään läheisyyteen sijoittamassa lähiverkossa tapahtuneesta radioviestinnästä ja sen välitystiedoista. Näiltä osin esitys päätettiin rajata tässä vaiheessa vain Rajavartiolaitoksen oman toiminnan ja omien suorituskykyjen kehittämiseen. Viranomaisyhteistyötä ja muita mahdollisia sääntelyä täydentäviä seikkoja on tarkoitus tarkastella myöhemmässä vaiheessa.

Lakiteknisesti radioteknisen valvonnan osalta käsiteltiin mahdollisuutta laajentaa voimassa olevan rajavartiolain teknisen valvonnan määritelmää niin, että se kattaisi myös radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltojen ja radiolaitteiden valvonnan. Ehdotetun radioteknisen valvonnan sääntelyssä olisi tiettyjä yhteneväisyyksiä teknisen valvonnan sääntelyyn verrattuna, mutta myös selkeitä eroja, kuten esimerkiksi valvonnan käyttötarkoitus ja sisältö. Valmistelun aikana katsottiin tämän vuoksi, että sääntely on tarkoituksenmukaisempaa pitää erillisenä. Lisäksi tuotiin esille, että teknisen valvonnan käsite on lainsäädännössä melko vakiintunut, eikä sitä ole perusteltua tässä yhteydessä muuttaa vain Rajavartiolaitoksen osalta.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

[Täydennetään lausuntokierroksen aikana.]

6 Lausuntopalaute

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Rajavartiolaki

29 §. Tekninen valvonta

Voimassa olevan pykälän mukaan Rajavartiolaitoksella on oikeus tekniseen valvontaan rajavalvonnan suorittamiseksi. Schengenin rajasäännöksen 2 artiklan 10 kohdan mukaan rajavalvonnalla tarkoitetaan mainitun asetuksen mukaisesti ja sen soveltamiseksi rajalla toteutettavia toimia, jotka muista syistä riippumatta suoritetaan ainoastaan rajanylitysaikomuksen tai rajanylityksen perusteella ja jotka käsittävät rajatarkastukset ja rajojen valvonnan. Artiklan 11 kohdan mukaan rajatarkastuksilla tarkoitetaan rajanylityspaikoilla suoritettavia tarkastuksia, joiden tarkoituksena on varmistaa, että henkilöt ja heidän kulkuneuvonsa sekä heidän hallussaan olevat esineet voidaan päästää jäsenvaltioiden alueelle ja sieltä pois. Artiklan 12 kohdan mukaan rajojen valvonnalla tarkoitetaan rajojen valvontaa rajanylityspaikkojen välillä ja rajanylityspaikkojen valvontaa muulloin kuin niiden vahvistettuina aukioloaikoina henkilöiden estämiseksi kiertämästä rajatarkastuksista.

Teknisen valvonnan käyttöala laajennettaisiin kattamaan rajavalvonnan lisäksi myös rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitäminen, Rajavartiolaitokselle säädetty valvontatehtävät sekä Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaaminen. Pykälän otsikkoa tarkennettaisiin vastaavasti.

Rajavartiolain 3 §:n 1 momentin mukaan Rajavartiolaitoksen tehtävänä on rajaturvallisuuden ylläpitäminen. Rajaturvallisuuden ylläpitämisellä tarkoitetaan rajavartiolain 2 §:n 6 kohdan mukaan kotimaassa ja ulkomailla suoritettavia toimenpiteitä, joilla pyritään estämään valtakunnanrajan ja ulkorajan ylittämistä annettujen säännösten rikkominen ja rajat ylittävistä henkilöliikenteestä yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheutuvat uhat, torjumaan rajat ylittävää rikollisuutta sekä varmistamaan rajanylityksen turvallisuus. Rajaturvallisuuden ylläpitämiseen kuuluvat muun muassa kolmansissa maissa toimivat yhteyshenkilöt, yhteistyö naapurimaiden kanssa, rajavalvonta valtakunnanrajalla ja sen läheisyydessä sekä yhteistyö sisämaassa ja muiden Schengen-valtioiden viranomaisten kanssa.

Rajajärjestyksen ylläpitämisellä tarkoitetaan rajavartiolain 2 §:n 5 kohdan mukaan valtakunnanrajaa ja rajanylityspaikkoja koskevien säännösten samoin kuin rajaviranomaisten kansainvälistä yhteistoimintaa koskevien säännösten ja määräysten täytäntöönpanoa ja niiden noudattamisen valvontaa. Käytännössä rajajärjestystä valvotaan ulkorajoilla rajavalvonnan ja sisärajoilla muun valvonnan ja rajan kunnostustöiden yhteydessä. Ulkorajalla kyse on Suomen ja Venäjän välisen rajajärjestyssopimuksen (Sopimus Suomen Tasavallan Hallituksen ja Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton Hallituksen kesken Suomen ja Neuvostoliiton välisellä valtakunnan rajalla noudatettavasta järjestyksestä ja rajatapahtumain selvittämisjärjestyksestä, SopS 32/1960) mukaisista tehtävistä, kuten valtakunnanrajan merkinnän ja kunnan, valtakunnanrajalla tapahtuvan toiminnan sekä koti- ja tuotantoeläinten rajanylitysten säännöstenmukaisuuden valvonnasta. Koska rajajärjestyksen ylläpitäminen tapahtuu rajaturvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä, ehdotettu laajennus täsmentäisi teknisen valvonnan käyttöalaa.

Rajavartiolain 3 §:n 2 momentin mukaan Rajavartiolaitos suorittaa erikseen säädettyjä valvontatehtäviä. Keskeisimpiin valvontatehtäviin kuuluvat rajavalvonnan lisäksi aluevalvonta, ulkomaalaisvalvonta, metsästyksen- ja kalastuksenvalvonta, tieliikenteen, maastoliikenteen ja vesiliikenteen valvonta sekä ympäristönsuojeluun ja luonnonsuojeluun liittyvä valvonta. Rajavartiolaitos suorittaa valvontaa pääasiassa valtakunnanrajan läheisyydessä ja merialueella.

Aluevalvontatehtävissä noudatetaan aluevalvontalain 30 §:n sääntelyä teknisestä valvonnasta. Muiden valvontatehtävien osalta rajavartiolain mukainen tekninen valvonta mahdollistaisi jatkuvan tai toistuvan valvonnan esimerkiksi haaskojen läheisyydessä, kalastuskiellossa olevilla vesistöillä tai maastoliikenteeltä kielletyillä alueilla laittoman toiminnan paljastamiseksi. Teknisen valvonnan avulla olisi mahdollista selvittää myös esimerkiksi ne maasto- ja vesiliikennereitit, joissa partioiden suorittamalla valvonnalla voidaan parantaa maasto- ja vesiliikenneturvallisuutta.

Rajavartiolaitos suorittaa ulkomaalaisvalvontaa pääsääntöisesti itärajalta rajavyöhykkeen ulkopuolella, merialueella ja saaristossa, rajanylityspaikkoina toimivien lentoasemien ja satamien Schengen-alueeseen kuuluvilla alueilla sekä sisärajoilla rajanylityspisteillä ja taajamien ulkopuolella. Muualla Rajavartiolaitos suorittaa ulkomaalaisvalvontaa muiden toimivaltaisten viranomaisen tukemiseksi ja tehtävän loppuun saattamiseksi. Sisärajoilla toimittaessa ulkomaalaisvalvonnalla ei saa olla vastaavaa vaikutusta kuin rajavalvonnalla. Ulkomaalaisvalvonnan tarve voi kasvaa nopeasti esimerkiksi laajamittaisen maahantulon, terrorismin kasvun tai sotilaallisen uhan vuoksi. Tekninen valvonta edesauttaisi tällöin valvonnan tehokkaassa suorittamisessa.

Rajavartiolaitoksen on kaikissa oloissa suojattava sen erittäin tärkeä toiminta, henkilöstö, hallinnassa oleva omaisuus, esineet ja aineet sekä salassa pidettävät tiedot niihin kohdistuvilta uhkilta. Rajavartiolaitos suojaa myös tarvittaessa sen tiloissa ja alueilla luvallisesti oleskelevia henkilöitä. Rajavartiolaitoksella on aluevalvontalain 30 §:n mukaan oikeus suorittaa aluevalvontaan liittyvää teknistä valvontaa hallinnassa olevalla alueellaan. Suojattava toiminta tai kohde voi kuitenkin sijaita myös muualla kuin rajanylityspaikalla tai Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevalla alueella. Teknistä valvontaa voitaisiin hyödyntää esimerkiksi Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevien alueiden ulkopuolella tapahtuvan operatiivisen ja harjoitustoiminnan suojaamisessa siten, että ulkopuoliset henkilöt eivät pääse Rajavartiolaitoksen tietämättä toiminta-alueelle. Teknistä valvontaa voitaisiin käyttää myös anastusherkan tai muutoin erittäin tärkeän materiaalin tilapäiseen valvontaan. Tällainen kohde voisi olla esimerkiksi teknisen vian vuoksi tukikohdan ulkopuolelle laskeutumaan joutunut helikopteri.

Voimassa olevan pykälän mukaan Rajavartiolaitos saa suorittaa teknistä valvontaa rajan läheisyydessä, Suomen merialueella sekä rajanylityspaikalla ja sen välittömässä läheisyydessä. Valvonnan painopiste on Suomen alueella, mutta rajan läheisyyden vuoksi tekninen valvonta suuntautuu käytännössä osittain myös Suomen alueen ulkopuolelle. Erityisesti merialueella tekninen valvonta ulottuu väistämättä myös kansainvälisille vesialueille. Tämän vuoksi sääntelystä ehdotetaan poistettavaksi Suomen merialuetta koskeva raja. Sääntely vastaisi aluevalvontalain 30 §:n mukaista teknistä valvontaa, joka kattaa jo nykyisin aluevesirajojen ja rannikon välisen alueen kokonaisuudessaan ja saattaa ulottua myös kansainväliselle vesialueelle (HE 38/2000 vp).

Teknisen valvonnan alueellista ulottuvuutta ehdotetaan laajennettavaksi myös meren rannikolle, ilmatilaan sekä Rajavartiolaitoksen hallinnassa oleville alueille. Merialueen teknisen valvonnan laitteet sijaitsevat rannikolla ja ne ovat pääsääntöisesti suunnattuja merelle, Rajavartiolaitoksen hallitsemalle alueelle tai rajanylityspaikalle ja sen välittömään läheisyyteen. Käytännössä tekninen valvonta kuitenkin ulottuu pienessä määrin myös meren rannikolle.

Ilmatilaan kohdistuva tekninen valvonta olisi tarpeellista erityisesti lisääntyneen miehittämättömän ilmailun vuoksi. Ilmaliikenteelle on ominaista sijainnin nopea vaihtuminen. Jotta mahdolliset valvontatoimenpiteet ja vastatoimenpiteisiin valmistautuminen pystytään toteuttamaan hallitusti ja ilmailuturvallisesti, on valvonta-alueen oltava laajempi kuin esimerkiksi maassa oleva liikkumisrajoitusalue. Tämän vuoksi tekninen valvonta voisi kohdistua koko ilmatilaan.

Tekninen valvonta Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevilla alueilla tarkoittaisi käytännössä Rajavartiolaitoksen toimitiloja sekä muita Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevia alueita, mukaan lukien liikkumisrajoituksen piiriin kuuluvat harjoitusalueet. Teknisen valvonnan tarve korostuu erityisesti normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, jolloin Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevien alueiden määrä kasvaa. Rajavartiolaitoksen oikeudesta käyttää tilapäisesti muita kuin pysyvässä käytössään olevia kiinteistöjä säädetään rajavartiolain 39 §:n 3 momentissa. Rajavartiolaitos voi kohottaa valmiuttaan myös muista syistä kuin puolustusvalmiuden kohottamiseksi. Tämä voi tapahtua esimerkiksi rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi laajamittaisen maahantulon tilanteessa tai merellisen suuronnettomuuden torjumiseksi. Teknistä valvontaa saisi suorittaa myös mainittujen alueiden välittömässä läheisyydessä, kuten esimerkiksi alueille johtavilla teillä. Yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 5 luvussa säädetään kameravalvonnasta työpaikalla, mikä tulee ottaa toimitiloja koskevilta osin huomioon.

Teknisen valvonnan käyttöalan laajentamisen myötä Rajavartiolaitos kykenisi kohdentamaan henkilöstövoimavaransa nykyistä paremmin tehtäviin, jotka vaativat nimenomaan ihmisen toimenpiteitä. Erityisesti partiointi voitaisiin kohdentaa optimaalisesti. Ennalta ilmoitettu tekninen valvonta olisi omiaan myös ennaltaehkäisemään luvatonta toimintaa ja tukemaan erilaisten tilanteiden jälkikäteistä selvittämistä. Tavoitteena olisi poistaa nykyisen sääntelyn katvealueet, rakentaa erilaiset häiriötilanteet huomioiden joustavuutta ja selkeyttä sääntelypohjaa.

Teknisen valvonnan avulla partiointi voidaan kohdentaa optimaalisesti. Tämä lisäisi valvonnan kattavuutta, lyhentäisi epäilyihin rikoksiin puuttumiseen kuluva aikaa sekä optimoisi kulkuneuvojen käyttöä parantaen valvontatoiminnan tuottavuutta, taloudellisuutta ja ympäristöystävällisyyttä. Teknisen valvonnan avulla saatavat ennakkotiedot toimenpiteen kohteesta parantavat myös työturvallisuutta.

Teknisen valvonnan määritelmään ei ehdoteta muutosta. Teknisellä valvonnalla tarkoitettaisiin edelleen poliisilain 4 luvun 1 §:ää ja tullilain 28 §:ää vastaavasti jatkuvaa tai toistuvaa kulkuneuvoihin, kulkuneuvon kuljettajiin, jalankulkijoihin tai yleisöön kohdistuvaa teknisellä laitteella tapahtuvaa katselua tai kuuntelua sekä äänen tai kuvan automaattista tallentamista. Sääntelyn piiriin kuuluva tekninen valvonta on siten luonteeltaan jatkuvaa. Siihen käytettävät tekniset laitteet ovat yleensä toiminnassa silloinkin, kun kukaan ei hetkellisesti seuraa niiden välittämää tietoa.

Teknistä valvontaa ei jatkossakaan saisi kohdistaa rikoslain (39/1889) 24 luvun 11 §:ssä tarkoitettuun kotirauhan piiriin kuuluvaan alueeseen, käymälään, pukeutumistilaan tai muuhun vastaavaan paikkaan eikä henkilöstötiloihin tai työntekijöiden henkilökohtaiseen käyttöön osoitetuihin työhuoneisiin. Suojatulla alueella olevan kohteen kuvaaminen teknisen valvonnan avulla ei ole sallittua, vaikka kohde olisi muulla tavoin omin silmin nähtävissä.

Rajavartiolaitoksen teknisen valvonnan painopiste olisi edelleen rajavalvonnan suorittaminen ulkorajan läheisyydessä. Ehdotettavat muutokset mahdollistaisivat kuitenkin teknisen valvonnan käyttämisen myös muualla, jos se olisi tarpeen rajavalvonnan suorittamiseksi, rajaturvallisuuden tai rajajärjestyksen ylläpitämiseksi, Rajavartiolaitoksen valvontatehtävissä tai Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamiseksi. Teknisen valvonnan tarkoituksena on puuttua mahdollisesti tapahtuviin häiriöihin. Jos valvonnan avulla saatavien tietojen perusteella siirrytään yleisvalvonnan sijasta seuraamaan tiettyä henkilöä, kyseeseen tulevat tarkkailun tai teknisen tarkkailun toimivaltuuksien käyttäminen.

Ehdotettavien alueellisten laajennusten vuoksi olisi tarpeen täsmentää, että teknisestä valvonnasta meren rannikolta merelle ja ilmatilassa ei erikseen ilmoiteta. Meren rannikolla teknisen valvonnan laitteet sijaitsevat käytännössä niin lähellä rantaviivaa, että

ilmoittamisvelvollisuudesta vapautettu alue olisi hyvin kapea ja siitä aiheutuva haitta hyvin vähäinen. Ilmatilassa suoritettavasta teknisestä valvonnasta on puolestaan käytännössä mahdollonta ilmoittaa.

Teknisen valvonnan tietojen käsittelystä säädetään Rajavartiolaitoksen henkilötietolaissa. Sääntelyyn tehtäisiin tarvittavat tarkennukset jäljempänä kuvatulla tavalla.

29 a §. Radiotekninen valvonta.

Lakiin lisättäisiin uusi pykälä, jossa säädettäisiin Rajavartiolaitoksen oikeudesta suorittaa radioteknistä valvontaa. Pykälän *1 momentin* mukaan radioteknisellä valvonnalla tarkoitettaisiin muulla teknisellä laitteella kuin tutkalla tapahtuvaa radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltojen ja radiolaitteiden havaitsemista, tunnistamista, paikantamista, yksilöintiä ja seuranta.

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n 15 kohdan mukaan *radiotaajuudella* tarkoitetaan vapaasti etenevän sähkömagneettisen aallon taajuutta, joka on pienempi kuin 3 000 gigahertsiä. *Radiolaitteella* tarkoitetaan pykälän 14 kohdan mukaan laitetta ja sen olennaista osaa, joka on tarkoitettu radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltojen lähettämiseen (*radiolähetin*) tai vastaanottamiseen (*radiovastaanotin*) radioviestintää tai muuta tarkoitusta varten.

Sähkömagneettisten aaltojen ja radiolaitteiden *havaitsemisella* tarkoitettaisiin kykyä havaita sähkömagneettinen aalto sekä sen taajuus, teho ja modulaatio. Pelkkä havainnointi ei tuota tarkempaa tietoa radioaallon tai radiolaitteen sijainnista, vaan ylipäänsä sellaisen olemassaolosta valvottavalla alueella.

Tunnistamisella tarkoitettaisiin toimenpiteitä, joilla voidaan selvittää radiolähtäjien laji, eli se, onko havainnointi radiolaitteeksi tutka, meri-VHF-radio, matkapuhelin tai muu pääte-laite. Käytännössä tunnistaminen tapahtuisi radiolaitteen käyttämän radiotaajuuden avulla.

Paikantamisella tarkoitettaisiin radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltojen ja radiolaitteiden sijainnin tarkempaa selvittämistä esimerkiksi mittamalla radiosignaalin suuntaa ja etäisyyttä.

Yksilöinnillä tarkoitettaisiin toimenpiteitä radiolaitteiden erottelunsa. Yksilöinti voisi tapahtua esimerkiksi radiolaitteen laitteistotunnuksen tai muun yksilöivän tunnuksen perusteella. Tällaisiin kuuluvat muun ohella kansainvälinen matkaviestimen laitetunnus (IMEI) ja kansainvälinen matkaviestintilaajan tunnus (IMSI). Nämä tunnuksat ovat yhdistettävissä yksittäiseen oikeushenkilöön tai luonnolliseen henkilöön. Radioteknisen valvonnan tarkoituksena ei kuitenkaan olisi yksilöidä ja tunnistaa radiolaitetta käyttävää luonnollista henkilöä. Tältä osin ehdotettavissa 29 b §:ssä säädettäisiin tarkemmin radioviestinnän ja radioviestinnän välitystietojen käsittelyn rajoituksista.

Seurannalla tarkoitettaisiin tunnistetun ja mahdollisesti yksilöidyn radiolaitteen sijainnin muutosten selvittämistä.

Radioteknisen valvonnan sääntely ei koskisi tutkien avulla suoritettavaa valvontaa.

Radioteknisen valvonnan toimivaltuus olisi alueellisesti rajoitettua. Toimivaltuus olisi lisäksi sidottu Rajavartiolaitoksen keskeisimpien tehtävien suorittamiseen. Pykälän *2 momentin* mukaan Rajavartiolaitoksella olisi oikeus suorittaa radioteknistä valvontaa rajan läheisyydessä, merialueella, meren rannikolla, ilmatilassa, rajanylityspaikalla ja sen välittömässä läheisyydessä sekä Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevalla alueella ja sen välittömässä läheisyydessä

rajavalvonnan, rajaturvallisuuden ylläpitämisen, rajajärjestyksen ylläpitämisen tai Rajavartiolaituksen toiminnan suojaamisen kannalta tarpeellisen tilannekuvan muodostamiseksi.

Rajavartiolain 4 §:n 1 momentin mukaan Rajavartiolaitos toimii siellä, missä se on rajajärjestyksen tai rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi, rajavalvonnan suorittamiseksi taikka Rajavartiolaitukselle säädettyjen sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävien suorittamiseksi perusteltua, sekä merialueella ja Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa (1058/2004) tarkoitettua talousvyöhykkeellä. Muualla Rajavartiolaitos toimii vain, jos se on tarpeen sen lakisääteisen tehtävän loppuun saattamiseksi, virka-avun antamiseksi taikka tuen antamiseksi toiselle suomalaiselle viranomaiselle. Myös radioteknisen valvonnan olisi kohdennettava rajavartiolain 4 §:n 1 momentin mukaisesti. Pääosa radioteknisestä valvonnasta tapahtuisi siten valtakunnanrajan läheisillä alueilla, merialueilla ja Rajavartiolaituksen hallinnassa olevilla alueilla. Muualla radiotekninen valvonta olisi tilapäistä ja lyhytaikaista.

Rajan läheisyydellä tarkoitettaisiin rajan läheisiä alueita Suomen valtakunnanrajan molemmin puolin. Radiotekniseen valvontaan soveltuviin laitteiden tekninen suorituskyky saattaa mahdollistaa radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltojen havainnoinnin hyvinkin laajalta alueelta. Teknisesti olisi kuitenkin mahdollista myös rajata kerättävä aineisto vain siihen, mikä on tarpeen ja perusteltua pykälässä tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi. Kansainvälisen oikeuden yleisen periaatteen mukaan jokainen suvereeni valtio nauttii alueellista koskemattomuutta ja poliittista riippumattomuutta suhteessa muihin valtioihin. Voidaan arvioida, että oman valtion alueella suoritettavaa yleisluontoista valvontaa, joka ulottuu osittain myös toisen valtion alueelle, ei ole katsottava ongelmalliseksi suvereniteetin kannalta.

Merialueella tarkoitettaisiin kaikkia merialueita kansainväliset merialueet mukaan lukien. Radioteknisen valvonnan pääpaino olisi Suomen merialueella, mutta merialueen luonteen vuoksi radiotekninen valvonta ulottuisi väistämättä myös Suomen talousvyöhykkeelle ja muille kansainvälisille vesialueille. Jotta merialueiden valvonta olisi tarkoituksenmukaista, radiotekninen valvonta saisi ulottua myös meren rannikolle vastaavasti kuin tekninen valvonta.

Ilmatilaan kohdistuva radiotekninen valvonta olisi tarpeellista erityisesti lisääntyneen miehittämättömän ilmailun vuoksi. Ilmaliikenteelle on ominaista sijainnin nopea vaihtuminen. Jotta mahdolliset valvontatoimenpiteet ja vastatoimenpiteisiin valmistautuminen pystytään toteuttamaan hallitusti ja ilmailuturvallisesti, on valvonta-alueen oltava laajempi kuin esimerkiksi maassa oleva liikkumisrajoitusalue. Tämän vuoksi radiotekninen valvonta voisi kohdistua koko ilmatilaan. Säännös täydentäisi rajavartiolain 38 a §:n mukaista toimivaltuutta miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi. Radioteknisen valvonnan keinoin miehittämätöntä ilmailua olisi mahdollisuus valvoa myös tilanteissa, joissa 38 a §:n mukainen puuttumiskynnys ei vielä ole käsillä.

Radioteknistä valvontaa saisi suorittaa rajanylityspaikoilla ja niiden välittömässä läheisyydessä. Rajanylityspaikkoja ovat rajanylityspaikoista sekä rajatarkastusten jakamisesta niillä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (901/2006) säädetyt Suomen ja Venäjän välisen maarajan rajanylityspaikat sekä nimetyt lentoasemat, satamat ja merivartioasemat. Schengen-alueen sisärajoilla on rajanylityspaikkoja vain silloin, kun rajavalvonta on väliaikaisesti palautettu sisärajoille Schengenin rajasäännösten mukaisesti. Kunkin rajanylityspaikan alue on määritelty tarkemmin alueellisen rajavartioviranomaisen päätöksellä. Rajanylityspaikan välittömällä läheisyydellä tarkoitettaisiin esimerkiksi rajanylityspaikalle johtavia teitä.

Radiotekninen valvonta Rajavartiolaituksen hallinnassa olevilla alueilla tarkoittaisi käytännössä Rajavartiolaituksen toimitiloja sekä muita Rajavartiolaituksen hallinnassa olevia alueita, mukaan lukien liikkumisrajoituksen piiriin kuuluvat harjoitusalueet. Radioteknisen valvonnan

tarve korostuu erityisesti normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, jolloin Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevien alueiden määrä kasvaa. Rajavartiolaitoksen oikeudesta käyttää tilapäisesti muita kuin pysyvässä käytössään olevia kiinteistöjä säädetään rajavartiolain 39 §:n 3 momentissa. Rajavartiolaitos voi kohottaa valmiuttaan myös muista syistä kuin puolustusvalmiuden kohottamiseksi. Tämä voi tapahtua esimerkiksi rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi laajamittaisen maahantulon tilanteessa tai merellisen suuronnettomuuden torjumiseksi. Radioteknistä valvontaa saisi suorittaa myös mainittujen alueiden välittömässä läheisyydessä, kuten esimerkiksi alueille johtavilla teillä.

Radioteknisen valvonnan sääntelyssä ei olisi teknisen valvonnan sääntelyä vastaavaa kieltoa kohdistaa valvontaa kotirauhan piiriin kuuluviin alueisiin. Tällainen edellytys olisi käytännössä mahdoton, koska radioteknisen valvonnan kattama maantieteellinen alue olisi verrattain suuri. Rajavartiolaitoksella ei ole mahdollisuutta etukäteen selvittää, mitkä kohteet olisivat tällaisen rajoituksen piirissä toisin kuin jatkuvan ja toistuvan kameravalvonnan osalta. Eduskunnan hallintovaliokunta on, tarkastellessaan vastaavan kaltaista kysymystä niin sanotun siviilitiedustelulainsäädännön osalta, todennut, että tietoverkon ylitse tapahtuvassa teknisessä tarkkailussa ei puututa kotirauhan suojaan, koska toiminnalla ei hankita tietoa siitä tilasta, jossa tiedonhankinnan kohteena oleva laite sijaitsee, vaan yksinomaan kyseisestä laitteesta (HaVM 36/2018 vp). Tämän vuoksi valiokunnan mukaan on selvää, ettei toimivaltuuden käytön sallittavuuden tule perustua siihen, ovatko laite ja sitä käyttävä henkilö pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa vai eivätkö ole.

Radiotekninen valvonta olisi tehokas valvonnan muoto sellaisenaan, mutta erityisesti yhdessä teknisen valvonnan kanssa. Radioteknisellä valvonnalla olisi mahdollisuus täydentää teknistä valvontaa kustannustehokkaasti esimerkiksi huonon näkyvyyden olosuhteissa. Radioteknisen valvonnan avulla voitaisiin havaita esimerkiksi merirajalla sumun vuoksi eksyneen tai sumua hyödyntämään pyrkivän aluksen tutkasignaalit ja ryhtyä valvontatiedon perusteella toimenpiteisiin luvattoman rajanylityksen ennalta ehkäisemiseksi tai luvattoman rajanylittäjän kiinniottamiseksi.

Radioteknisen valvonnan avulla muodostettaisiin reaaliaikaista tilannekuvaa Rajavartiolaitoksen ydintehtävien eli rajavalvonnan, rajaturvallisuuden ylläpitämisen ja rajajärjestyksen ylläpitämisen tarpeisiin. Käsitteiden sisältö on kuvattu tarkemmin teknistä valvontaa koskevan 29 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa. Radiotekninen valvonta tuottaisi tarvittavaa tietoa erityisesti operatiivisen kenttätoiminnan pohjaksi. Radioteknisen valvonnan avulla olisi esimerkiksi mahdollisuus havaita, jos jollakin alueella on epätavallisen paljon radiolaitteita tai jos radiolaitteita havaitaan poikkeavassa paikassa. Luvattomasti valtakunnanrajan ylittävät tai rajanylitystä yrittävät henkilöt käyttävät tai kantavat mukanaan lähes poikkeuksetta radiotaajuisia sähkömagneettisia aaltoja lähettäviä laitteita. Tällaisia ovat muun muassa päätelaitteella käytettävät karttaohjelmistot, jotka helpottavat liikkumista tiestön ulkopuolella teknisen valvonnan, partioiden ja ulkopuolisten silminnäkijöiden välttämiseksi. Muodostettavan tilannekuvan avulla ihmisen toimenpiteitä vaativia tehtäviä voitaisiin suunnata mahdollisimman tehokkaasti.

Suomen ja Venäjän välisen rajajärjestyssopimuksen 36 artiklan mukaan sopimusosapuolet ovat velvollisia ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin sellaisten tapahtumien ehkäisemiseksi, joita valtakunnanrajalta saattaa esiintyä sekä tutkimaan ja tarpeen vaatiessa ratkaisemaan kaikki rajatapahtumat. Rajavartiolaitos selvittää ja tutkii vuosittain useita porojen ja metsästyskoirien aiheuttamia rajajärjestyssopimuksen rikkomuksia. Nykyään usealla porolla ja pääosalla valtakunnanrajan läheisyydessä käytettävistä metsästyskoirista on niiden paikantamiseen käytettäviä radiolähettäviä. Radioteknisen valvonnan avulla voitaisiin esimerkiksi paikantaa valtakunnanrajan läheisyydessä liikkuva radiolaitteita ja ryhtyä toimenpiteisiin radiolaitteen käyttäjän ja sen

toiminnan selvittämiseksi sekä edelleen rajajärjestyssopimusten rikkomusten ennalta ehkäisemiseksi ja paljastamiseksi.

Rajavartiolaitoksen vartiolaivat muodostaisivat radioteknistä tilannekuvaa paikallisesti niiltä alueilta, joilla ne liikkuvat. Valvontalentokoneet puolestaan tukisivat radioteknisen tilannekuvan muodostamista laajemmin pykälässä tarkoitetuilla maa- ja merialueilla. Tilannekuva sisältäisi tietoja esimerkiksi merialueen ja raja-alueen tutkista, merenkulun hätälähettimistä, käsiradioista, matkapuhelimista, satelliittiläheteistä, merenkulun AIS-läheteistä ja WIFI-tukiaseista. Tilannekuvaa voitaisiin täydentää Rajavartiolaitoksen omaan toimintaan liittyvillä tiedoilla. Rajavartiolaitos voisi suorittaa radioteknistä valvontaa myös kiinteästi maa- tai vesialueelle asennettavilla laitteilla tai hankkia sääntelyn mukaisen palvelun ulkopuoliselta toimittajalta kaupallisin ehdoin.

Radioteknisen valvonnan avulla saatavaa tilannekuvaa voitaisiin hyödyntää operatiivisen kenttätoiminnan lisäksi myös toimintaympäristötietoisuuden muodostamiseksi. Toimintaympäristötietoisuudella tarkoitetaan lyhytaikaista tilanneseurantaa ja -valvontaa sekä pidempiaikaista tilannekuvan muodostamista. Radioteknisellä valvonnalla olisi mahdollista havaita, jos toimintaympäristö esimerkiksi valtakunnanrajan läheisillä alueilla on muuttunut aiemmasta. Radioteknisellä valvonnalla voitaisiin myös hankkia tarvittavaa tietoa valtionjohdon päätöksenteon tueksi. Tällainen tarve on esimerkiksi tilanteessa, jossa harkitaan rajanylityspaikkojen väliaikaista sulkemista, rajanylitysliikenteen rajoittamista tai kansainvälisen suojelun hakemisen keskittämistä rajavartiolain 16 §:n mukaisesti.

Radioteknistä valvontaa voisi suorittaa myös Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamiseksi siihen kohdistuvilta uhkilta. Radioteknisellä valvonnalla olisi mahdollista paljastaa esimerkiksi turvallisuusradioviestintää vaarantavat radiohäiriöitä aiheuttavat radiolähettimet, kuten satelliittipaikannussignaalia tai Rajavartiolaitoksen radioviestintää häiritsevät laitteet. Radioteknisen valvonnan avulla häiriöitä aiheuttava radiolaitte voitaisiin havaita ja paikantaa mahdollisimman nopeasti ja siihen voitaisiin kohdentaa mahdollisimman oikeasuhtaisia keinoja häiriön poistamiseksi tai rajoittamiseksi. Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaaminen tarkoittaisi myös yksittäisen Rajavartiolaitoksen tehtävän, kuten esimerkiksi aluevalvontatehtävän, pelastustehtävän, turvaamistehtävän, sotilaallisen valmiuden kohottamiseen liittyvän tehtävän tai virka-aputehtävän suorittamisen suojaamista. Toiminnan suojaaminen voisi tarkoittaa myös Rajavartiolaitoksen kriittisen kaluston, materiaalin tai kohteen taikka salassa pidettävien taktisten ja teknisten menetelmien suojaamista.

Radioteknisen valvonnan järjestelmään olisi teknisesti ohjelmoitava maantieteellinen alue, jonka ulkopuolelle paikantuvien radiosignaalien ja radiolaitteiden tiedot poistuvat valvontajärjestelmästä automaattisesti ilman, että järjestelmän tuottamaa tilannekuvaa seuraava henkilö saa niistä tietoa. Tällä varmistettaisiin osaltaan se, että radioteknistä valvontaa suoritettaisiin vain pykälässä tarkoitetuilla alueilla ja pykälässä säädettyihin tarkoituksiin. Radioteknistä valvontaa olisi oikeus suorittaa ainoastaan siltä osin kuin se on tarpeen pykälässä säädettyjen Rajavartiolaitoksen omien lakisääteisten tehtävien suorittamiseksi. Valvontaa ei siten olisi oikeus suunnata yksinomaan toisen viranomaisen pyynnöstä tiettyyn kohteeseen. Radioteknisen valvonnan avulla saatuja tietoja olisi kuitenkin oikeus luovuttaa myös toiselle viranomaiselle, jos viranomaisella on voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti oikeus tietojen saamiseen Rajavartiolaitokselta. Luovuttamisoikeus ei kuitenkaan koskisi jäljempänä kuvatulla tavalla radioteknisen valvonnan tallennetta kokonaisuudessaan.

Pykälän 3 momentissa säädetäisiin radioteknisen valvonnan suorittamisesta kadonneeksi ilmoitetun tai muutoin hädässä olevan henkilön paikantamiseksi. Tältä osin sääntely ei sisältäisi alueellista rajoitusta 2 momentin tavoin, vaan toimivaltuus olisi käytettävissä kaikkialla, missä

Rajavartiolaitos rajavartiolain 4 §:n 1 momentin mukaisesti toimii. Rajavartiolain 3 §:n mukaan Rajavartiolaitos suorittaa etsintä- ja pelastustehtäviä. Käytännössä kyse olisi Rajavartiolaitoksen suoraan vastaanottaman meripelastuksen hätäilmoituksen tai Rajavartiolaitokselle hätäkeskuksen kautta välitetyn hätäilmoituksen perusteella suoritettavasta etsinnästä taikka poliisille virka-apuna suoritettavasta tehtävästä.

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 321 §:n mukaan teleyritys on velvollinen luovuttamaan hätäkeskukselle, meripelastuskeskukselle, meripelastuslohkokeskukselle ja poliisille käsiteltäväksi 1) sen liittymän tai päätelaitteen, josta hätäilmoitus on tehty, sijaintitiedot ja tiedot liittymän tunnisteesta, tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta sekä 2) hätäilmoituksen kohteena olevan henkilön käyttämän liittymän tai päätelaitteen sijaintitiedot sekä tiedot liittymän tunnisteesta, tilaajasta, käyttäjästä ja asennusosoitteesta, jos henkilö on hätäilmoituksen vastaanottaneen viranomaisen perustellun käsityksen mukaan ilmeisessä hädässä tai välittömässä vaarassa. Edellä tarkoitetut tiedot on luovutettava saman lain 136 §:ssä tarkoitetun vaihtolovelvollisuuden sekä saman lain 160 ja 161 §:ssä tarkoitettujen sijaintitietojen käsittelyä koskevien edellytysten estämättä ja riippumatta siitä, mitä tilaaja tai käyttäjä on sopinut teleyrityksen kanssa tietojen pitämisestä salassa. Lisäarvopalvelun tarjoajalla on oikeus luovuttaa edellä tarkoitetut tiedot siinä mainitulle viranomaiselle.

Rajavartiolaitoksen käytössä olevalla radioteknisen valvonnan laitteistolla olisi mahdollisuus täydentää edellä mainittuja teleyrityksen luovuttamia tietoja etenkin laajoilla harvaanasutuilla alueilla, joilla teleoperaattorien linkkiverkosto on harva. Radioteknisen valvontaan soveltuvien laitteiden käyttö etsintäalueella voi nopeuttaa eksyneen tai avun tarpeessa olevan henkilön löytämistä myös vaikeissa sää- ja maasto-olosuhteissa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että radioteknisestä valvonnasta ei erikseen ilmoitettaisi. Käytännössä ilmoittaminen olisi mahdotonta, koska teknisten laitteiden sensorit keräisivät tietoa sijaintipaikkaansa laajemmalla alueella etenkin silloin, kun radioteknistä valvontaa suoritettaisiin liikkuvasta kohteesta, kuten Rajavartiolaitoksen vartiolaiivasta tai valvontalentokoneesta.

29 b §. *Sähköisen viestinnän tietojen käsittely radioteknisessä valvonnassa.*

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n 17 kohdan mukaan *radioviestinnällä* tarkoitetaan viestintää radioaaltojen avulla ja radiomäärityksellä esineen sijainnin, nopeuden tai muun luonteenomaisen piirteen määrittämistä radiomäärityksellä taikka näihin parametreihin liittyvien tietojen hankkimista radioaaltojen etenemisominaisuuksien avulla. Pykälän 18 kohdan mukaan *sijaintitiedolla* tarkoitetaan viestintäverkosta tai päätelaitteesta saatavaa tietoa, joka ilmaisee liittymän tai päätelaitteen maantieteellisen sijainnin ja jota käytetään muuhun kuin viestin välittämiseen. Pykälän 21.6.2024 asti voimassa olevan 40 kohdan mukaan *välitystiedolla* tarkoitetaan oikeus- tai luonnolliseen henkilöön yhdistettävissä olevaa tietoa, jota käsitellään viestin välittämiseksi, sekä tietoa radioaseman tunnisteesta, radiolähtäjän käyttäjästä sekä tietoa radiolähtäjän alkamisajankohdasta, kestosta ja lähetyspaikasta. Väliaikaisesti voimassa oleva määritelmä ei sisällä tietoa radiolähtäjän lajista, joten myös tätä tietoa voi käsitellä säännöksen voimassaolon ajan. Radiolähtäjän laji tarkoittaa tietoa siitä, onko kyseessä esimerkiksi ilma-alue tai sen ohjain, VHF-radio, tutka, hätälähtäin tai matkapuhelin.

Kuten edellä kohdassa 2.1.2 on todettu, sähköisen viestinnän palveluista annettu laki mahdollistaa radiosignaalin lähetystehon, modulaation ja taajuuden havainnoinnin, jos käsittelyn lopputuloksena ei muodostu laissa tarkoitettuja välitystietoja. Radiolaitteen tarkemman sijainnin selvittäminen ja radiolaitteen tai sen käyttäjän tarkempi yksilöinti edellyttävät kuitenkin nimenomaista toimivaltuutta.

Ehdotetun 29 a §:n mukaisen radioteknisen valvonnan tarkoituksenmukainen suorittaminen edellyttää, että Rajavartiolaitoksella on oikeus käsitellä myös muuta kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitettua radioviestintää, radioviestinnän välitystietoja ja sijaintitietoja. Pykälän 1 momentti sisältäisi tätä koskevan säännöksen. Käsitelyoikeus sisältäisi myös toiselta viranomaiselta saadut tiedot, jos Rajavartiolaitokselle on säädetty oikeus saada tällaisia tietoja radioteknisen valvonnan suorittamiseksi.

Viestinnän luottamuksellisuudesta säädetään yleisellä tasolla perustuslain 10 §:ssä, jonka 2 momentin mukaan kirjeen, puhelun tai muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton. Lainkohdan tarkoituksena on suojata luottamukselliseksi tarkoitettujen viestin sisältö ja välitystiedot kolmansilta osapuolilta. Viestintäsalaisuuden suoja on luonteeltaan yleinen, ja se kattaa kaikki viestintävälineet ja viestinnän muodot. Myös radioviestintä ja sen välitystiedot kuuluvat viestintäsalaisuuden piiriin. Luottamuksellisuudesta seuraa, että viestejä ja välitystietoja saa käsitellä vain laissa säädettyihin tarkoituksiin.

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 136 §:ssä säädetään tarkemmin viestin ja välitystiedon luottamuksellisuudesta. Pykälän 1 ja 2 momentin mukaan viestinnän osapuoli voi käsitellä omia sähköisiä viestejään ja niihin liittyviä välitystietoja, jollei laissa toisin säädetä. Lisäksi yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitettua radioviestintää ja sen välitystietoja saa käsitellä, jollei laissa toisin säädetä. Tällaisia ovat esimerkiksi televisio- ja radio-ohjelmistojen lähetykset sekä yleisellä kutsukanavalla harjoitettava radioviestintä, kuten hätäkutsut tai merenkulun varoitukset. Myös merenkulun AIS-lähteet ja miehittämättömien ilma-alusten ADS-B-lähteet on katsottu yleisesti vastaanotettavaksi viestinnäksi. Pykälän 3 momentin mukaan muita sähköisiä viestejä ja välitystietoja saa käsitellä viestinnän osapuolen suostumuksella tai jos laissa niin säädetään. Pykälän 4 momentin mukaan se, joka on ottanut vastaan tai muutoin saanut tiedon sähköisestä viestistä, radioviestinnästä tai välitystiedosta, jota ei ole hänelle tarkoitettu, ei saa ilman viestinnän osapuolen suostumusta ilmaista tai käyttää hyväksi viestin sisältöä, välitystietoa tai tietoa viestin olemassaolosta, ellei laissa toisin säädetä. Hyväksikäyttö- ja ilmaisemiskiellon rikkominen voi täyttää sähköisen viestinnän tietosuojarikkomuksen tunnusmerkistön, josta säädetään lain 349 §:ssä. Myös rikoslain 38 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen salassapitorikkomuksen tai 2 §:ssä tarkoitettujen salassapitorikkomuksen tunnusmerkistö voi täytyä.

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 136 §:n 21.6.2024 asti voimassa olevan 5 momentin mukaan sen estämättä, mitä 3 §:ssä säädetään, radioviestintää tai sen välitystietoja voi käsitellä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tilastollisesti, jos kyseessä on 1) pienoismallin tai miehittämättömän aluksen kauko-ohjaukseen liittyvä radioviestintä tai 2) päätelaitteen ja langattoman lähiverkon tai matkaviestinverkon välinen radioviestintä yhteyden muodostamista tai ylläpitoa varten. Saman lainkohdan 21.6.2024 asti voimassa olevan 6 momentin mukaan 5 momentissa tarkoitettua radioviestintää tai sen välitystietoja voidaan käsitellä vain, jos käsitelystä tai käsittelyn tuloksesta ei voida tunnistaa yksittäistä luonnollista henkilöä. Lain esitöiden perusteella on katsottava, että henkilön tunnistamisen estäminen edellyttää käytännössä kerätyn aineiston karkeistamista heti keräämisvaiheessa niin, ettei yksittäistä tapahtumaa voida enää erottaa.

Perustuslain 10 §:n 4 momentin mukaan lailla voidaan säätää välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkinnassa, oikeudenkäynnissä, turvallisuustarkastuksessa ja vapaudenmenetyksen aikana sekä tiedon hankkimiseksi sotilaallisesta toiminnasta taikka sellaisesta muusta toiminnasta, joka vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta. Ehdotetun sääntelyn suhdetta perustuslakiin arvioidaan tarkemmin esityksen säätämisyjärjestyksestä koskevassa osiossa.

Radiotekninen valvonta kohdentuisi tyypillisesti valvonta-alueella oleskelevan ihmisen tai eläimen hallussa olevan radiolaitteen viestiliikenteeseen. Valvonta voisi myös kohdentua laitteiden instrumentointisignaaleihin, kuten miehittämättömän järjestelmän toimintaan ja toiminnan tarkkailuun liittyviin radiosignaaleihin. Toisaalta valvonta voisi kohdistua myös esimerkiksi viestintää sisältämättömiin radioaaltoihin kuten alusten tutkasignaaleihin. Matkapuhelimen tai muun henkilöön yhdistettävän päätelaitteen osalta radioviestinnän ja radioviestinnän välitystietojen käsittely sisältää väistämättä tietoja, joilla henkilö on mahdollista yksilöidä. Ehdotetun radioteknisen valvonnan tarkoituksenmukainen käyttö edellyttää siten, että myös luonnolliseen henkilöön yhdistettäviä tietoja on mahdollista käsitellä jossakin määrin. Käytännössä tällaisia tietoja käsiteltäisiin kuitenkin ainoastaan ehdotetussa 29 a §:ssä tarkoitetun radioteknisen tilannekuvan muodostamiseksi. Tarkoituksena ei olisi selvittää radioviestinnän tai välitystietojen avulla radiolaitteen haltijan henkilöllisyyttä tai edes sitä, onko radiolaitteet ihmisen tai eläimen hallussa tai kiinnitettynä liikkuvaan esineeseen. Tarkoituksena ei olisi myöskään puuttua varsinaisen luottamuksellisen radioviestin sisältöön.

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 137 §:n 1 momentin mukaan sähköisten viestien välitystietojen käsittely on sallittua ainoastaan käsittelyn tarkoituksen vaatimassa laajuudessa eikä sillä saa rajoittaa luottamuksellisen viestin ja yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä. Pykälässä säädettäisiin tämän vuoksi, että radioviestintää ja radioviestinnän välitystietoja saisi käsitellä ainoastaan siinä laajuudessa kuin ne ovat välttämättömiä radioteknisen valvonnan suuntaamiseksi taikka valvontakohteiden erottelemiseksi tai rajaamiseksi. Luottamuksellisen viestinnän tietoja ei siten käytettäisi radiolaitteen omistajan tai haltijan tunnistamiseksi, vaan yksilöinti koskisi kyseistä radiolaitetta. Radiolaitteiden yksilöinti olisi tarpeen eri radiolaitteiden erottelemiseksi toisistaan, jotta toimenpiteiden tarve pystytään arvioimaan oikein. Yksilöinnin avulla on mahdollista rajata tarpeettomia kohteita pois radioteknisen valvonnan piiristä. Yksilöinti mahdollistaisi myös tietyn radiolaitteen seurannan, jos siihen olisi perusteltu tarve.

Edellä mainittu raja ei koskisi radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltojen ja radiolaitteiden sijaintitietojen käsittelyä. Sijaintiedot ovat välttämätön osa radioteknistä valvontaa ja sen perusteella mahdollisesti käynnistettäviä Rajavartiolaitoksen muita toimenpiteitä. Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 160 §:n mukaan sijaintitietoja, jotka voidaan yhdistää luonnolliseen henkilöön, saa käsitellä, jos laissa niin säädetään. Sijaintitietoja saa käsitellä ainoastaan käsittelyn tarkoituksen vaatimassa laajuudessa, eikä sillä saa rajoittaa yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä. Radioteknisen valvonnan avulla saatavat radiolaitteen sijaintitiedot eivät sellaisenaan suoraan sisällä luonnollisen henkilön yksilöiviä tietoja, mutta laitetta käyttävä luonnollinen henkilö voi olla yksilöitävissä muulla tavoin, esimerkiksi teknisen valvonnan kuvataallenteen tai Rajavartiolaitoksen partion tekemien havaintojen avulla. Kyse olisi tällöin yksittäistapauksellisesta tunnistamisesta operatiivisen toiminnan yhteydessä. Ehdotettavan 29 a §:n mukaan radioteknistä valvontaa olisi oikeus suorittaa vain rajavalvonnan, rajaturvallisuuden ylläpitämisen, rajajärjestyksen ylläpitämisen tai Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamisen kannalta tarpeellisen tilannekuvan muodostamiseksi. Tämä osaltaan merkitsisi sitä, että automaattinen ja säännönmukainen luonnollisten henkilöiden yksilöinti sijaintitietojen perusteella ei olisi radioteknisen valvonnan tarkoituksessa mahdollista.

Radioteknistä valvontaa suoritettaisiin erikseen hankittavalla laitteistolla, jonka sensorit keräisivät tietoa sähkömagneettisesta spektristä toiminta-alueellaan. Sensoreiden keräämä tieto prosessoitaisiin ja suodatettaisiin teknisin menetelmin lainsäädännön edellyttämien alueellisten ja asiallisten rajausten mukaiseksi tietoaaineistoksi ennen sen siirtämistä loppukäyttäjän käsiteltäväksi. Vasta tämän jälkeen esikäsitelty tietoaaineisto tallentuisi ja olisi Rajavartiolaitoksen virkamiesten käytettävissä erillisessä käyttöliittymässä. Käyttöliittymän näyttämä tilannekuva olisi reaaliaikainen. Käyttöliittymässä tietoaaineistoa voitaisiin rajata myös muulla tavoin

esimerkiksi taajuusalueiden tai laitetyyppien perusteella kulloisenkin tilanteen tarpeiden mukaisesti.

Radioteknisen valvonnan tavoitteena ei olisi tunnistaa yksittäisiä luonnollisia henkilöitä. Sensoreiden tuottama tieto tulisi siten suodattaa sellaiseen muotoon, että loppukäyttäjä ei saisi tietää radiolaitteen yksilöintiin käytettäviä tunnistetietoja. Poikkeuksena olisivat tilanteet, joissa radioteknistä valvontaa käytettäisiin kadonneen tai muutoin hädässä olevan henkilön etsimiseen ehdotetun 29 a §:n 3 momentin mukaisesti. Tällaisessa tilanteessa radioteknisen valvonnan tarkoituksena olisi nimenomaisesti löytää kyseisen luonnollisen henkilön hallussa oleva päätelaite siihen liitettyjen yksilöintitietojen avulla. Kyseessä voisi olla esimerkiksi matkapuhelimen IMEI-koodi, jonka avulla henkilön hallussa olevan laitteen sijainti voitaisiin erottaa muista alueella olevista radiolaitteista.

Pykälän 2 *momentti* sisältäisi lisärajauksen, jonka mukaan radioteknisen valvonnan avulla ei saisi hankkia tietoja muun kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitettujen radioviestin sisällöstä. Kielto koskisi myös ehdotetun 29 a §:n 3 momentissa tarkoitettua kadonneen tai muutoin hädässä olevan henkilön paikantamista. Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 3 §:n 22 kohdan mukaan sähköisellä viestillä tarkoitetaan tietoa, jota välitetään tai jaetaan sähköisesti. Radioviestillä tarkoitettaisiin tässä radiotaajuisista sähköistä viestiä. Kyse olisi radioviestin konkreettisesta sisällöstä, ei yleisemmin radioviestintään liittyvistä tunniste- ja muista tiedoista.

Ehdotettu sääntely täydentäisi rajavartiolain 38 a §:n mukaista toimivaltuutta miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi. Miehittämättömien ilma-alusten kulkuun puuttuminen teknisin toimenpitein perustuu nykyisellään miehittämättömän ilma-aluksen ja sen kauko-ohjaimen välisen ohjaussignaalin käsittelyyn. Radioteknisen valvonnan avulla olisi mahdollista havainnoida miehittämättömiä ilma-aluksia myös laajemmalla alueella ja silloinkin, kun 38 a §:n mukaiset edellytykset niiden kulkuun puuttumiseksi eivät vielä täytyisi.

Radioteknisen valvonnan tarkoituksena olisi muodostaa tilannekuva radiosignaaleista ja radiolaitteista tietyillä erikseen määritellyillä alueilla Rajavartiolaitoksen tehtävien suorittamisen tehostamiseksi. Kyse olisi tiedonhankinnasta ja tiedon analysoinnista yleisvalvontatarkoituksessa, mikä erottaisi sen rikostorjunnan toimenpiteistä ja sotilastiedustelulain mukaisesta radiosignaalityiedustelusta. Vaikka radioteknisen valvonnan tekninen toteutustapa olisi samankaltainen kuin esimerkiksi teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimisessa ja televalvonnassa, radiotekninen valvonta ei kohdistuisi rikostorjunnan toimenpiteiden tavoin ennalta määritettyyn kohteeseen. Radiolaitteen haltijan yksilöiviä tietoja ei myöskään selvitetäisi teleoperaattorien kautta. Kyse olisi siten joko Rajavartiolaitoksen itse käyttämästä teknisestä laitteesta tai Rajavartiolaitoksen hankkimasta vastaavasta palvelusta. Sääntelyyn ehdotetut rajaukset merkitsisivät myös sitä, että radioteknisellä valvonnalla ei voitaisi kiertää rikostorjunnan toimenpiteiden käyttökynnyksiä, joista säädetään Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalaissa ja pakokokeinolaissa.

Radiotekninen valvonta olisi teknisesti ja toiminnallisesti samankaltaista myös radiosignaalityiedustelun kanssa. Radioteknisen valvonnan avulla ei olisi kuitenkaan oikeutta hankkia tietoa luottamuksellisen radioviestin sisällöstä, mikä puolestaan on radiosignaalityiedustelun keskeinen tavoite. Vaikka radiotekninen valvonta kohdistuisi myös muihin kuin valtiollisiin toimijoihin ja sitä suoritettaisiin myös Suomen alueella laajemmin kuin radiosignaalityiedustelua, sääntelyyn ehdotetut rajaukset korostaisivat sen luonnetta yleisvalvontana.

Henkilötietojen käsittelystä radioteknisen valvonnan suorittamiseksi säädettäisiin Rajavartiolaitoksen henkilötietolain uudessa 15 b ja 47 b §:ssä.

29 c §. *Radioteknisen valvonnan tietojen hävittäminen.*

Radioteknisessä valvonnassa käytettävien sensoreiden tuottaman tiedon teknisen esikäsittelyn avulla varmistettaisiin lähtökohtaisesti se, että radiotekninen valvonta kohdistuu yksinomaan 29 a §:ssä tarkoitetuille alueille ja että valvonnassa kerätään ainoastaan tietoa, joka on tarpeen 29 a §:ssä säädettyjen tehtävien suorittamiseksi. Käytännössä on kuitenkin mahdollista, että teknisestä suodatuksesta huolimatta tietoa tallentuu satunnaisesti myös muista kohteista. Pykälä sisältäisi tällaista tilannetta koskevan säännöksen. Jos kävisi ilmi, että radiotekninen valvonta on kohdistunut muualle kuin 29 a §:ssä tarkoitettulle alueelle tai tietoon, jota ei saa käyttää radioteknisen valvonnan suorittamiseksi, tallenteet ja saatuja tietoja koskevat muistiinpanot olisi hävitettävä viipymättä. Radioteknistä valvontaa ei olisi tarpeen kokonaan lopettaa, mutta valvonta olisi kohdennettava uudelleen niin, ettei se kohdistuisi enää tällaiselle alueelle tai tällaiseen tietoon.

29 d §. *Teknisen ja radioteknisen valvonnan laitteet.*

Pykälän 1 momentti sisältäisi voimassa olevan 29 §:n 3 momentin säännöksen, jonka mukaan Rajavartiolaitos saa asettaa teknistä laitteistoa teknistä valvontaa varten rajavyöhykkeellä sekä rajanylityspaikalla ja sen välittömässä läheisyydessä ilman maa- tai vesialueen omistajan tai haltijan lupaa. Voimassa olevan sääntelyn mukaan rajavyöhykkeen ulkopuolella teknistä laitteistoa voidaan ilman maa- tai vesialueen omistajan tai haltijan lupaa asettaa tilapäisesti enintään kolmen kuukauden ajaksi.

Säännöstä muutettaisiin niin, että rajavyöhykkeen ulkopuolella teknistä laitteistoa voitaisiin asettaa tilapäisesti ilman maa- tai vesialueen omistajan tai haltijan lupaa enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan. Pidempi ajanjakso olisi tarpeen erityisesti silloin, kun rajavalvonta on väliaikaisesti palautettu sisärajoille. Sisärajoilla ei ole rajavyöhykettä, jonne teknisen valvonnan laitteet voitaisiin asentaa pysyvästi ilman maanomistajan tai haltijan lupaa. Kuuden kuukauden enimmäisaika vastaisi Schengenin rajasäännösten (2016/399) III osaston II luvun 25 artiklan 4 kohdan mukaista kokonaisaikaa, jonka ajan rajavalvonta saa enintään olla palautettuna sisärajoille. Kokonaisajanjaksoa voidaan kuitenkin säännöksessä mainituissa poikkeuksellisissa olosuhteissa jatkaa enintään kahteen vuoteen. Tämän vuoksi enimmäisaika säädettäisiin kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan. Sääntely ulotettaisiin koskemaan myös radioteknisen valvonnan laitteistoa, jos sellaista olisi tarpeen asettaa kiinteästi maa- tai vesialueelle. Teknisen laitteiston asettamisesta aiheutuvasta vahingosta ja haitasta suoritettaisiin jatkossakin maa- tai vesialueen omistajalle tai haltijalle käyvän hinnan mukainen korvaus.

Radiotekniseen valvontaan käytettävät laitteet voisivat toimia joko passiivisesti radioaaltoja havainnoimalla tai aktiivisesti, jolloin laite itse lähettäisi ympäristöönsä radiosignaaleja. Muun viestinnän häiriöttömyyden varmistamiseksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta ja velvollisuudesta tarkastaa, ettei radioteknisessä valvonnassa käytettävä laite ominaisuuksiensa vuoksi aiheuta haitallista häiriötä yleisen viestintäverkon laitteille tai palveluille. Käytännössä tarkastus olisi tärkeää erityisesti aktiivisesti toimivien laitteiden osalta. Vastaava säännös sisältyy pakkokeinolain 10 luvun 25 §:ään ja Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalain 33 §:n 2 momenttiin.

Radioteknisen valvonnan suorittamiseen käytettävä tekninen laite saattaa tarvita myös sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 39 §:ssä tarkoitetun radioluvan. Mainitun pykälän 1 momentin mukaan radiolähtettimien hallussapito ja käyttö edellyttävät Liikenne- ja viestintäviraston myöntämää radiolupaa, jollei pykälässä toisin säädetä. Pykälän 7 momentin mukaan Rajavartiolaitos ei tarvitse radiolupaa, jos radiolähetintä käytetään ainoastaan Liikenne- ja

viestintäviraston kyseisen lain 96 §:n 1 momentin nojalla antamassa määräyksessä yksinomaan Rajavartiolaitoksen käyttöön määrättyillä taajuusalueilla.

7.2 Laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa

7 §. Henkilötietojen käsittely rajavalvonnassa sekä rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitämiseksi.

Rajavartiolain 29 §:ssä tarkoitetun teknisen valvonnan tietojen poistamisesta säädettäisiin jatkossa uudessa 15 a §:ssä, joten voimassa olevan pykälän 2 momentin 3 kohta kumottaisiin.

15 a §. Henkilötietojen käsittely teknisen valvonnan suorittamiseksi.

Rajavartiolain 29 §:ssä tarkoitetun teknisen valvonnan tallenteiden käsittelyä koskeva 7 §:n 2 momentin 3 kohdan sääntely siirrettäisiin erilliseksi pykäläksi, koska teknisen valvonnan käyttöala ehdotetaan laajennettavaksi myös muuhun kuin rajavalvontaan. Sääntelyn asiasisältö säilyisi ennallaan.

Rajavartiolain 29 §:ään ehdotettavat muutokset merkitsisivät teknisen valvonnan käyttöalan laajentamista. Teknisen valvonnan henkilötietojen käsittely kuuluisi kuitenkin edelleen yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan (rajavalvonnan suorittaminen, rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitäminen, Rajavartiolaitokselle säädetyn valvontatehtävän suorittaminen ja Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaaminen). Käsittelyperusteena olisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta, jonka mukaan henkilötietojen käsittely on sallittua rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi.

15 b §. Henkilötietojen käsittely radioteknisen valvonnan suorittamiseksi.

Pykälässä säädettäisiin radioteknisen valvonnan suorittamiseksi tarpeellisten henkilötietojen käsittelystä. Kyseessä olisivat radioteknisen valvonnan laitteiden sensorien keräämät tiedot sekä muut radioteknisen valvonnan suorittamisen kannalta tarpeelliset henkilötiedot. Radioteknisen laitteiston avulla kerättävät tiedot sisältäisivät osittain myös muuta tietoa kuin henkilötietoa. Koko tietoaineistoa olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista käsitellä kokonaisuutena, joten myös tällaiseen tietoon sovellettaisiin lähtökohtaisesti Rajavartiolaitoksen henkilötietolain sääntelyä.

Koska radioteknistä valvontaa saisi suorittaa rajavartiolain 29 a §:n mukaisesti rajavalvonnan, rajaturvallisuuden ylläpitämisen, rajajärjestyksen ylläpitämisen tai Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamisen kannalta tarpeellisen tilannekuvan muodostamiseksi, kyse olisi yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuuluvasta henkilötietojen käsittelystä. Henkilötietojen käsittelyn perusteena olisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta, jonka mukaan henkilötietojen käsittely on sallittua rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Lain 18 §:n mukaan laissa tarkoitettujen henkilötietojen rekisterinpitäjä on Rajavartiolaitoksen esikunta.

Pykälässä täsmennettäisiin, että Rajavartiolaitoksella olisi oikeus käsitellä henkilötietoja radioteknisen valvonnan suorittamiseksi rajavartiolain 29 a–29 c §:ssä säädetyn edellytyksin. Koska radiotekniseen valvontaan kuuluisi ehdotettavan rajavartiolain 29 b §:n mukaisesti myös muun kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitetun radioviestinnän, radioviestinnän välitystietojen ja sijaintitietojen käsittelyä, tietojen käsittelytarkoitukset olisi tarpeen rajata suppeiksi. Kyse on yhtäältä luottamuksellisen viestin suojan piiriin kuuluvista tiedoista ja toisaalta henkilötiedoista. Rajavartiolain 29 b §:n mukaisesti radioteknisen valvonnan avulla ei olisi oikeutta hankkia tietoa luottamuksellisen radioviestin sisällöstä, mutta esimerkiksi radiolaitteen yksilöivät

tunnisteet, kuten IMEI- ja IMSI-koodit, ovat tietosuoja-asetuksen mukaisia henkilötietoja, jos ne voidaan liittää tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön.

Rajavartiolaitoksen henkilötietolaki sisältää säännökset laissa tarkoitettujen henkilötietojen käsittelystä muuhun kuin alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen (16 §) sekä tietojen luovuttamisesta muille viranomaisille ja kansainvälisessä yhteistyössä (4 luku). Lisäksi muita viranomaisia koskevassa erityislainsäädännössä on säännöksiä tietojen saamisesta Rajavartiolaitokselta. Radioteknisen valvonnan osalta sääntely olisi kuitenkin näiltä osin suppeampaa. Radioteknisen valvonnan tietoja saisi käsitellä muuhun kuin alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen ainoastaan 16 §:n 2 momentin mukaisesti. Säännöksen mukaan Rajavartiolaitoksen henkilörekisterin tietoja saa käsitellä salassapitosäännösten estämättä myös laillisuusvalvonta-, analyysi-, suunnittelu- ja kehittämistoiminnassa. Tietoja saa lisäksi käyttää koulutustoiminnassa, jos tiedot ovat koulutuksen toteuttamiseksi välttämättömiä. Vastaava rajoitus koskisi myös radioteknisen valvonnan tietojen luovuttamista muille viranomaisille ja kansainvälisessä yhteistyössä. Kuten edellä kohdassa 5.1 on todettu, viranomaisyhteistyötä on tarkoitus käsitellä myöhemmässä vaiheessa.

Radioteknisen valvonnan olennaisena osana olisivat niin sanotut tunnistekirjastot, joiden avulla voitaisiin tunnistaa ja yksilöidä signaalilähteitä. Tunnistekirjastot sisältäisivät tarvittavia tietoja radioteknisen valvonnan suuntaamiseksi ja rajaamiseksi. Kirjastoihin voitaisiin tallentaa tietoja esimerkiksi kohteista, joiden seuraaminen radioteknisen valvonnan avulla ei ole tarpeen. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi Rajavartiolaitoksen tai muiden viranomaisten omat radiolaitteet tai säännönmukaisesti tietyllä alueella havaitut radiolaitteet.

Viittausmuutokset 16, 17, 32, 33, 35, 36 ja 38 §:ään

Pykäliin, jotka koskevat henkilötietojen käsittelyä muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen (16 §), henkilötietojen käsittelyä muuhun kuin alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen lupaharkinnassa (17 §), henkilötietojen luovuttamista toiselle rikosasioiden tietosuojalaissa tarkoitettulle toimivaltaiselle viranomaiselle (32 §), henkilötietojen muuta luovuttamista viranomaisille (33 §), henkilötietojen luovuttamista Euroopan unionin jäsenvaltion ja Euroopan talousalueen jäsenvaltion lainvalvontaviranomaiselle (35 §), henkilötietojen luovuttamista Euroopan unionin rajavalvontayhteistyössä (36 §) ja tietojen muuta luovuttaminen ulkomaille, lisätäisiin viittaus uuteen 15 a §:ään, johon siirrettäisiin nykyisen 7 §:n 2 momentin 3 kohdan sääntely teknisen valvonnan tietojen käsittelystä. Sääntelyn asiasisältö säilyisi ennallaan.

40 §. *Rajavalvonnassa sekä rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitämiseksi käsiteltävien henkilötietojen poistaminen.*

Rajavartiolain 29 §:ssä tarkoitettujen teknisen valvonnan tietojen poistamisesta säädettäisiin jatkossa uudessa 47 a §:ssä, joten voimassa olevan pykälän 2 momentin 3 kohta kumottaisiin.

47 a §. *Teknisen valvonnan tietojen poistaminen.*

Rajavartiolain 29 §:ssä tarkoitettujen teknisen valvonnan tietojen poistamista koskeva 40 §:n 2 momentin 3 kohdan sääntely siirrettäisiin erilliseksi pykäläksi, koska teknisen valvonnan käyttöala ehdotetaan laajennettavaksi myös muuhun kuin rajavalvontaan. Samalla teknisen valvonnan tallenteiden enimmäissäilytysaika pidennettäisiin kuudesta kuukaudesta vuoteen. Säilytysaika vastaisi ehdotettavan radioteknisen valvonnan tilannekuvatallenteiden säilytysaika. Tallenteiden säilyttäminen vuoden ajan tukisi tilannekuvan muodostamista ja mahdollistaisi Rajavartiolaitoksen toiminnan pitkäjänteisemmän suunnittelun.

Pykälässä säädettäisiin voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti, että teknisen valvonnan tallenteet voitaisiin säilyttää pidempään, jos se on tarpeen tutkinnallisen, valvonnallisen tai muun perustellun syyn vuoksi taikka rekisteröidyn, muun asianosaisen tai Rajavartiolaitoksen henkilöstöön kuuluvan oikeuksien turvaamiseksi. Tallenteiden edelleen säilyttämisen tarpeellisuutta olisi arvioitava vähintään viiden vuoden välein. Jos teknisen valvonnan tallenteet ovat osa Rajavartiolaitoksen käsittelemää yksittäistä asiaa, esimerkiksi rikosasiaa, tallenteiden säilytysaika määräytyy kyseistä henkilötietojen käsittelytarkoitusta koskevan sääntelyn mukaisesti.

47 b §. Radioteknisen valvonnan tietojen poistaminen.

Pykälässä säädettäisiin radioteknisen valvonnan tallenteiden ja muiden radioteknisen valvonnan kannalta tarpeellisten henkilötietojen säilytysajoista. Tallenteilla tarkoitettaisiin sekä radioteknisen valvonnan sensoreiden tuottamaa tietoaineistoa että tilannekuvajärjestelmässä näkyvää kuvataallennetta. Tällaiset tallenteet olisi poistettava viimeistään vuoden kuluttua tallenteen syntymisestä. Säilytysaika vastaisi ehdotettua uutta teknisen valvonnan tallenteiden säilytysaikaa. Siltä osin kuin radioteknisellä valvonnalla saatuja yksittäisiä tietoja yhdistettäisiin muuhun Rajavartiolaitoksen käsittelemään aineistoon, noudatettaisiin kyseiselle aineistolle säädettyjä säilytysaikoja. Käytännössä kyseeseen tulisi ensisijaisesti lain 7 §:ssä tarkoitettu henkilötietojen käsittely rajavalvonnassa sekä rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitämiseksi.

Radioteknisen valvonnan suuntaamiseksi sekä valvontakohteiden erottelemiseksi ja rajaimiseksi käsiteltävät henkilötiedot poistettaisiin viimeistään kymmenen vuoden kuluttua tiedon rekisteriin merkitsemisestä. Tällaisia tietoja olisivat erityisesti erillisiin tunnistekirjastoihin tallennetut henkilötiedot, jotka ovat tarpeen radioteknisen valvonnan tarkoituksenmukaiseksi suorittamiseksi. Kyseessä voisivat olla esimerkiksi radiolaitteiden yksilöivät tunnistet tai muut luonnolliseen henkilöön yhdistettävissä olevat tiedot. Näiden tietojen säilytysajan olisi välttämätöntä olla pidempi kuin radioteknisen valvonnan tallenteiden säilytysaika, jotta radioteknistä valvontaa voitaisiin suorittaa pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti. Tiedot voivat olla osittain myös muita kuin henkilötietoja, mutta koko tietoaineistoa olisi tarkoituksenmukaista käsitellä kokonaisuutena. Kymmenen vuoden säilytysaikaa voidaan pitää kohtuullisena, kun otetaan huomioon tietojen säilyttämisen tarkoitus. Tietoaineistoon sisältyisi esimerkiksi tietoja, joiden perusteella voidaan pienentää radioteknisen valvonnan kohteeksi päätyvien luonnollisten henkilöiden määrää.

Pykälän 2 momentti sisältäisi säännöksen, jonka mukaan radioteknisen valvonnan suorittamiseksi käsiteltävät tiedot saataisiin säilyttää 1 momentissa säädettyä pidempään, jos ne ovat tarpeen tutkinnallisen, valvonnallisen tai muun perustellun syyn vuoksi taikka rekisteröidyn, muun asianosaisen tai Rajavartiolaitoksen henkilöstöön kuuluvan oikeuksien turvaamiseksi. Henkilötietojen edelleen säilyttämisen tarpeellisuutta olisi arvioitava vähintään viiden vuoden välein. Sääntely vastaisi Rajavartiolaitoksen henkilötietolain 5 luvun muita säilytysaikoja koskevia säännöksiä.

7.3 Laki eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta

17 §. Tekninen valvonta.

Voimassa olevan pykälän 1 momentin mukaan poliisilla, Rajavartiolaitoksella ja Tullilla on oikeus suorittaa suomalaisen sataman alueella paikoissa, joihin yleisöllä on pääsy, poliisilain 4 luvun 1 §:n 1 momentissa ja tullilain 5 luvun 28 §:ssä tarkoitettua teknistä valvontaa merenkulun turvallisuuden toteuttamiseksi. Säännökseen olisi tarpeen lisätä Rajavartiolaitoksen suorittaman teknisen valvonnan osalta viittaus rajavartiolain 29 §:ään.

8 Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2024.

9 Suhde muihin esityksiin

9.1 Suhde talousarvioesitykseen

Radioteknisen valvontakyvyn suunniteltu rakentaminen ja käyttöönotto edellyttää lisärahoitusta vuoden 2024 ensimmäisessä lisätalousarviossa sekä julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2025–2028. Lisärahoitustarpeessa on huomioitu radioteknisen valvontakyvyn rakentamiseen ja käyttöönottoon liittyvät suunnitellut ja jo saadut talousarviorahoitukset osana ulkovartiolaivojen ja valvontalentokoneiden sekä maa- ja merirajojen teknisen valvontajärjestelmän uudistamista ja itärajan esteitajärjestelmän rakentamista. Muun muassa järjestelmähankinnat valvontalentokoneisiin on jo huomioitu niiden erillisessä hankerahoituksessa.

Rajavartiolaitoksen investoinnit -momentille 26.20.70 ehdotetaan rakentamiseen ja käyttöönottoon vuoden 2024 ensimmäisessä lisätalousarviossa järjestelmähankintoihin 9 250 000 euroa, toimitilaturvallisuuden hankintoihin 1 020 000 euroa, sensoridatan käsittely-ympäristön rakentamiseen 5 000 000 euroa, ohjelmisto- ja vastaaviin hankintoihin 410 000 euroa, taustajärjestelmien integraatioon 2 050 000 euroa ja osaamisen hallintaan 320 000 euroa, eli yhteensä 18 050 000 euroa. Julkisen talouden 2025–2028 suunnitelmaan ehdotetaan vuodelle 2026 järjestelmän laajentamiseen osaksi maarajan teknistä valvontaa 6 230 000 euroa.

Rajavartiolaitoksen toimintamenot -momentille 26.20.01 ehdotetaan ylläpito- ja käyttökustannuksiin vuoden 2024 ensimmäisessä lisätalousarviossa lisähenkilöstön palkkaukseen 150 000 euroa. Julkisen talouden 2025–2028 suunnitelmaan ehdotetaan lisähenkilöstön palkkauksiin, ohjelmistopäivityksiin, ylläpitävään kehitystoimintaan ja lisenssimaksuihin, sensoridatan käsittely-ympäristön ylläpitoon, toimitilojen pysyviin vuokravaikutuksiin (toimitilaturvallisuus), osaamisen hallintaan ja järjestelmän laajentamisen aiheuttamiin ylläpitomenoihin vuodesta 2025 alkaen 1 690 000–2 150 000 euroa.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

10.1 Yleistä

Perustuslakivaliokunta on viranomaisten toimivaltuuksia koskevaa sääntelyä arvioidessaan pitänyt arvion lähtökohtana sitä, että viranomaisen toimivaltuuksien sääntely on merkityksellistä perustuslain 2 §:n 3 momentissa vahvistetun oikeusvaltioperiaatteen kannalta (ks. PeVL 51/2006 vp). Julkisen vallan käytön tulee momentin mukaan perustua lakiin, ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Lähtökohtana on, että julkisen vallan käytön tulee olla aina palautettavissa eduskunnan säätämässä laissa olevaan toimivaltaperusteeseen (HE 1/1998 vp). Lailla säätämiseen taas kohdistuu yleinen vaatimus lain täsmällisyydestä ja tarkkuudesta. Toimivaltasääntely on valiokunnan käsityksen mukaan yleensä merkityksellistä myös perustuslaissa turvattujen perusoikeuksien näkökulmasta (ks. PeVL 67/2016 vp, PeVL 10/2016 vp).

Esityksessä ehdotetaan lisätoimivaltuuksia Rajavartiolaitokselle. Esitys on merkityksellinen erityisesti perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden, 7 §:ssä säädetyn oikeuden elämään ja henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen, 9 §:ssä säädetyn liikkumisvapauden, 10 §:ssä säädetyn yksityiselämän suojan ja 21 §:ssä säädetyn oikeusturvan kannalta.

10.2 Yksityiselämän suoja

Yleistä

Perustuslain 10 §:ssä säädetään yksityiselämän suojasta. Sääntelyn lähtökohtana on, että yksilöllä on oikeus elää elämäänsä ilman viranomaisten tai muiden ulkopuolisten tahojen mielivaltaista tai aiheetonta puuttumista siihen. Perustuslakivaliokunta on pitänyt perustuslain 10 §:n kannalta merkityksellisenä esimerkiksi sääntelyä viranomaisen oikeudesta saada tietoja henkilön sijainnista tai hänellä olevan matkaviestimen paikkatiedosta (PeVL 53/2005 vp, PeVL 11/2005 vp, PeVL 9/2004 vp, PeVL 36/2002 vp ja PeVL 24/2001 vp).

Euroopan ihmisoikeussopimuksen (SopS 19/1990, EIS) 8 artiklan 1 kohdan mukaan jokaisella on oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiinsa ja kirjeenvaihtoonsa kohdistuvaa kunnioitusta. EIS 8 artiklan 2 kohdan mukaan oikeus ei kuitenkaan ole rajoittamaton, sillä viranomaiset saavat puuttua sen käyttämiseen silloin, kun laki sen sallii ja se on välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa kansallisen ja yleisen turvallisuuden tai maan taloudellisen hyvinvoinnin vuoksi, tai epäjärjestyksen tai rikollisuuden estämiseksi, terveyden tai moraalisen suojaamiseksi tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi. Perustuslakivaliokunnan mukaan tämä edellyttää käytännössä, että rajoitukselle on painava yhteiskunnallinen tarve, puuttuminen ja tavoiteltava hyväksytyt päämäärät ovat oikeassa suhteessa keskenään ja rajoitukselle on asianmukaiset ja riittävät perustelut (PeVL 35/2018 vp).

EU:n perusoikeuskirjan 7 artiklan mukaan jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiaan sekä viestejään kunnioitetaan. Perusoikeuskirjan 8 artiklan mukaan jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan. Tällaisten tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan mukaan perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.

YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 8/1976) 17 artiklan mukaan kenenkään yksityiselämään, perheeseen, kotiin tai kirjeenvaihtoon ei saa mielivaltaisesti tai laittomasti puuttua eikä suorittaa hänen kunniaansa ja mainettaan loukkaavia hyökkäyksiä.

Luottamuksellisen viestin suoja

Perustuslain 10 §:n 2 momentin mukaan kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus loukkaamaton. Säännös turvaa jokaiselle oikeuden luottamukselliseen viestintään ilman, että ulkopuoliset saavat oikeudettomasti tiedon hänen lähettämiensä tai hänelle osoitettujen luottamuksellisten viestien sisällöstä. Viestin sisällön lisäksi perustuslain säännökset suojaavat myös viestin lähettäjän ja vastaanottajan tunnistamistietoja sekä muita tietoja, joilla voi olla merkitystä viestin luottamuksellisuuden säilymiselle.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen vakiintuneen ratkaisukäytännön mukaan sopimuksen 8 artiklan 1 kohdassa mainitut yksityiselämän ja kirjeenvaihdon käsitteet pitävät sisällään sekä puhelinviestinnän, sähköpostiviestinnän että muun luottamukselliseksi tarkoitettua sähköistä viestintää (mm. Liberty ja muut v. Yhdistynyt kuningaskunta, 1.7.2008; Klass ja muut v. Saksa,

6.9.1978). Suojan piirissä ovat viestinnän sisällön lisäksi viestinnän tunnistamistiedot (mm. Weber ja Saravia v. Saksa, 29.6.2006; Malone v. Yhdistynyt kuningaskunta, 2.8.1984). Viranomaisen ei tarvitse tosiasiaa käsitellä tietoja, jotta kyse olisi yksityiselämään puuttumisesta, vaan puuttumiseksi on katsottava jo se, että viranomainen kerää ja tallentaa niitä myöhempää käyttöä varten (Marper v. Yhdistynyt kuningaskunta, 4.12.2008). Pelkkä sellaisen lainsäädännön olemassaolokin, joka mahdollistaa viestintäyhteyksien salaisen tarkkailun, puuttuu viestinnän osapuolten ja potentiaalistenkin osapuolten sopimuksen 8 artiklan takaamiin oikeuksiin (Liberty ja muut v. Yhdistynyt kuningaskunta, Klass ja muut v. Saksa).

Perustuslakivaliokunnan aiemmassa vakiintuneessa käytännössä viestin tunnistamistietojen (välitystietojen) on katsottu jäävän luottamuksellisen viestin salaisuutta suojaavan perusoikeuden ydinalueen ulkopuolelle (ks. esim. PeVL 33/2013 vp, PeVL 6/2012 vp, PeVL 67/2010 vp, PeVL 29/2008 vp ja PeVL 3/2008 vp). Tämä on merkinnyt, ettei perustuslain 10 §:n erityistä lakivarausta ole sellaisenaan sovellettu tunnistamistietojen salaisuuden rajoittamiseen. Tunnistamistietojen salaisuuden suojaan puuttuvan sääntelyn on kuitenkin valiokunnan käytännön mukaan tullut täyttää perusoikeuksien rajoittamisen yleiset edellytykset (PeVL 62/2010 vp, PeVL 23/2006 vp). Perustuslakivaliokunta on sittemmin kuitenkin todennut, että Euroopan unionin tuomioistuimen Digital Rights Ireland -asiassa antama tuomio (8.4.2014, C-293/12 ja C-594/12) on antanut perusteita arvioida jossain määrin uudelleen sähköisessä viestinnässä saatavien tunnistamistietojen suojaa luottamuksellisen viestin salaisuuden näkökulmasta. Valiokunnan mukaan käytännössä sähköisen viestinnän käyttöön liittyvät tunnistamistiedot sekä mahdollisuus niiden kokoamiseen ja yhdistämiseen voivat olla yksityiselämän suojan näkökulmasta siinä määrin ongelmallisia, että kategorinen erottelu suojan reuna- ja ydinalueeseen ei aina ole perusteltua, vaan huomiota on yleisemmin kiinnitettävä myös rajoitusten merkittävyyteen (PeVL 18/2014 vp).

Perustuslain 10 §:n 4 momentin mukaan lailla voidaan säätää välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkinnassa, oikeudenkäynnissä, turvallisuustarkastuksessa ja vapaudenmenetyksen aikana sekä tiedon hankkimiseksi sotilaallisesta toiminnasta taikka sellaisesta muusta toiminnasta, joka vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta. Perustuslakivaliokunta on todennut, että rajoituslausekkeen on turvattava riittävästi luottamuksellisen viestin salaisuutta ja asetettava riittävän tiukat valtiosääntöiset rajat siihen puuttumiselle. Sen tarkoituksena on turvata luottamuksellisen viestin salaisuutta liian pitkälle meneviltä rajoituksilta (PeVM 4/2018 vp). Välttämättömyysvaatimuksesta seuraa, että luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaan puuttumisen tulee olla mahdollisimman kohdennettua ja rajattua (PeVL 35/2018 vp). Perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten mukaan poikkeaminen luottamuksellisen viestinnän suojasta edellyttää lisäksi säännöksiltä täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta.

Kansallinen turvallisuus on yksi niistä perusteista, joka EIS 8 artiklan 2 kohdan mukaan voi oikeuttaa puuttumisen yksityiselämän suojaan. Valtioilla on varsin laaja harkintamarginaali sen suhteen, millaisen toiminnan ne katsovat vaarantavan kansallista turvallisuuttaan. Tuomioistuimen ratkaisukäytännön perusteella ainakin sotilaallinen maanpuolustus, terrorismintorjunta ja laittoman tiedustelutoiminnan torjunta kuuluvat kansallisen turvallisuuden piiriin (mm. Weber ja Saravia v. Saksa, Klass ja muut v. Saksa). Kansalliseen turvallisuuteen saattaa kuitenkin kohdistua monenlaisia uhkia, joita on vaikea ennakoida tai määritellä etukäteen. Tuomioistuimen mukaan tästä seuraa, että käsitteen selventäminen on ensisijaisesti jätettävä kansallisen käytännön varaan (Kennedy v. Yhdistynyt kuningaskunta, 18.5.2010).

Suomessa kansallisella turvallisuudella viitataan viime kädessä valtion oikeudenkäyttöpiirissä olevien ihmisten kollektiiviseen turvallisuuteen välittömästi tai välillisesti väkivaltaista ulkoista uhkaa vastaan. Kansallisen turvallisuuden kannalta on merkityksellistä, että ylimmät

valtioelimet ja muut julkisen vallan toimielimet samoin kuin esimerkiksi yhteiskunnan perustoiminnoista huolehtivat voivat hoitaa tehtäviään ilman ulkoista häirintää. Kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavaa voi siten olla sellainenkin ulkoinen toiminta, joka tähtää kansanvaltaisen yhteiskunnan ja sen instituutioiden häirintään tai niiden toiminnan lamauttamiseen taikka mahdollistaa niiden toiminnan häirinnän tai lamauttamisen. Rajaturvallisuuden vaarantuminen on mainittu yhtenä esimerkkinä vakavasta kansallisen turvallisuuden uhasta (HE 198/2017 vp).

Perusoikeussäännökset suojaavat luonnollisia henkilöitä. Lisäksi perusoikeussäännökset ulottuvat oikeushenkilöihin välillisesti. Sen sijaan valtio ja muut julkisyhteisöt jäävät perusoikeus-suojan ulkopuolelle (HE 309/1993 vp, PeVL 9/2015 vp). Näin ollen esimerkiksi vieraan valtion viranomaisorganisaation viestintä ei nauti luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaa. Perustuslakivaliokunta on myös katsonut, että liikenteen ohjauksessa syntyvä puhe- ja viestiliikenne ei ole perustuslain 10 §:ssä tarkoitetun luottamuksellisen viestin salaisuuden piiriin kuuluvaa toimintaa (PeVL 62/2010 vp).

Ehdotettava radiotekninen valvonta olisi merkityksellistä luottamuksellisen viestin suojan kannalta. Rajavartiolaitoksella olisi 1. lakiehdotuksen 29 b §:n mukaan oikeus käsitellä myös muuta kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitettua radioviestintää, radioviestinnän välitystietoja ja sijaintitietoja radioteknisen valvonnan suorittamiseksi. Radioviestintää ja radioviestinnän välitystietoja saisi kuitenkin käsitellä ainoastaan siinä laajuudessa kuin ne ovat välttämättömiä radioteknisen valvonnan suuntaamiseksi taikka valvontakohteiden erottelemiseksi tai rajaimiseksi. Tältä osin merkitystä on annettava 1. lakiehdotuksen 29 a §:n mukaisille radioteknisen valvonnan edellytyksille. Ehdotetun sääntelyn mukaan radioteknisen valvonnan tarkoituksena olisi rajavalvonnan, rajaturvallisuuden ylläpitämisen, rajajärjestyksen ylläpitämisen tai Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamisen kannalta tarpeellisen tilannekuvan muodostaminen.

On huomattava, että radiolaitteiden välisessä radioviestinnässä ei yleensä ole luonnolliseen henkilöön yhdistettävissä olevia välitystietoja. Kuitenkin siltä osin kuin radiotekninen valvonta kohdistuisi matkapuhelimiin ja muihin päätelaitteisiin, radioviestinnän ja radioviestinnän välitystietojen käsittely sisältää väistämättä tietoja, joiden avulla luonnollinen henkilö on mahdollista yksilöidä joko suoraan tai välillisesti. Henkilöllisyyden selvittäminen yhdistelemällä radioviestinnän tietoja ja muita toimenpiteitä ei kuitenkaan ole aukotonta.

Radioteknisen valvonnan tarkoituksena ei olisi sähköisen viestinnän tarkemman sisällön tai viestinnän osapuolena olevan luonnollisen henkilön selvittäminen. Ehdotettu sääntely sisältäisi nimenomaisen kiellon hankkia tietoja muun kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitetun radioviestin sisällöstä. Radioviestinnän ja radioviestinnän välitystietojen käsittely ei siten kohdistuisi luottamuksellisen radioviestin sisältöön, vaan radioviestinnän teknisiin tietoihin, joiden avulla voidaan muodostaa ehdotetun sääntelyn mukainen tilannekuva radiotaajuisista sähkömagneettisista aalloista ja radiolaitteista tietyllä alueella. Ehdotetun sääntelyn mukainen puuttuminen luottamuksellisen viestin suojaan olisi siten vähäistä, eikä sen arvioida kohdistuvan luottamuksellisen viestinnän ydinalueelle.

Lisäksi, koska radioviestinnän ja radioviestinnän välitystietoihin kohdistuva käsittely olisi lyhytaikaista, sääntelyn ei katsota olevan ongelmallista perustuslain luottamuksellisen viestin salaisuuden suojan kannalta. Lakivaliokunta on miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumista koskevan vastaavan kaltaisen sääntelyn yhteydessä arvioinut, että sääntelyyn sisältyvä luottamuksellisen viestin salaisuuden rajoitusta ei ole arvioitava perustuslain 10 §:n 4 momentin rajoituslausekkeen valossa (LaVM 19/2018 vp). Valiokunta katsoi tuolloin, että sähköisen viestinnän tietojen käsittely vain hyvin vähäisessä määrin puuttuu perustuslain 10 §:ssä turvattuun luottamuksellisen viestin salaisuuteen.

Siltä osin kuin radioteknistä valvontaa hyödynnettäisiin kadonneiden tai muutoin hädässä olevien henkilöiden paikantamiseksi, sääntely edistäisi perustuslain 7 §:ssä turvattua oikeutta elämään.

Henkilötietojen suoja

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa tämän säännöksen lisäksi myös se, että henkilötietojen suoja sisältyy osittain samassa momentissa turvattun yksityiselämän suojan piiriin (esim. PeVL 71/2014 vp). Kysymys on kaiken kaikkiaan siitä, että lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa (esim. PeVL 13/2016 vp). Ehdotettu sääntely on merkityksellistä edellä kuvastu myös EU:n perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklan kannalta.

Teknisessä valvonnassa ja ehdotetussa radioteknisessä valvonnassa käsitellään myös henkilötietoja. Ehdotettu sääntely kuuluu yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena on yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta, jonka mukaan käsittely on sallittua rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Perustuslakivaliokunnan mukaan henkilötietojen suojan toteuttaminen yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalalla tulee ensisijaisesti taata yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen yleislain nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämistä tulee välttää sekä varata sellaisen säätäminen vain tilanteisiin, joissa se on yhtäältä sallittua tietosuoja-asetuksen kannalta ja toisaalta välttämätöntä henkilötietojen suojan toteuttamiseksi (PeVL 2/2018 vp). Erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös yleisen tietosuoja-asetuksenkin edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkisiin ja riskeihin (PeVL 14/2018 vp).

Perustuslakivaliokunnan mielestä henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä on perusoikeuserkissä sääntelykonteksteissa edelleen arvioitava valiokunnan aiemman sääntelyn lakitasoisuutta, täsmällisyyttä ja kattavuutta korostaneen käytännön pohjalta (esim. PeVL 26/2018 vp ja PeVL 14/2018 vp). Arkaluonteisten tietojen käsittelyn osalta perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että käsittely rajataan täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (esim. PeVL 14/2018 vp ja PeVL 3/2017 vp).

Yleistä tietosuoja-asetusta täydentävät tietosuojalaki (1050/2018), laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) sekä Rajavartiolaitoksen suorittaman henkilötietojen käsittelyn osalta Rajavartiolaitoksen henkilötietolaki. Voimassa olevan Rajavartiolaitoksen henkilötietolaissa säädetään teknisen valvonnan tietojen käsittelystä (erityisesti 7 §:n 2 momentin 3 kohta ja 40 §:n 2 momentin 3 kohta). Sääntely on katsottu tarkoituksenmukaiseksi säilyttää ja lisätä lakiin myös sääntely ehdotetun radioteknisen valvonnan tietojen käsittelystä. Kuten edellä kohdassa 4.2.2 on kuvattu, radioteknisen valvonnan tietojen käsittelyyn saattaa liittyä henkilötietojen käsittelyyn kohdistuvia riskejä.

Teknisen valvonnan tietojen käsittelyyn ei ehdoteta asiasisällöllisiä muutoksia. Radioteknisen valvonnan osalta tietojen käyttö olisi rajattu lähtökohtaisesti ainoastaan alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen. Radioteknisen valvonnan avulla saatuja tietoja ei siten saisi toissijaisesti käsitellä esimerkiksi rikostorjunnan tarkoituksiin ja tällä tavoin kiertää vastaavan kaltaisille salaisille tiedonhankintakeinoille säädettyjä käyttökynnyksiä. Radioteknisen valvonnan tietoja olisi kuitenkin mahdollista käyttää voimassa olevan lain 16 §:n 2 momentin mukaisesti toissijaisesti tarkoituksiin, joita ovat laillisuusvalvonta-, analyysi-, suunnittelu- ja kehittämistoiminta sekä

rajoitetusti koulutustoiminta. Ehdotetun sääntelyn katsotaan täyttävän henkilötietojen suojalle asetetut edellytykset.

Kotirauha

Jokaisen kotirauha on perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan turvattu. Lailla voidaan pykälän 3 momentin mukaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimista. Perustuslaissa turvattu kotirauhan piiri kattaa lähtökohtaisesti kaikenlaiset pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyt tilat (ks. esim. PeVL 43/2010 vp, PeVL 40/2010 vp, PeVL 18/2010 vp, PeVL 6/2010 vp, PeVL 8/2006 vp, PeVL 39/2005 vp, PeVL 16/2004 vp, PeVL 69/2002 vp, PeVL 48/2001 vp, PeVL 46/2001 vp).

Ehdotettua teknistä valvontaa ei saisi voimassa olevan rajavartiolain tavoin kohdistaa rikoslain (39/1889) 24 luvun 11 §:ssä tarkoitettuun kotirauhan piiriin kuuluvaan alueeseen, käymälään, pukeutumistilaan tai muuhun vastaavaan paikkaan eikä henkilöstötiloihin tai työntekijöiden henkilökohtaiseen käyttöön osoitettuihin työhuoneisiin. Sääntely ei siten olisi ongelmallista kotirauhan suojan kannalta.

Ehdotettu radioteknisen valvonnan sääntely ei sisältäisi vastaavaa rajausta. Tällainen edellytys olisi käytännössä mahdoton, koska radioteknisen valvonnan kattama maantieteellinen alue olisi verrattain suuri. Rajavartiolaitoksella ei ole mahdollisuutta etukäteen selvittää, mitkä kohteet olisivat tällaisen rajoituksen piirissä toisin kuin jatkuvan ja toistuvan kameravalvonnan osalta. Radioteknisessä valvonnassa olisi kyse ainoastaan radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltojen ja radiolaitteiden havainnoinnista, eikä valvonnan avulla seurattaisi sitä, kenen hallussa radiolaitte on tai mitä laitteen sijaintipaikassa tapahtuu. Sääntelyn ei tämän vuoksi katsota olevan ongelmallinen kotirauhan suojan kannalta.

10.3 Oikeusturva

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen oikeutta tehokkaaseen oikeussuojakeinoon koskevan 13 artiklan mukaan jokaisella, jonka sopimuksessa tunnustettuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava käytettävissään tehokas oikeussuojakeino kansallisen viranomaisen edessä siinäkin tapauksessa, että oikeuksien ja vapauksien loukkauksen ovat tehneet virantoimituksessa olevat henkilöt.

Ehdotettu teknisen valvonnan ja radioteknisen valvonnan sääntely merkitsee myös henkilötietojen käsittelyä, joten sitä voidaan oikeusturvan osalta arvioida tästä näkökulmasta. Tietosuojasetuksen VIII luvussa säädetään oikeussuojakeinoista, vastuusta ja seuraamuksista. Luvussa säädetään oikeudesta tehokkaisiin oikeussuojakeinoin rekisterinpitäjää ja henkilötietojen käsitelijää vastaan. Asetuksen 82 artiklassa säädetään rekisterinpitäjän vastuusta vahingosta ja rekisteröidyn oikeudesta korvaukseen.

Tietosuojasetuksen säännöksiä täydennetään tietosuojalailalla, jossa säädetään oikeusturvasta ja seuraamuksista. Tietosuojalaisissa säädetään muun muassa rekisteröidyn oikeudesta saattaa

asia tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi, jos rekisteröity katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä rikotaan sitä koskevaa lainsäädäntöä. Lisäksi lakiin sisältyvät säännökset tietosuojavaltuutetun oikeudesta asettaa uhkasakko tiettyjen päätösten ja tiedonsaantioikeuksien tehosteeksi. Laissa säädetään myös muutoksenhausta tietosuojavaltuutetun päätökseen. Ehdotetun teknisen ja radioteknisen valvonnan sääntelyn ei siten katsota olevan ongelmallinen perustuslain 21 §:n kannalta.

10.4 Liikkumisvapaus

Perustuslain 9 §:ssä säädetään liikkumisvapaudesta. Säännöksen mukaan Suomen kansalaisella ja maassa laillisesti oleskelevalla ulkomaalaisella on vapaus liikkua maassa ja valita asuinpaikkansa. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että myös matkaviestimen sijaintitietojen selvittäminen liittyy perustuslaissa turvattuun liikkumisvapauteen (PeVL 11/2005 vp, PeVL 9/2004 vp ja PeVL 36/2002 vp).

Ehdotettu radiotekninen valvonta olisi alueellisesti ja asiasisällöllisesti rajattua, eikä valvonnan lähtökohtaisena tarkoituksena olisi tunnistaa yksittäisiä luonnollisia henkilöitä tai heidän sijaintiaan. Ehdotettu sääntely merkitsee siten melko vähäistä puuttumista liikkumisvapauteen, eikä sen arvioida olevan ongelmallinen perustuslain 9 §:n kannalta.

10.5 Yhdenvertaisuus

Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Säännökseen sisältyy mielivallan kieltö ja vaatimus samanlaisesta kohtelusta samanlaisissa tapauksissa. Yleistä yhdenvertaisuussäännöstä täydentää perustuslain 6 §:n 2 momentin sisältämä syrjintäkieltö, jonka mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tällainen muu syy voi olla esimerkiksi asuinpaikka. Lainsäädännölle on kuitenkin ominaista, että se kohtelee tietyn hyväksyttävän yhteiskunnallisen intressin vuoksi ihmisiä eri tavoin (HE 309/1993 vp). Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 5 §:n mukaan viranomaisten on edistettävä yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan. Säännös täydentää perustuslain 22 §:n velvoitetta turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Yhdenvertaisuussääntely ei edellytä kaikkien ihmisten samanlaista kohtelua, elleivät asiaan vaikuttavat olosuhteet ole samanlaisia. Perustuslakivaliokunta onkin vakiintuneesti todennut, ettei yleisestä yhdenvertaisuusperiaatteesta johdu tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn (esimerkiksi PeVL 11/2012 vp, PeVL 2/2011 vp, PeVL 64/2010 vp ja PeVL 35/2010 vp). Keskeistä on, voidaanko kulloisetkin erotelut perustella perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävällä tavalla (PeVL 46/2006 vp, PeVL 16/2006 vp ja PeVL 73/2002 vp). Valiokunta on eri yhteyksissä johtanut perustuslain yhdenvertaisuussäännöksistä vaatimuksen, että erotelut eivät saa olla mielivaltaisia eivätkä ne saa muodostua kohtuuttomiksi (esimerkiksi PeVL 11/2012 vp, PeVL 37/2010 vp, PeVM 11/2009 vp ja PeVL 18/2006 vp).

Ehdotettava teknisen valvonnan ja radioteknisen valvonnan sääntely olisi alueellisesti ja käytötarkoituksen mukaisesti rajoitettua. Valvonta kohdistuisi siten vain niihin henkilöihin, jotka oleskelevat valvottavilla alueilla ja harjoittavat Rajavartiolaitoksen valvottavaksi säädettyä toimintaa. Ehdotettaville valvonnan rajauksille on hyväksyttävä peruste, joka palautuu rajavartiolain 4 §:ssä säädettyyn Rajavartiolaitoksen toiminnan alueelliseen kohdentumiseen ja Rajavartiolaitoksen lakisäätöihin tehtäviin. Sääntely ei siten muodostu perustuslain 6 §:n kannalta ongelmalliseksi.

10.6 Yhteenveto

Ehdotettu sääntely sisältää täsmälliset säännökset siitä, millä alueilla ja missä tarkoituksessa Rajavartiolaitos saa suorittaa teknistä valvontaa ja radioteknistä valvontaa. Perusoikeuksien rajoituksen olennainen sisältö ilmenee suoraan laista. Sääntely täyttää siten lailla säätämisen ja tarkkarajaisuuden vaatimukset. Suhteellisuusvaatimuksen kannalta olennaista on, että teknisin menetelmin suoritettava valvonta on rajattu alueellisesti ja asiallisesti Rajavartiolaitoksen tärkeimpiin ja yhteiskunnallisesti merkittävimpiin tehtäviin sekä Rajavartiolaitoksen pääsääntöiseen toiminta-alueeseen. Sääntelyn oikeasuhtaisuutta korostavat myös edellytykset luonnollisiin henkilöihin yhdistettävien tietojen käsittelyn rajaamisesta ainoastaan valvonnan tarkoituksen kannalta välttämättömään.

Ehdotettuja perusoikeuksien rajoituksia voidaan pitää kokonaisuutena tarkastellen melko vähäisinä. Ehdotetulla sääntelyllä suojataan toisia perusoikeuksia, ja sääntelyyn on painava yhteiskunnallinen intressi. Ehdotetulle sääntelylle voidaan siten katsoa olevan perusoikeuksien muodostaman kokonaisuuden kannalta hyväksyttävät ja yhteiskunnallisesti painavat perusteet.

Edellä mainituilla perusteilla katsotaan, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että asiasta pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

rajavartiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajavartiolain (578/2005) 29 §, sellaisena kuin se on laissa 9/2019, sekä
lisätään lakiin uusi 29 a–29 d § seuraavasti:

29 §

Tekninen valvonta

Teknisellä valvonnalla tarkoitetaan jatkuvaa tai toistuvaa kulkuneuvoihin, kulkuneuvon kuljettajiin, jalankulkijoihin tai yleisöön kohdistuvaa teknisellä laitteella tapahtuvaa katselua tai kuuntelua sekä äänen tai kuvan automaattista tallentamista.

Rajavartiolaitoksella on oikeus suorittaa teknistä valvontaa rajan läheisyydessä, merialueella, meren rannikolla, ilmatilassa, rajanylityspaikalla ja sen välittömässä läheisyydessä sekä Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevalla alueella ja sen välittömässä läheisyydessä rajavalvonnan suorittamiseksi, rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitämiseksi, Rajavartiolaitokselle säädetyn valvontatehtävän suorittamiseksi ja Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamiseksi.

Teknistä valvontaa ei saa kohdistaa rikoslain (39/1889) 24 luvun 11 §:ssä tarkoitettuun kotirauhan piiriin kuuluvaan alueeseen, käymälään, pukeutumistilaan tai muuhun vastaavaan paikkaan eikä henkilöstötiloihin tai työntekijöiden henkilökohtaiseen käyttöön osoitettuihin työhuoneisiin.

Teknisestä valvonnasta rajavyöhykkeellä, merialueella, meren rannikolta merelle ja ilmatilassa ei erikseen ilmoiteta. Muusta teknisestä valvonnasta ilmoitetaan sopivalla merkillä.

29 a §

Radiotekninen valvonta

Radioteknisellä valvonnalla tarkoitetaan muulla teknisellä laitteella kuin tutkalla tapahtuvaa radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltojen ja radiolaitteiden havaitsemista, tunnistamista, paikantamista, yksilöintiä ja seuranta.

Rajavartiolaitoksella on oikeus suorittaa radioteknistä valvontaa rajan läheisyydessä, merialueella, meren rannikolla, ilmatilassa, rajanylityspaikalla ja sen välittömässä läheisyydessä sekä Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevalla alueella ja sen välittömässä läheisyydessä rajavalvonnan, rajaturvallisuuden ylläpitämisen, rajajärjestyksen ylläpitämisen tai Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamisen kannalta tarpeellisen tilannekuvan muodostamiseksi.

Rajavartiolaitoksella on lisäksi oikeus suorittaa radioteknistä valvontaa kadonneeksi ilmoitettu tai muutoin hädässä olevan henkilön paikantamiseksi.

Radioteknisestä valvonnasta ei erikseen ilmoiteta.

29 b §

Sähköisen viestinnän tietojen käsittely radioteknisessä valvonnassa

Rajavartiolaitoksella on oikeus käsitellä myös muuta kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitettua radioviestintää, radioviestinnän välitystietoja ja sijaintitietoja radioteknisen valvonnan suorittamiseksi. Radioviestintää ja radioviestinnän välitystietoja saa käsitellä ainoastaan siinä laajuudessa kuin ne ovat välttämättömiä radioteknisen valvonnan suuntaamiseksi taikka valvontakohteiden erottelemiseksi tai rajaamiseksi.

Radioteknisen valvonnan avulla ei saa hankkia tietoja muun kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitetun radioviestin sisällöstä.

Henkilötietojen käsittelystä radioteknisen valvonnan suorittamiseksi säädetään henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa.

29 c §

Radioteknisen valvonnan tietojen hävittäminen

Jos käy ilmi, että radiotekninen valvonta on kohdistunut muualle kuin 29 a §:ssä tarkoitetulle alueelle tai tietoon, jota ei saa käyttää radioteknisen valvonnan suorittamiseksi, tallenteet ja saatuja tietoja koskevat muistiinpanot on hävitettävä viipymättä.

29 d §

Teknisen ja radioteknisen valvonnan laitteet

Rajavartiolaitos saa asettaa teknistä laitteistoa teknistä ja radioteknistä valvontaa varten rajavyöhykkeellä sekä rajanylityspaikalla ja sen välittömässä läheisyydessä ilman maa- tai vesialueen omistajan tai haltijan lupaa. Muualle teknistä laitteistoa voidaan asettaa ilman maa- tai vesialueen omistajan tai haltijan lupaa tilapäisesti enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan. Teknisen laitteiston asettamisesta aiheutuvasta vahingosta ja haitasta suoritetaan maa- tai vesialueen omistajalle tai haltijalle käyvän hinnan mukainen korvaus.

Liikenne- ja viestintävirasto tarkastaa, ettei radioteknisessä valvonnassa käytettävä laite ominaisuuksiensa vuoksi aiheuta haitallista häiriötä yleisen viestintäverkon laitteille tai palveluille.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain (639/2019) 7 §:n 2 momentin 3 kohta ja 40 §:n 2 momentin 3 kohta,
muutetaan 16 §:n 1 momentin johdantokappale, 17 ja 32 §, 33 §:n 1 momentin johdantokappale, 35 §:n 1 ja 2 momentti, 36 §:n 1 momentin johdantokappale ja 38 §:n 2 momentin johdantokappale, sellaisena kuin niistä on 36 §:n 1 momentin johdantokappale laissa 1246/2020, sekä *lisätään* lakiin uusi 15 a, 15 b, 47 a ja 47 b § seuraavasti:

15 a §

Henkilötietojen käsittely teknisen valvonnan suorittamiseksi

Rajavartiolaitos saa käsitellä henkilötietoja rajavartiolain 29 §:ssä tarkoitetun teknisen valvonnan suorittamiseksi.

15 b §

Henkilötietojen käsittely radioteknisen valvonnan suorittamiseksi

Rajavartiolaitos saa käsitellä henkilötietoja radioteknisen valvonnan suorittamiseksi rajavartiolain 29 a–29 c §:ssä säädetyn edellytyksin.

16 §

Henkilötietojen käsittely muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen

Jollei muualla laissa toisin säädetä, Rajavartiolaitos saa käsitellä 7–11, 13–15 ja 15 a §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen:

---

17 §

Henkilötietojen käsittely muuhun kuin alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen lupaharkinnassa

Jollei muualla laissa toisin säädetä, Rajavartiolaitos saa käsitellä 7–9, 13–15 § ja 15 a §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen päätettäessä tai annettaessa lausuntoa luvan myöntämisestä tai voimassaolosta, jos luvan myöntämisen tai voimassaolon edellytykseksi on säädetty luvanhakijan tai luvanhaltijan luotettavuus, sopivuus tai muu sellainen ominaisuus, jonka arvioiminen edellyttää luvanhakijan tai luvanhaltijan terveydentilaan, päihteiden käyttöön, rikokseen syyllistymiseen tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyviä tietoja.

32 §

Henkilötietojen luovuttaminen toiselle rikosasioiden tietosuojalaissa tarkoitettulle toimivaltaiselle viranomaiselle

Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona 7–15 ja 15 a §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja poliisille, Tullille, Puolustusvoimille, syyttäjälle, tuomioistuimille, Oikeusrekisterikeskukselle, Rikosseuraamuslaitokselle ja muulle rikosasioiden tietosuojalaissa tarkoitettulle toimivaltaiselle viranomaiselle rikosasioiden tietosuojalain 1 §:ssä tarkoitettua viranomaisen laissa säädettyä tehtävää varten.

33 §

Henkilötietojen muu luovuttaminen viranomaisille

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona 7–15 ja 15 a §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja viranomaisen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi, seuraavasti:

---

35 §

Henkilötietojen luovuttaminen Euroopan unionin jäsenvaltion ja Euroopan talousalueen jäsenvaltion lainvalvontaviranomaiselle

Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä 7–15 ja 15 a §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja toisen Euroopan unionin jäsenvaltion ja Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion toimivaltaiselle viranomaiselle, joka käsittelee henkilötietoja luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/680 1 artiklan 1 kohdassa säädettyyn tarkoitukseen, samoin edellytyksin kuin se saa itse käsitellä kyseisiä henkilötietoja.

Rajavartiolaitos saa lisäksi luovuttaa salassapitosäännösten estämättä 7–15 ja 15 a §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja Eurojustille ja muulle Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen nojalla perustetulle toimielimelle, jonka tehtäviin kuuluu oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen tai rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen, kyseisten tehtävien suorittamiseksi.

---

36 §

Henkilötietojen luovuttaminen Euroopan unionin rajavalvontayhteistyössä

Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä 7–11, 15 ja 15 a §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja:

---

38 §

Tietojen muu luovuttaminen ulkomaille

Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä 7–11, 15 ja 15 a §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja:

---

47 a §

Teknisen valvonnan tietojen poistaminen

Rajavartiolain 29 §:ssä tarkoitetun teknisen valvonnan tallenteet poistetaan viimeistään vuoden kuluttua tallenteen syntymisestä, jollei ole erityistä syytä tallenteiden edelleen säilyttämiseen tutkinnallisen, valvonnallisen tai muun perustellun syyn vuoksi taikka rekisteröidyn, muun asianosaisen tai Rajavartiolaitoksen henkilöstöön kuuluvan oikeuksien turvaamiseksi. Tallenteiden edelleen säilyttämisen tarpeellisuutta on arvioitava vähintään viiden vuoden välein.

47 b §

Radioteknisen valvonnan tietojen poistaminen

Radioteknisen valvonnan tallenteet poistetaan viimeistään vuoden kuluttua tallenteen syntymisestä. Radioteknisen valvonnan suuntaamiseksi sekä valvontakohteiden erottelemiseksi ja rajaamiseksi käsiteltävät henkilötiedot poistetaan viimeistään kymmenen vuoden kuluttua tiedon rekisteriin merkitsemisestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot saadaan kuitenkin säilyttää edelleen, jos ne ovat tarpeen tutkinnallisen, valvonnallisen tai muun perustellun syyn vuoksi taikka rekisteröidyn, muun asianosaisen tai Rajavartiolaitoksen henkilöstöön kuuluvan oikeuksien turvaamiseksi. Henkilötietojen edelleen säilyttämisen tarpeellisuutta on arvioitava vähintään viiden vuoden välein.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain (485/2004) 17 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 955/2018, seuraavasti:

17 §

Tekninen valvonta

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, poliisilla, Rajavartiolaitoksella ja Tullilla on oikeus siitä sopivalla merkillä ennalta ilmoitettuaan suorittaa tässä laissa tarkoitetun suomalaisen sataman alueella paikoissa, joihin yleisöllä on pääsy, poliisilain 4 luvun 1 §:n 1 momentissa, rajavartiolaitain (578/2005) 29 §:ssä ja tullilain (304/2016) 5 luvun 28 §:ssä tarkoitettua teknistä valvontaa merenkulun turvallisuuden toteuttamiseksi. Teknistä valvontaa ei kuitenkaan saa kohdistaa paikkoihin, jotka kuuluvat kotirauhan piiriin, eikä käymälään, pukeutumistilaan tai muihin vastaavaan paikkaan taikka henkilöstötiloihin tai työntekijöiden henkilökohtaiseen käyttöön osoitettuihin työhuoneisiin. Ääntä tai kuvaa saadaan tallentaa automaattisesti tekniselle laitteelle, jos se on tarpeen rikoslain 34 a luvussa tarkoitettujen rikosten estämiseksi taikka mainitussa luvussa tarkoitetuista rikoksista etsintäkuulutettujen tai näihin rikoksiin todennäköisin syin syylliseksi epäiltyjen tunnistamiseksi. Tässä momentissa mainitut viranomaiset saavat sijoittaa tekniseen valvontaan käytettäviä laitteita sataman turvatoimialueelle, jollei siitä aiheudu satamanpitäjälle kohtuutonta haittaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.2024

Pääministeri

Petteri Orpo

Luonnos 22.1.2024

Sisäministeri Mari Rantanen

1.

Laki

rajavartiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan rajavartiolain (578/2005) 29 §, sellaisena kuin se on laissa 9/2019, sekä lisätään lakiin uusi 29 a–29 d § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

29 §

29 §

Rajavalvontaan liittyvä tekninen valvonta

Tekninen valvonta

Rajavartiolaitoksella on rajavalvonnan suorittamiseksi oikeus rajan läheisyydessä, *Suomen* merialueella sekä rajanylityspaikalla ja sen välittömässä läheisyydessä kohdistaa teknistä valvontaa *muualle kuin* rikoslain (39/1889) 24 luvun 11 §:ssä tarkoitettuun kotirauhan piiriin kuuluvaan alueeseen. Teknistä valvontaa ei kuitenkaan saa kohdistaa käymälään, pukeutumistilaan tai muuhun vastaavaan paikkaan eikä henkilöstötiloihin tai työntekijöiden henkilökohtaiseen käyttöön osoitettuihin työhuoneisiin. *Teknisellä valvonnalla* tarkoitetaan jatkuvaa tai toistuvaa kulkuneuvoihin, kulkuneuvon kuljettajiin, jalankulkijoihin tai yleisöön kohdistuvaa teknisellä laitteella tapahtuvaa katselua tai kuuntelua sekä äänen tai kuvan automaattista tallentamista.

Rajanylityspaikalla ja rajavyöhykkeen ulkopuolella tapahtuvasta teknisestä valvonnasta on merialueita lukuun ottamatta ilmoitettava sopivalla merkillä.

Teknisellä valvonnalla tarkoitetaan jatkuvaa tai toistuvaa kulkuneuvoihin, kulkuneuvon kuljettajiin, jalankulkijoihin tai yleisöön kohdistuvaa teknisellä laitteella tapahtuvaa katselua tai kuuntelua sekä äänen tai kuvan automaattista tallentamista.

Rajavartiolaitoksella on oikeus suorittaa teknistä valvontaa rajan läheisyydessä, merialueella, *meren rannikolla, ilmatilassa*, rajanylityspaikalla ja sen välittömässä läheisyydessä sekä *Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevalla alueella ja sen välittömässä läheisyydessä* rajavalvonnan suorittamiseksi, *rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitämiseksi, Rajavartiolaitokselle säädetyn valvontatehtävän suorittamiseksi ja Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamiseksi*.

Teknistä valvontaa ei saa kohdistaa rikoslain (39/1889) 24 luvun 11 §:ssä tarkoitettuun kotirauhan piiriin kuuluvaan alueeseen, käymälään, pukeutumistilaan tai muuhun vastaavaan paikkaan eikä henkilöstötiloihin tai työntekijöiden henkilökohtaiseen käyttöön osoitettuihin työhuoneisiin.

Teknisestä valvonnasta rajavyöhykkeellä, merialueella, meren rannikolta merelle ja ilmatilassa ei erikseen ilmoiteta. Muusta teknisestä valvonnasta ilmoitetaan sopivalla merkillä.

Voimassa oleva laki

Rajavartiolaitos saa asettaa teknistä laitteistoa teknistä valvontaa varten rajavyöhykkeellä sekä rajanylityspaikalla ja sen välittömässä läheisyydessä ilman maa- tai vesialueen omistajan tai haltijan lupaa. Rajavyöhykkeen ulkopuolella teknistä laitteistoa voidaan ilman maa- tai vesialueen omistajan tai haltijan lupaa asettaa vain tilapäisesti, enintään kolmeksi kuukaudeksi. Teknisen laitteiston asettamisesta aiheutuvasta vahingosta ja haitasta suoritetaan maa- tai vesialueen omistajalle tai haltijalle käyvän hinnan mukainen korvaus.

Teknisen valvonnan tietojen tallettamisesta henkilörekisteriin ja tietojen käytöstä säädetään henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetussa laissa. Suomen alueellisen koskemattomuuden valvonnassa ja turvaamisessa suoritettavasta teknisestä valvonnasta säädetään aluevalvontalaissa (755/2000) ja Rajavartiolaitoksen tutkittavan rikoksen estämiseksi tai vaaran torjumiseksi käytettävästä teknisestä valvonnasta rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa.

(uusi)

Ehdotus

ks. 29 d §:n 1 momentti

29 a §

Radiotekninen valvonta

Radioteknisellä valvonnalla tarkoitetaan muulla teknisellä laitteella kuin tutkalla tapahtuvaa radiotaajuisten sähkömagneettisten aaltojen ja radiolaitteiden havaitsemista, tunnistamista, paikantamista, yksilöintiä ja seuranta.

Rajavartiolaitoksella on oikeus suorittaa radioteknistä valvontaa rajan läheisyydessä, merialueella, meren rannikolla, ilmatilassa, rajanylityspaikalla ja sen välittömässä läheisyydessä sekä Rajavartiolaitoksen hallinnassa olevalla alueella ja sen välittömässä läheisyydessä rajavalvonnan, rajaturvallisuuden ylläpitämisen, rajajärjestyksen ylläpitämisen tai Rajavartiolaitoksen toiminnan suojaamisen kannalta tarpeellisen tilannekuvan muodostamiseksi.

Rajavartiolaitoksella on lisäksi oikeus suorittaa radioteknistä valvontaa kadonneeksi

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ilmoitetun tai muutoin hädässä olevan henkilön paikantamiseksi.

Radioteknisestä valvonnasta ei erikseen ilmoiteta.

(uusi)

29 b §

Sähköisen viestinnän tietojen käsittely radioteknisessä valvonnassa

Rajavartiolaitoksella on oikeus käsitellä myös muuta kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitettua radioviestintää, radioviestinnän välitystietoja ja sijaintitietoja radioteknisen valvonnan suorittamiseksi. Radioviestintää ja radioviestinnän välitystietoja saa käsitellä ainoastaan siinä laajuudessa kuin ne ovat välttämättömiä radioteknisen valvonnan suuntaamiseksi taikka valvontakohteiden erottelemiseksi tai rajaamiseksi.

Radioteknisen valvonnan avulla ei saa hankkia tietoja muun kuin yleisesti vastaanotettavaksi tarkoitetun radioviestin sisällöstä.

Henkilötietojen käsittelystä radioteknisen valvonnan suorittamiseksi säädetään henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa.

(uusi)

29 c §

Radioteknisen valvonnan tietojen hävittäminen

Jos käy ilmi, että radiotekninen valvonta on kohdistunut muualle kuin 29 a §:ssä tarkoitettulle alueelle tai tietoon, jota ei saa käyttää radioteknisen valvonnan suorittamiseksi, tallenteet ja saatuja tietoja koskevat muistiinpanot on hävitettävä viipymättä.

(uusi)

29 d §

Teknisen ja radioteknisen valvonnan laitteet

Rajavartiolaitos saa asettaa teknistä laitteistoa teknistä ja radioteknistä valvontaa

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*varten rajavyöhykkeellä sekä rajanylityspai-
kalla ja sen välittömässä läheisyydessä ilman
maa- tai vesialueen omistajan tai haltijan lu-
paa. Muualle teknistä laitteistoa voidaan aset-
taa ilman maa- tai vesialueen omistajan tai
haltijan lupaa tilapäisesti enintään kuudeksi
kuukaudeksi kerrallaan. Teknisen laitteiston
asettamisesta aiheutuvasta vahingosta ja hai-
tasta suoritetaan maa- tai vesialueen omista-
jalle tai haltijalle käyvän hinnan mukainen
korvaus.*

*Liikenne- ja viestintävirasto tarkastaa, ettei
radioteknisessä valvonnassa käytettävä laite
ominaisuuksiensa vuoksi aiheuta haitallista
häiriötä yleisen viestintäverkon laitteille tai
palveluille.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

2.

Laki

henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain (639/2019) 7 §:n 2 momentin 3 kohta ja 40 §:n 2 momentin 3 kohta,
muutetaan 16 §:n 1 momentin johdantokappale, 17 ja 32 §, 33 §:n 1 momentin johdantokappale, 35 §:n 1 ja 2 momentti, 36 §:n 1 momentin johdantokappale ja 38 §:n 2 momentin johdantokappale, sellaisena kuin niistä on 36 §:n 1 momentin johdantokappale laissa 1246/2020, sekä lisätään lakiin uusi 15 a, 15 b, 47 a ja 47 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7§

7§

Henkilötietojen käsittely rajavalvonnassa sekä rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitämiseksi

Henkilötietojen käsittely rajavalvonnassa sekä rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitämiseksi

Rajavartiolaitos saa käsitellä henkilötietoja Schengenin rajasäännöstössä säädetyn rajavalvonnan suorittamiseksi, rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitämiseksi sekä rajavartiolaitain 27 §:ssä tarkoitetun tutkinnan suorittamiseksi.

Rajavartiolaitos saa käsitellä henkilötietoja Schengenin rajasäännöstössä säädetyn rajavalvonnan suorittamiseksi, rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitämiseksi sekä rajavartiolaitain 27 §:ssä tarkoitetun tutkinnan suorittamiseksi.

Rajavartiolaitos saa käsitellä 1 momentissa tarkoitettussa tehtävässä 6 §:ssä tarkoitettujen henkilön perustietojen lisäksi seuraavia henkilötietoja:

Rajavartiolaitos saa käsitellä 1 momentissa tarkoitettussa tehtävässä 6 §:ssä tarkoitettujen henkilön perustietojen lisäksi seuraavia henkilötietoja:

1) Rajavartiolaitoksen tehtävään, toimenpiteeseen tai tapahtumaan liittyvät yksilöinnit, kuvaukset ja luokitukset;

1) Rajavartiolaitoksen tehtävään, toimenpiteeseen tai tapahtumaan liittyvät yksilöinnit, kuvaukset ja luokitukset;

2) Schengenin rajasäännöstön II liitteessä tarkoitettut tiedot;

2) Schengenin rajasäännöstön II liitteessä tarkoitettut tiedot;

2 a) EES-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan 15 alakohdassa tarkoitettut Suomen tallettamat aakkosnumeeriset tiedot;

2 a) EES-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan 15 alakohdassa tarkoitettut Suomen tallettamat aakkosnumeeriset tiedot;

2 b) tiedot ETIAS-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan 5 alakohdassa tarkoitettun matkustusluvan käsittelemiseksi ja 34 artiklassa tarkoitettun ETIAS-seurantalistan ylläpitämiseksi;

2 b) tiedot ETIAS-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan 5 alakohdassa tarkoitettun matkustusluvan käsittelemiseksi ja 34 artiklassa tarkoitettun ETIAS-seurantalistan ylläpitämiseksi;

3) rajavartiolaitain 29 §:ssä tarkoitetun teknisen valvonnan tallenteet;

3) (kumotaan)

4) tietoja henkilöiden ja kulkuneuvojen liikkeistä ja sijainnista rajan läheisyydessä sekä

4) tietoja henkilöiden ja kulkuneuvojen liikkeistä ja sijainnista rajan läheisyydessä sekä

Voimassa oleva laki

matkustajista ja miehistöstä rajat ylittävissä henkilöliikenteessä;

5) tiedot liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määrittämiseksi;

6) tiedot rajavartiolaissa tarkoitettua rajavyyhykelupaa ja rajanylityslupaa koskevan asian käsittelemiseksi;

7) Rajavartiolaitokselle tehdyt rajavyyhykeilmoitukset ja muut ilmoitukset;

8) tietoja muiden valtioiden rajavalvontaviranomaisten toiminnasta ja kokoonpanosta sekä rajatilanteesta Suomessa ja Euroopan unionissa;

9) tuntoerkkittiedot henkilöllisyyden toteamiseksi mukaan lukien kasvokuva;

10) toimenpiteen kohteena olevan henkilön turvallisuuden tai viranomaisen työturvallisuuden turvaamiseksi tiedot henkilön terveydentilasta ja sen seurannasta taikka hänen sairautensa hoidosta, kohteen tai henkilön vaarallisuudesta tai arvaamattomuudesta sekä tiedot, jotka kuvaavat tai on tarkoitettu kuvaamaan rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta.

Ehdotus

matkustajista ja miehistöstä rajat ylittävissä henkilöliikenteessä;

5) tiedot liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määrittämiseksi;

6) tiedot rajavartiolaissa tarkoitettua rajavyyhykelupaa ja rajanylityslupaa koskevan asian käsittelemiseksi;

7) Rajavartiolaitokselle tehdyt rajavyyhykeilmoitukset ja muut ilmoitukset;

8) tietoja muiden valtioiden rajavalvontaviranomaisten toiminnasta ja kokoonpanosta sekä rajatilanteesta Suomessa ja Euroopan unionissa;

9) tuntoerkkittiedot henkilöllisyyden toteamiseksi mukaan lukien kasvokuva;

10) toimenpiteen kohteena olevan henkilön turvallisuuden tai viranomaisen työturvallisuuden turvaamiseksi tiedot henkilön terveydentilasta ja sen seurannasta taikka hänen sairautensa hoidosta, kohteen tai henkilön vaarallisuudesta tai arvaamattomuudesta sekä tiedot, jotka kuvaavat tai on tarkoitettu kuvaamaan rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta.

(uusi)

15 a §

Henkilötietojen käsittely teknisen valvonnan suorittamiseksi

Rajavartiolaitos saa käsitellä henkilötietoja rajavartiolain 29 §:ssä tarkoitettun teknisen valvonnan suorittamiseksi

(uusi)

15 b §

Henkilötietojen käsittely radioteknisen valvonnan suorittamiseksi

Rajavartiolaitos saa käsitellä henkilötietoja radioteknisen valvonnan suorittamiseksi rajavartiolain 29 a–29 c §:ssä säädetyin edellytyksin.

Voimassa oleva laki

16 §

Henkilötietojen käsittely muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen

Jollei muualla laissa toisin säädetä, Rajavartiolaitos saa käsitellä 7–11 ja 13–15 §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen:

- 1) rikoksen ennalta estämiseksi tai paljastamiseksi;
- 2) sellaisen rikoksen selvittämiseksi, josta laissa säädetty ankarin rangaistus on vankeutta;
- 3) etsintäkuulutetun tavoittamiseksi;
- 4) syyttömyyttä tukevana selvityksenä;
- 5) hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi;
- 6) kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi;
- 7) Schengenin rajasäännöstössä säädetyn rajavalvonnan suorittamiseksi;
- 8) palveluskelpoisuuden määrittämistä sekä palveluksen suunnittelua ja järjestämistä varten;
- 9) poikkeusolojen tehtäviin sijoittamista tai varautumista varten;
- 10) sotilasarvossa ylentämistä tai palkitsemista varten;
- 11) henkilöllisyyden selvittämiseksi suoritettaessa sellaista Rajavartiolaitoksen toimenpidettä, joka välttämättä edellyttää henkilöllisyyden varmistamista;
- 12) Rajavartiolaitoksen toiminnan suuntaamiseksi.

Rajavartiolaitoksen henkilökäsitelmien tietoja saa käsitellä salassapitosäännösten estämättä myös laillisuusvalvonta-, analyysi-, suunnittelu- ja kehittämistoiminnassa. Tietoja saa lisäksi käyttää koulutustoiminnassa, jos tiedot ovat koulutuksen toteuttamiseksi välttämättömiä.

Ehdotus

16 §

Henkilötietojen käsittely muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen

Jollei muualla laissa toisin säädetä, Rajavartiolaitos saa käsitellä 7–11, 13–15 ja 15 a §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen:

- 1) rikoksen ennalta estämiseksi tai paljastamiseksi;
- 2) sellaisen rikoksen selvittämiseksi, josta laissa säädetty ankarin rangaistus on vankeutta;
- 3) etsintäkuulutetun tavoittamiseksi;
- 4) syyttömyyttä tukevana selvityksenä;
- 5) hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi;
- 6) kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi;
- 7) Schengenin rajasäännöstössä säädetyn rajavalvonnan suorittamiseksi;
- 8) palveluskelpoisuuden määrittämistä sekä palveluksen suunnittelua ja järjestämistä varten;
- 9) poikkeusolojen tehtäviin sijoittamista tai varautumista varten;
- 10) sotilasarvossa ylentämistä tai palkitsemista varten;
- 11) henkilöllisyyden selvittämiseksi suoritettaessa sellaista Rajavartiolaitoksen toimenpidettä, joka välttämättä edellyttää henkilöllisyyden varmistamista;
- 12) Rajavartiolaitoksen toiminnan suuntaamiseksi.

Rajavartiolaitoksen henkilökäsitelmien tietoja saa käsitellä salassapitosäännösten estämättä myös laillisuusvalvonta-, analyysi-, suunnittelu- ja kehittämistoiminnassa. Tietoja saa lisäksi käyttää koulutustoiminnassa, jos tiedot ovat koulutuksen toteuttamiseksi välttämättömiä.

Voimassa oleva laki

17 §

Henkilötietojen käsittely muuhun kuin alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen lupaharkinnassa

Jollei muualla laissa toisin säädetä, Rajavartiolaitos saa käsitellä 7–9 ja 13–15 §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen päätettäessä tai annettaessa lausuntoa luvan myöntämisestä tai voimassaolosta, jos luvan myöntämisen tai voimassaolon edellytykseksi on säädetty luvanhakijan tai luvanhaltijan luotettavuus, sopivuus tai muu sellainen ominaisuus, jonka arvioiminen edellyttää luvanhakijan tai luvanhaltijan terveydentilaan, päihteiden käyttöön, rikokseen syyllistymiseen tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyviä tietoja.

32 §

Henkilötietojen luovuttaminen toiselle rikosasioiden tietosuojalaissa tarkoitettulle toimivaltaiselle viranomaiselle

Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona 7–15 §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja poliisille, Tullille, Puolustusvoimille, syyttäjälle, tuomioistuimille, Oikeusrekisterikeskukselle, Rikosseuraamuslaitokselle ja muulle rikosasioiden tietosuojalaissa tarkoitettulle toimivaltaiselle viranomaiselle rikosasioiden tietosuojalain 1 §:ssä tarkoitettua viranomaisen laissa säädettyä tehtävää varten.

33 §

Henkilötietojen muu luovuttaminen viranomaisille

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden

Ehdotus

17 §

Henkilötietojen käsittely muuhun kuin alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen lupaharkinnassa

Jollei muualla laissa toisin säädetä, Rajavartiolaitos saa käsitellä 7–9, 13–15 ja 15 a §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen päätettäessä tai annettaessa lausuntoa luvan myöntämisestä tai voimassaolosta, jos luvan myöntämisen tai voimassaolon edellytykseksi on säädetty luvanhakijan tai luvanhaltijan luotettavuus, sopivuus tai muu sellainen ominaisuus, jonka arvioiminen edellyttää luvanhakijan tai luvanhaltijan terveydentilaan, päihteiden käyttöön, rikokseen syyllistymiseen tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyviä tietoja.

32 §

Henkilötietojen luovuttaminen toiselle rikosasioiden tietosuojalaissa tarkoitettulle toimivaltaiselle viranomaiselle

Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona 7–15 ja 15 a §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja poliisille, Tullille, Puolustusvoimille, syyttäjälle, tuomioistuimille, Oikeusrekisterikeskukselle, Rikosseuraamuslaitokselle ja muulle rikosasioiden tietosuojalaissa tarkoitettulle toimivaltaiselle viranomaiselle rikosasioiden tietosuojalain 1 §:ssä tarkoitettua viranomaisen laissa säädettyä tehtävää varten.

33 §

Henkilötietojen muu luovuttaminen viranomaisille

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden

Voimassa oleva laki

avulla tai tietojoukkona 7–15 §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja viranomaisen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi, seuraavasti:

1) poliisille rajatarkastuksen suorittamista varten, henkilötietojen alkuperäistä käsittelytarkoitusta vastaaviin tarkoituksiin sekä muuhun tarkoitukseen henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 13 §:ssä ja 14 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa;

2) Tullille tullivalvontaa, verovalvontaa, rajatarkastuksen suorittamista sekä haasteen ja muun tiedoksiannon suorittamista varten, henkilötietojen alkuperäistä käsittelytarkoitusta vastaaviin tarkoituksiin sekä muuhun tarkoitukseen henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain (650/2019) 15 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa;

3) pelastusviranomaisille pelastustoimintaa varten;

4) Häätäkeskuslaitokselle hätäkeskustoiminnasta annetussa laissa (692/2010) säädettyjen tehtävien suorittamiseksi, alkutoimenpiteiden tai työturvallisuuden varmistamiseksi ja asianomaisen yksikön tukemiseksi ottaen huomioon, mitä tietojen saamista koskevan oikeuden rajoittamisesta mainitussa laissa säädetään;

5) Liikenne- ja viestintävirastolle liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 197 ja 217 §:n mukaisesti tietoja, jotka ovat välttämättömiä sen laissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten;

6) Väylävirastolle meriliikenteen ohjausta varten;

7) ympäristöviranomaisille aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemistä ja merensuojelun valvontaa koskevia tehtäviä varten;

8) Maahanmuuttovirastolle ulkomaalaisia ja Suomen kansalaisuutta koskevien sellaisten asioiden käsittelemistä ja ratkaisemista varten, jotka lailla tai asetuksella on säädetty Maahanmuuttoviraston tehtäviksi sekä Maahanmuuttovirastolle säädettyjä valvontatehtäviä varten;

9) ulkoministeriölle ja Suomen edustustolle niiden toimivaltaan kuuluvan passia tai muuta

Ehdotus

avulla tai tietojoukkona 7–15 ja 15 a §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja viranomaisen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi, seuraavasti:

1) poliisille rajatarkastuksen suorittamista varten, henkilötietojen alkuperäistä käsittelytarkoitusta vastaaviin tarkoituksiin sekä muuhun tarkoitukseen henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 13 §:ssä ja 14 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa;

2) Tullille tullivalvontaa, verovalvontaa, rajatarkastuksen suorittamista sekä haasteen ja muun tiedoksiannon suorittamista varten, henkilötietojen alkuperäistä käsittelytarkoitusta vastaaviin tarkoituksiin sekä muuhun tarkoitukseen henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain (650/2019) 15 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa;

3) pelastusviranomaisille pelastustoimintaa varten;

4) Häätäkeskuslaitokselle hätäkeskustoiminnasta annetussa laissa (692/2010) säädettyjen tehtävien suorittamiseksi, alkutoimenpiteiden tai työturvallisuuden varmistamiseksi ja asianomaisen yksikön tukemiseksi ottaen huomioon, mitä tietojen saamista koskevan oikeuden rajoittamisesta mainitussa laissa säädetään;

5) Liikenne- ja viestintävirastolle liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 197 ja 217 §:n mukaisesti tietoja, jotka ovat välttämättömiä sen laissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten;

6) Väylävirastolle meriliikenteen ohjausta varten;

7) ympäristöviranomaisille aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemistä ja merensuojelun valvontaa koskevia tehtäviä varten;

8) Maahanmuuttovirastolle ulkomaalaisia ja Suomen kansalaisuutta koskevien sellaisten asioiden käsittelemistä ja ratkaisemista varten, jotka lailla tai asetuksella on säädetty Maahanmuuttoviraston tehtäviksi sekä Maahanmuuttovirastolle säädettyjä valvontatehtäviä varten;

9) ulkoministeriölle ja Suomen edustustolle niiden toimivaltaan kuuluvan passia tai muuta

Voimassa oleva laki

matkustusasiakirjaa, viisumia tai työntekijän oleskelulupaa, yrittäjän oleskelulupaa tai muuta oleskelulupaa koskevan asian käsittelemistä varten;

10) työ- ja elinkeinoviranomaiselle työntekijän oleskelulupaa tai yrittäjän oleskelulupaa koskevan asian käsittelyä varten;

11) sosiaaliviranomaisille ulkomaalaisen toimeentulon selvittämistä tai sosiaalihuollon tai terveydenhuollon järjestämistä varten;

12) ulosottomiehelle ulosottokaaren (705/2007) 3 luvun 67 §:n mukaisesti ulosottoasioiden täytäntöönpanoa varten;

13) Metsähallituksen erätarkastajalle tämän toimivaltaan kuuluvaa erävalvontaa varten.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, Rajavartiolaitos saa perustellusta syystä luovuttaa salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona viranomaiselle henkilötietoja, jotka ovat välttämättömiä viranomaisen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

35 §

Henkilötietojen luovuttaminen Euroopan unionin jäsenvaltion ja Euroopan talousalueen jäsenvaltion lainvalvontaviranomaiselle

Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä 7–15 §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja toisen Euroopan unionin jäsenvaltion ja Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion toimivaltaiselle viranomaiselle, joka käsittelee henkilötietoja luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/680 1 artiklan 1 kohdassa säädettyyn tarkoitukseen, samoin edellytyksin kuin se saa itse käsitellä kyseisiä henkilötietoja.

Ehdotus

matkustusasiakirjaa, viisumia tai työntekijän oleskelulupaa, yrittäjän oleskelulupaa tai muuta oleskelulupaa koskevan asian käsittelemistä varten;

10) työ- ja elinkeinoviranomaiselle työntekijän oleskelulupaa tai yrittäjän oleskelulupaa koskevan asian käsittelyä varten;

11) sosiaaliviranomaisille ulkomaalaisen toimeentulon selvittämistä tai sosiaalihuollon tai terveydenhuollon järjestämistä varten;

12) ulosottomiehelle ulosottokaaren (705/2007) 3 luvun 67 §:n mukaisesti ulosottoasioiden täytäntöönpanoa varten;

13) Metsähallituksen erätarkastajalle tämän toimivaltaan kuuluvaa erävalvontaa varten.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, Rajavartiolaitos saa perustellusta syystä luovuttaa salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona viranomaiselle henkilötietoja, jotka ovat välttämättömiä viranomaisen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

35 §

Henkilötietojen luovuttaminen Euroopan unionin jäsenvaltion ja Euroopan talousalueen jäsenvaltion lainvalvontaviranomaiselle

Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä 7–15 ja 15 a §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja toisen Euroopan unionin jäsenvaltion ja Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion toimivaltaiselle viranomaiselle, joka käsittelee henkilötietoja luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/680 1 artiklan 1 kohdassa säädettyyn tarkoitukseen, samoin edellytyksin kuin se saa itse käsitellä kyseisiä henkilötietoja.

Voimassa oleva laki

Rajavartiolaitos saa lisäksi luovuttaa salassapitosäännösten estämättä 7–15 §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja Eurojustille ja muulle Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen nojalla perustetulle toimielimelle, jonka tehtäviin kuuluu oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen tai rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen, kyseisten tehtävien suorittamiseksi.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot saadaan luovuttaa myös tietojoukkona.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa ja rikosasioiden tietosuojalaissa säädetään, henkilötietojen luovuttamisesta Euroopan unionin jäsenvaltion lainvalvontaviranomaiselle säädetään Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisen tietojen ja tiedustelutietojen vaihdon yksinkertaistamisesta tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntönpaonasta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetussa laissa (26/2009).

36 §

Henkilötietojen luovuttaminen Euroopan unionin rajavalvontayhteistyössä

Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä 7–11 ja 15 §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja:

- 1) toisen Euroopan unionin jäsenvaltion ja Schengenin rajasäännöstöä soveltavan muun valtion rajavalvonnasta vastaavalle viranomaiselle rajavalvonnan suorittamista varten;
- 2) Euroopan raja- ja merivartiostolle, viraston yhteyshenkilölle sekä viraston koordinoimaan operaatioon osallistuvalla pysyvän joukon ryhmän jäsenelle noudattaen, mitä raja- ja merivartiostoasetuksessa säädetään;
- 3) rajavartiolain 15 d §:n 1 momentissa tarkoitettua rajaturvallisuusapua antavalle Euroopan unionin jäsenvaltion ja Schengenin rajasäännöstöä soveltavan muun valtion virkamiehelle Suomen esittämän avunpyynnön

Ehdotus

Rajavartiolaitos saa lisäksi luovuttaa salassapitosäännösten estämättä 7–15 ja 15 a §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja Eurojustille ja muulle Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen nojalla perustetulle toimielimelle, jonka tehtäviin kuuluu oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen tai rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen, kyseisten tehtävien suorittamiseksi.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot saadaan luovuttaa myös tietojoukkona.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa ja rikosasioiden tietosuojalaissa säädetään, henkilötietojen luovuttamisesta Euroopan unionin jäsenvaltion lainvalvontaviranomaiselle säädetään Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisen tietojen ja tiedustelutietojen vaihdon yksinkertaistamisesta tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntönpaonasta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetussa laissa (26/2009).

36 §

Henkilötietojen luovuttaminen Euroopan unionin rajavalvontayhteistyössä

Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä 7–11, 15 ja 15 a §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja:

- 1) toisen Euroopan unionin jäsenvaltion ja Schengenin rajasäännöstöä soveltavan muun valtion rajavalvonnasta vastaavalle viranomaiselle rajavalvonnan suorittamista varten;
- 2) Euroopan raja- ja merivartiostolle, viraston yhteyshenkilölle sekä viraston koordinoimaan operaatioon osallistuvalla pysyvän joukon ryhmän jäsenelle noudattaen, mitä raja- ja merivartiostoasetuksessa säädetään;
- 3) rajavartiolain 15 d §:n 1 momentissa tarkoitettua rajaturvallisuusapua antavalle Euroopan unionin jäsenvaltion ja Schengenin rajasäännöstöä soveltavan muun valtion virkamiehelle Suomen esittämän avunpyynnön

Voimassa oleva laki

edellyttämien toimenpiteiden suorittamista varten.

Tässä pykälässä tarkoitetut tiedot saadaan luovuttaa myös tietojoukkona.

38 §

Tietojen muu luovuttaminen ulkomaille

Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä henkilötietoja noudattaen, mitä rikosasioiden tietosuojalain 7 luvussa säädetään.

Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä 7–11 ja 15 §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja:

1) Suomen ja Neuvostoliiton välisellä valtakunnanrajalla noudatettavasta järjestyksestä ja rajatapahtumain selvittämisjärjestyksestä tehdyssä sopimuksessa (SopS 32/1960) tarkoitetulle viranomaiselle sopimuksessa tarkoitettuja tehtäviä varten;

2) toisen valtion rajavalvonnasta vastaavalle viranomaiselle, jos tiedot ovat välttämättömiä rajavalvonnan suorittamista varten;

3) rajavartiolain 15 d §:n 1 momentissa tarkoitettua rajaturvallisuusapua antavalle muun kuin Euroopan unionin jäsenvaltion tai Schengenin rajasäännöstöä soveltavan muun valtion virkamiehelle, jos tiedot ovat välttämättömiä Suomen esittämän avunpyynnön edellyttämien toimenpiteiden suorittamista varten;

4) laittomasti maahan saapuneiden ja maassa oleskelevien henkilöiden takaisinottamista koskevissa kansainvälisissä velvoitteissa tai järjestelyissä tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille kyseisissä kansainvälisissä velvoitteissa tai järjestelyissä tarkoitettuja tehtäviä varten.

Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä ampuma-aseiden, aseiden, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimista, hallussapitoa, siirtoa, tuontia ja vientiä koskevia henkilötietoja muun valtion asevalvonnasta vastaavalle viranomaiselle, jos tietojen luovuttaminen on asevalvonnan kannalta välttämätöntä.

Ehdotus

edellyttämien toimenpiteiden suorittamista varten.

Tässä pykälässä tarkoitetut tiedot saadaan luovuttaa myös tietojoukkona.

38 §

Tietojen muu luovuttaminen ulkomaille

Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä henkilötietoja noudattaen, mitä rikosasioiden tietosuojalain 7 luvussa säädetään.

Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä 7–11, 15 ja 15 a §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja:

1) Suomen ja Neuvostoliiton välisellä valtakunnanrajalla noudatettavasta järjestyksestä ja rajatapahtumain selvittämisjärjestyksestä tehdyssä sopimuksessa (SopS 32/1960) tarkoitetulle viranomaiselle sopimuksessa tarkoitettuja tehtäviä varten;

2) toisen valtion rajavalvonnasta vastaavalle viranomaiselle, jos tiedot ovat välttämättömiä rajavalvonnan suorittamista varten;

3) rajavartiolain 15 d §:n 1 momentissa tarkoitettua rajaturvallisuusapua antavalle muun kuin Euroopan unionin jäsenvaltion tai Schengenin rajasäännöstöä soveltavan muun valtion virkamiehelle, jos tiedot ovat välttämättömiä Suomen esittämän avunpyynnön edellyttämien toimenpiteiden suorittamista varten;

4) laittomasti maahan saapuneiden ja maassa oleskelevien henkilöiden takaisinottamista koskevissa kansainvälisissä velvoitteissa tai järjestelyissä tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille kyseisissä kansainvälisissä velvoitteissa tai järjestelyissä tarkoitettuja tehtäviä varten.

Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä ampuma-aseiden, aseiden, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimista, hallussapitoa, siirtoa, tuontia ja vientiä koskevia henkilötietoja muun valtion asevalvonnasta vastaavalle viranomaiselle, jos tietojen luovuttaminen on asevalvonnan kannalta välttämätöntä.

Voimassa oleva laki

Tässä pykälässä tarkoitetut tiedot saadaan luovuttaa myös tietojoukkona.

Tietojen luovuttamisessa on noudatettava Suomea velvoittavia kansainvälisiä sopimuksia. Kansainvälinen yhteistyö ja tietojen vaihto on kielletty, jos on perusteltua aihetta epäillä, että jotakin henkilöä tämän yhteistyön tai tietojen luovuttamisen vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus, muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu, vaino, mielivaltainen vapaudenriisto tai epäoikeudenmukainen oikeudenkäynti.

40 §

Rajavalvonnassa sekä rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitämiseksi käsiteltävien henkilötietojen poistaminen

Rajavalvonnassa sekä rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitämiseksi käsiteltävät henkilötiedot poistetaan viimeistään viiden vuoden kuluttua tiedon rekisteriin merkitsemisestä.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen poistetaan:

1) lupatiedot kymmenen vuoden kuluttua luvan voimassaolon päättymisestä;

1 a) ETIAS-asetuksessa tarkoitetun matkustusluvan käsittelyä koskevat tiedot matkustusluvan voimassaoloajan päätyttyä tai viiden vuoden kuluttua päätöksestä, jolla matkustuslupa on evätty, mitätöity tai kumottu;

2) ilmoitustiedot kymmenen vuoden kuluttua tiedon rekisteriin merkitsemisestä;

3) *rajavartiolain 29 §:ssä tarkoitetun teknisen valvonnan tallenteet viimeistään kuuden kuukauden kuluttua tallenteen syntymisestä;*

4) liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä koskevat tiedot kymmenen vuoden kuluttua rekisteriin merkitsemisestä;

5) maahantulokieltoa koskevat tiedot kolmen vuoden kuluttua kiellon peruuttamisesta tai päättymisestä;

5 a) 7 §:n 2 momentin 2 a kohdassa tarkoitetut tiedot EES-asetuksen 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetusta henkilöstä yhden vuoden kuluttua tiedon rekisteriin

Ehdotus

Tässä pykälässä tarkoitetut tiedot saadaan luovuttaa myös tietojoukkona.

Tietojen luovuttamisessa on noudatettava Suomea velvoittavia kansainvälisiä sopimuksia. Kansainvälinen yhteistyö ja tietojen vaihto on kielletty, jos on perusteltua aihetta epäillä, että jotakin henkilöä tämän yhteistyön tai tietojen luovuttamisen vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus, muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu, vaino, mielivaltainen vapaudenriisto tai epäoikeudenmukainen oikeudenkäynti.

40 §

Rajavalvonnassa sekä rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitämiseksi käsiteltävien henkilötietojen poistaminen

Rajavalvonnassa sekä rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitämiseksi käsiteltävät henkilötiedot poistetaan viimeistään viiden vuoden kuluttua tiedon rekisteriin merkitsemisestä.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen poistetaan:

1) lupatiedot kymmenen vuoden kuluttua luvan voimassaolon päättymisestä;

1 a) ETIAS-asetuksessa tarkoitetun matkustusluvan käsittelyä koskevat tiedot matkustusluvan voimassaoloajan päätyttyä tai viiden vuoden kuluttua päätöksestä, jolla matkustuslupa on evätty, mitätöity tai kumottu;

2) ilmoitustiedot kymmenen vuoden kuluttua tiedon rekisteriin merkitsemisestä;

3) (kumotaan)

4) liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä koskevat tiedot kymmenen vuoden kuluttua rekisteriin merkitsemisestä;

5) maahantulokieltoa koskevat tiedot kolmen vuoden kuluttua kiellon peruuttamisesta tai päättymisestä;

5 a) 7 §:n 2 momentin 2 a kohdassa tarkoitetut tiedot EES-asetuksen 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetusta henkilöstä yhden vuoden kuluttua tiedon rekisteriin

Voimassa oleva laki

merkitsemisestä ja muusta henkilöstä kolmen vuoden kuluttua tiedon rekisteriin merkitsemisestä, ellei tietoa tule EES-asetuksen 35 artiklan mukaisesti poistaa jo aiemmin;

6) 7 §:n 2 momentin 8 kohdassa tarkoitetut tiedot 25 vuoden kuluttua viimeisen tiedon merkitsemisestä;

7) 7 §:n 2 momentin 10 kohdassa tarkoitetut tiedot viimeistään yhden vuoden kuluttua rekisteröidyn kuolemasta.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan kuitenkin säilyttää edelleen, jos ne ovat tarpeen tutkinnallisen, valvonnallisen tai muun perustellun syyn vuoksi taikka rekisteröidyn, muun asianosaisen tai Rajavartiolaitoksen henkilöstöön kuuluvan oikeuksien turvaamiseksi. Henkilötietojen edelleen säilyttämisen tarpeellisuutta on arvioitava vähintään viiden vuoden välein.

(uusi)

Ehdotus

merkitsemisestä ja muusta henkilöstä kolmen vuoden kuluttua tiedon rekisteriin merkitsemisestä, ellei tietoa tule EES-asetuksen 35 artiklan mukaisesti poistaa jo aiemmin;

6) 7 §:n 2 momentin 8 kohdassa tarkoitetut tiedot 25 vuoden kuluttua viimeisen tiedon merkitsemisestä;

7) 7 §:n 2 momentin 10 kohdassa tarkoitetut tiedot viimeistään yhden vuoden kuluttua rekisteröidyn kuolemasta.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan kuitenkin säilyttää edelleen, jos ne ovat tarpeen tutkinnallisen, valvonnallisen tai muun perustellun syyn vuoksi taikka rekisteröidyn, muun asianosaisen tai Rajavartiolaitoksen henkilöstöön kuuluvan oikeuksien turvaamiseksi. Henkilötietojen edelleen säilyttämisen tarpeellisuutta on arvioitava vähintään viiden vuoden välein.

47 a §

Teknisen valvonnan tietojen poistaminen

Rajavartiolain 29 §:ssä tarkoitetun teknisen valvonnan tallenteet poistetaan viimeistään vuoden kuluttua tallenteen syntymisestä, jollei ole erityistä syytä tallenteiden edelleen säilyttämiseen tutkinnallisen, valvonnallisen tai muun perustellun syyn vuoksi taikka rekisteröidyn, muun asianosaisen tai Rajavartiolaitoksen henkilöstöön kuuluvan oikeuksien turvaamiseksi. Tallenteiden edelleen säilyttämisen tarpeellisuutta on arvioitava vähintään viiden vuoden välein.

(uusi)

47 b §

Radioteknisen valvonnan tietojen poistaminen

Radioteknisen valvonnan tallenteet poistetaan viimeistään vuoden kuluttua tallenteen syntymisestä. Radioteknisen valvonnan suuntaamiseksi sekä valvontakohteiden erottelemiseksi ja rajaamiseksi käsiteltävät henkilötiedot poistetaan viimeistään kymmenen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

vuoden kuluttua tiedon rekisteriin merkitsemisestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot saadaan kuitenkin säilyttää edelleen, jos ne ovat tarpeen tutkinnallisen, valvonnallisen tai muun perustellun syyn vuoksi taikka rekisteröidyn, muun asianosaisen tai Rajavartiolaituksen henkilöstöön kuuluvan oikeuksien turvaamiseksi. Henkilötietojen edelleen säilyttämisen tarpeellisuutta on arvioitava vähintään viiden vuoden välein.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 .*

3.

Laki**eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain (485/2004) 17 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 955/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 §

17 §

Tekninen valvonta

Tekninen valvonta

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, poliisilla, Rajavartiolaitoksella ja Tullilla on oikeus siitä sopivalla merkillä ennalta ilmoitettuaan suorittaa tässä laissa tarkoitetun suomalaisen sataman alueella paikoissa, joihin yleisöllä on pääsy, poliisilain 4 luvun 1 §:n 1 momentissa ja tullilain (304/2016) 5 luvun 28 §:ssä tarkoitettua teknistä valvontaa merenkulun turvallisuuden toteuttamiseksi. Teknistä valvontaa ei kuitenkaan saa kohdistaa paikkoihin, jotka kuuluvat kotirauhan piiriin, eikä käymälään, pukeutumistilaan tai muuhun vastaavaan paikkaan taikka henkilöstötiloihin tai työntekijöiden henkilökohtaiseen käyttöön osoitettuihin työhuoneisiin. Ääntä tai kuvaa saadaan tallentaa automaattisesti tekniselle laitteelle, jos se on tarpeen rikoslain 34 a luvussa tarkoitettujen rikosten estämiseksi taikka mainitussa luvussa tarkoitetuista rikoksista etsintäkuulutettujen tai näihin rikoksiin todennäköisin syin syylliseksi epäiltyjen tunnistamiseksi. Tässä momentissa mainitut viranomaiset saavat sijoittaa tekniseen valvontaan käytettäviä laitteita sataman turvatoimi-alueelle, jollei siitä aiheudu satamanpitäjälle kohtuutonta haittaa.

Poliisilla, Rajavartiolaitoksella ja Tullilla on oikeus saada satamanpitäjältä ja laivanisännältä käyttöönsä näiden tässä laissa

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, poliisilla, Rajavartiolaitoksella ja Tullilla on oikeus siitä sopivalla merkillä ennalta ilmoitettuaan suorittaa tässä laissa tarkoitetun suomalaisen sataman alueella paikoissa, joihin yleisöllä on pääsy, poliisilain 4 luvun 1 §:n 1 momentissa, *rajavartiolain (578/2005) 29 §:ssä* ja tullilain (304/2016) 5 luvun 28 §:ssä tarkoitettua teknistä valvontaa merenkulun turvallisuuden toteuttamiseksi. Teknistä valvontaa ei kuitenkaan saa kohdistaa paikkoihin, jotka kuuluvat kotirauhan piiriin, eikä käymälään, pukeutumistilaan tai muuhun vastaavaan paikkaan taikka henkilöstötiloihin tai työntekijöiden henkilökohtaiseen käyttöön osoitettuihin työhuoneisiin. Ääntä tai kuvaa saadaan tallentaa automaattisesti tekniselle laitteelle, jos se on tarpeen rikoslain 34 a luvussa tarkoitettujen rikosten estämiseksi taikka mainitussa luvussa tarkoitetuista rikoksista etsintäkuulutettujen tai näihin rikoksiin todennäköisin syin syylliseksi epäiltyjen tunnistamiseksi. Tässä momentissa mainitut viranomaiset saavat sijoittaa tekniseen valvontaan käytettäviä laitteita sataman turvatoimi-alueelle, jollei siitä aiheudu satamanpitäjälle kohtuutonta haittaa.

Poliisilla, Rajavartiolaitoksella ja Tullilla on oikeus saada satamanpitäjältä ja laivanisännältä käyttöönsä näiden tässä laissa

Voimassa oleva laki

tarkoitettuun suomalaisen sataman turvatoimialueelle tai suomalaiseen alukseen sijoittaman jatkuvasti kuvaa välittävän tai kuvaa tallentavan teknisen laitteen valvontamateriaali, jos turvataso 1 tai 2 on asetettu. Tässä momentissa tarkoitetut tiedot saadaan luovuttaa myös rajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti.

Ehdotus

tarkoitettuun suomalaisen sataman turvatoimialueelle tai suomalaiseen alukseen sijoittaman jatkuvasti kuvaa välittävän tai kuvaa tallentavan teknisen laitteen valvontamateriaali, jos turvataso 1 tai 2 on asetettu. Tässä momentissa tarkoitetut tiedot saadaan luovuttaa myös rajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

_____